

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ 3ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

Π. Α. 14

- ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ
- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΩΝ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1994

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ

3ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

- ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ**
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ**
- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΩΝ**

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Α. Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ.

Στο μεταίχμιο των δύο αιώνων που όλα αλλάζουν

Στην κρίση των ιδεολογιών και της πολιτικής υπάρχουν θετικές δημοκρατικές εναλλακτικές απαντήσεις.

Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός και η αναγκαιότητα σύγχρονων σοσιαλιστικών κινήματων.

Στο μεταίχμιο δύο αιώνων που όλα αλλάζουν

A1

• Ζούμε σε μια μεταβατική εποχή, σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας. Στο μεταίχμιο δύο αιώνων, στο τέλος του πολυτάραχου 20ού αιώνα, και στο λυκαυγές του - πολλά υποσχόμενου - 21ου αιώνα, συμβαίνουν κοσμογονικές αλλαγές. Όλοι έχουμε την αίσθηση ότι ένας καινούργιος κόσμος κυοφορείται, μια διαφορετική πραγματικότητα γεννιέται.

• Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι στην εποχή μας η παγκόσμια τάξη πραγμάτων βρίσκεται σε συνεχή ρευστότητα και αυξανόμενη αταξία. Τα κοινωνικο-οικονομικά συστήματα κλυδωνίζονται, τα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού» στην Ευρώπη έχουν όλα ανατραπεί και τα πολιτικά εποικοδομήματα πολλών χωρών αμφισβητούνται και αλλάζουν ριζικά. Άλλοι στρατιωτικοί συνασπισμοί έχουν διαλυθεί και αποσυντεθεί (π.χ. το Σύμφωνο της Βαρσοβίας) και άλλοι (όπως το ΝΑΤΟ) ενώ διατήρησαν τη συνοχή τους επεξεργάζονται νέα συγκρότηση, διαφορετικούς ρόλους και προσανατολισμούς. Νέοι υπερεθνικοί θεσμοί εμφανίζονται, που δίνουν στην έννοια της «ανεξαρτησίας» και της «εξάρτησης» πρωτόγνωρα περιεχόμενα και όρια. Τα κείμενα των «ιερών» γραφών απορρίπτονται και οι κλασικές αναλύσεις αναθεωρούνται. Οι παλιές αντιπαραθέσεις είτε επανακαθορίζονται είτε αμβλύνονται είτε χάνουν το νόημά τους. Καινούργιες αντιθέσεις και συγκρούσεις έρχονται στο φως. Οι νέες τεχνολογίες φέρνουν μια επανάσταση παντού, αλλάζουν τη βάση της παραγωγικής ζωής, ανατρέποντας τα παλιά δεδομένα και τις παλιές ισορροπίες.

• Μέσα σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες απαιτούνται σκέψεις, ιδέες,

πρότυπα και αξίες που να έχουν αντιστοιχία με την νέα πραγματικότητα. Είμαστε υποχρεωμένοι να ανακαλύψουμε τι κρύβει, τι επαγγέλλεται και τι φέρνει η 10ετία προς το 2000. Δεν μπορεί κανείς να αποφύγει την αναμέτρησή του με το μέλλον, είτε αυτό αφορά μια χώρα και μια κοινωνία, είτε μια παράταξη και ένα κόμμα.

A2

- Όλα τα Έθνη και όλοι οι Λαοί αφυπνίζονται και κινητοποιούνται. Πασχίζουν να βρουν την δική τους πυξίδα για μια νέα γραμμή πλεύσης, μέσα σε έναν κόσμο αλληλεξάρτησης και αλληλοπροσδιορισμού. Υπάρχουν όμως πολλά δεδομένα και πολύ περισσότερες ενδείξεις που τότε συνιστούν και τότε εγκυμονούν μια πολύμορφη κρίση.

- Είναι μια κρίση που αφορά την οικονομία, τις οικονομικές σχέσεις, τον εθνικό προστατευτισμό των χωρών.

- Είναι μια κρίση που αφορά τα πρότυπα της ανάπτυξης, τόσο της παραγωγής όσο και της κατανάλωσης, το περιβάλλον, την οικολογική ισορροπία, τις μορφές της ενέργειας και την ποιότητα ζωής, τα ίδια τα φυσικά θεμέλια της ζωής των ανθρώπων.

- Είναι μια κρίση που αφορά τις κοινωνικές σχέσεις, τον πολιτισμό, τους θεσμούς τα μέσα επικοινωνίας, μαζί με την ίδια τη ζωή, τις αξίες, τις ιδέες, την ηθική και τις σχέσεις των ανθρώπων.

- Τέλος, είναι μια κρίση που αφορά το περιεχόμενο της πολιτικής μαζί με τη φυσιογνωμία, τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των κομμάτων. Είναι κρίση που αφορά το χαρακτήρα και τον προσανατολισμό των συνδικάτων και των διαταξικών κινημάτων κριτικής, τις συλλογικές μορφές των πολιτικών και των κοινωνικών αγώνων και την αυτόνομη στάση των πολιτών.

- Όλες αυτές οι επιγραμματικές επισημάνσεις, αποκαλύπτουν ένα ακήρυκτο ειρηνικό «πόλεμο» που, κατά κάποιο τρόπο, ξεπερνά τα σύνορα των εθνών. Έναν «πόλεμο», μια σύγκρουση που συμπαρασύρει τους πάντες και τα πάντα. Διαπερνά όλο το οικονομικό, κοινωνικό και ανθρώπινο γίγνεσθαι από την παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, μέχρι την απασχόληση, την εκπαίδευση, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, τη μόρφωση και την πολιτιστική δημιουργία.

- Οι νέοι ορίζοντες σηματοδοτούνται ενδεικτικά με την πληροφορική, τη ρομποτική, τη βιοτεχνολογία, την βιολογία και τις νέες γενιές των υπολογιστών, τις ραγδαίες εξελίξεις στα Μέσα Ενημέρωσης και Επικοινωνίας. Σηματοδοτούνται επίσης από την υπερ-εθνική συγχώνευση γιγαντιαίων οικονομικών επιχειρήσεων με την παγκόσμια επικράτηση της οικονομίας της αγοράς και με το μονοπωλιακό έλεγχο των ΜΜΕ. Οι σύγχρονες δημοκρατίες, άλλες σκιάζονται και άλλες στιγματίζονται από την ένοχη σχέση ανάμεσα στην πολιτική, τα οικονομικά συμφέροντα και τα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας. Τα παραδοσιακά Εθνικά Δίκτυα τόσο της Πολιτικής (π.χ. Κοινοβού-

λια, Κόμματα, Συνδικάτα), όσο και της Οικονομίας και των ΜΜΕ συμπιέζονται και συνθλίβονται από τους Υπερεθνικούς θεσμούς και από την δυναμική έκφραση των Περιφερειών.

Στην κρίση των ιδεολογιών και της πολιτικής υπάρχουν θετικές δημοκρατικές εναλλακτικές απαντήσεις.

A3

- Δεν είναι τυχαίο ότι τα τελευταία χρόνια έχουν πληθύνει και βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη τόσο τα ερωτήματα όσο και οι προβλέψεις και οι προφητείες για το τέλος της Ιστορίας και των Ιδεολογιών. Όμως τις απαντήσεις τις δίνουν οι άνθρωποι με τις στάσεις και τις επιλογές τους.

- Δεν μπορεί να υπάρξει το τέλος των ιδεολογιών και των λυτρωτικών τους επαγγελιών, το τέλος της Ιστορίας, όταν υπάρχουν διαφορές, ανισότητες, και αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε έθνη, σε λαούς, σε τάξεις. Όταν η γνώση, η επιστήμη, η κουλτούρα, η τεχνολογία, η πληροφόρηση και η ανάπτυξη ορθώνουν αζεπέραστα τείχη και διαμορφώνουν εξαρτημένες και άνισες σχέσεις ανάμεσα σε Έθνη και Λαούς. Όταν κλιμακώνονται οι εντάσεις ανάμεσα σε θρησκείες και σε διαφορετικά πολιτισμικά πρότυπα. Όταν υπάρχει το χάσμα ανάμεσα σε Βορρά και Νότο. Όταν οι διαχωριστικές γραμμές των Μητροπόλεων με τον Τρίτο Κόσμο προεκτείνονται μέσα στις ίδιες τις Μητροπόλεις με την ανάδυση των «νεόπτωχων» και των περιθωριοποιημένων του «Τέταρτου» Κόσμου. Όταν υπάρχουν οι απειλές για κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας, για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος στον πλανήτη, σε ηπείρους, σε περιοχές, σε πόλεις. Όταν παραμένουν αγεφύρωτες ή όταν εντείνονται δραματικά, οι οικονομικές, κοινωνικές και οι περιφερειακές ανισότητες, μέσα στις ίδιες τις χώρες.

- Οι θεωρίες των απολογητών του Νεοφιλελευθερισμού για το τέλος της ιστορίας και το τέλος των ιδεολογιών έχουν αποδειχτεί θεωρητικά αφελείς και πολιτικά διάτρητες. Έχουν ταυτιστεί με νέα δόγματα και με ευσεβείς πόθους όχι όμως με πραγματικότητες. Οι αντιλήψεις αυτές δεν αποβλέπουν παρά στη νομιμοποίηση της αсуδοσίας των μηχανισμών της αγοράς και επιδιώκουν τη διάλυση κάθε συλλογικού θεσμού και την αποδέσμευση από τις αρχές της αλληλεγγύης και τις ιστορικές κατακτήσεις του Κράτους - Πρόνοιας και του Κράτους - Δικαίου. Το δόγμα του νεοφιλελευθερισμού εκφράστηκε στο επίπεδο της πολιτικής ζωής, με το σύνθημα: «Η Οικονομία αποφασίζει, η Πολιτική εκτελεί, η Κοινωνία υποτάσσεται». Εμείς θα απαντήσουμε ότι η **Κοινωνία αποφασίζει, η Πολιτική συνθέτει και υλοποιεί τις αποφάσεις της κοινωνίας, η Οικονομία έχει σαν στόχο την κοινωνική ευημερία και την ανάπτυξη.**

- Άλλωστε, από τότε που διατυπώθηκαν αυτές οι θεωρίες η ανθρωπότητα, ο πλανήτης, οι «αυτοκρατορίες», τα έθνη και οι κοινωνίες βρίσκονται σε

μία δίνη, σε μία ανοικτή κρίση. Είναι σίγουρο ότι η εποχή μας περικλείει το σπέρμα μεγάλων συγκρούσεων, με απρόβλεπτη έκβαση.

A4

- Δεν υπάρχει μια μονογραμμική εξέλιξη της ιστορίας και καμιά δογματική θεωρία δεν θα μπορούσε να οδηγήσει νομοτελειακά σε κοινωνίες ανάπτυξης και ευημερίας.

- **Δεν υπάρχει, και δεν επικυρώνεται, καμιά θεωρία που να οδηγεί αυτόματα προς την ελευθερία:**

- Το τέλος έχει σημάνει για όλους «ολικούς Μύθους» και τις «ολικές Αφηγήσεις» της Ιστορίας. Κυρίως, όπως αυτοί οι μύθοι και αυτές οι αφηγήσεις οριοθετήθηκαν σχηματικά στον 20ό αιώνα ως διαζευκτικά και αντίπαλα δόγματα, ως εκλεκτικές και απόλυτες αλήθειες, ως ριζικά διαφορετικά συστήματα με το διπολισμό ανάμεσα στον «υπαρκτό σοσιαλισμό» και τον καπιταλισμό ανάμεσα σε αντίπαλα μοντέλα ανάπτυξης και διακυβέρνησης, ανάμεσα στις διαφορετικές τάξεις, ανάμεσα στις διαφορετικές πολιτισμικές αναφορές.

- Ο ψυχρός πόλεμος συνδέθηκε άρρηκτα με δύο ετοιμοπόλεμους και ανταγωνιστικούς πόλους. Αφού όμως πέρασε από διαδοχικές φάσεις στην ειρηνική συνύπαρξη των υπερδυνάμεων, τέλειωσε με την κατάρρευση και τη χρεωκοπία του Υπαρκτού Σοσιαλισμού και με την διάλυση της πολυεθνικής και πολυθρησκευτικής Σοβιετικής Αυτοκρατορίας.

- Μια κατάρρευση που δεν σήμανε μόνο το ιστορικό πέρας ενός Κρατικιστικού γραφειοκρατικού προτύπου ενός ολοκληρωτικού καθεστώτος που θέλησε να υποτάξει τις παραγωγικές δυνάμεις, την πολιτική δημοκρατία και τις ατομικές ελευθερίες σε μια ξεπερασμένη και αγκυλωμένη γραφειοκρατική - κομματική δομή.

- Αλλά που απέδειξε ταυτόχρονα ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις, οι ιδέες, οι σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες, τα δημοκρατικά δικαιώματα και οι ελευθερίες δεν μπορούν να παρεμποδιστούν ούτε από «κλειστά» εθνικά σύνορα ούτε από ιδεολογικού χαρακτήρα απαγορεύσεις.

- Στον ακήρυκτο αλλά υπαρκτό και πολύχρονο «Γ' Παγκόσμιο» πόλεμο η «ΔΥΣΗ» ΝΙΚΗΣΕ και ταυτόχρονα ανεδείχθη η δυναμική υπεροχή και σε Μονοκρατορία των ΗΠΑ. Όμως η νέα κατάσταση έχει συνοψισθεί σε μια φράση με την δική της σημασία: «ο Καπιταλισμός είναι βαρύτατος άρρωστος. Ο νικητής έχει μπει στην Εντατική». Παράλληλα δεν χωράει πια καμιά αμφιβολία ότι ο Νεοφιλελευθερισμός με τις ακρότητές του αλλού έχει πεθάνει και αλλού πνέει τα λοίσθια.

A5

- Στην Αμερική, στην Ευρώπη παντού, το κοινωνικο-οικονομικό και το πολιτικό σύστημα βρίσκεται σε ένα συνεχή στροβιλισμό, η κοινωνική συνοχή

σε κρίση, οι θεσμοί σε ανυποληψία, τα παραδοσιακά πολιτικά συστήματα, με τις παλιές αναφορές και ισορροπίες του, σε αποσύνθεση. Σε ορισμένες χώρες μεγάλα ιστορικά κόμματα και ρεύματα έχουν μπει στον κύκλο της συρρίκνωσης, της καταστροφής, και της αυτοκαταστροφής τους.

- Τώρα, οι άνεμοι της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας, της «ηθικής» και του αυτοπροσδιορισμού έχουν φέρει νέα και ξεχασμένα προβλήματα στο προσκήνιο. Η αναζήτηση νέων ή χαμένων ταυτοτήτων έχουν ξεσηκώσει κινήματα αλτρωτισμού, αυτοδιάθεσης και αποσχίσεων, κινήματα κοινοτικών, φυλετικών και θρησκευτικών διακρίσεων, κινήματα ξενοφοβίας και «καθαρότητας». Σε πολλές κοινωνίες επωάζεται το «αυγό του φιδιού» και γεννιούνται νεοφασιστικά κινήματα. Ίσως, κάποιοι νέοι «Μεσσίες» να προετοιμάζουν νέους «Μικρο-Μεσαίωνες» με αυταρχισμούς και ολοκληρωτισμούς. Στο λυκόφως του 20ού αιώνα και στο λυκαυγές του 21ου αιώνα, χρόνο με το χρόνο, απλώνεται ένα θαμπό φως. Κυριαρχούν πια φόβοι, ανασφάλειες, αγωνίες, χωρίς όμως να εκλείπουν οι βάσιμες ελπίδες και οι αισιόδοξες προβλέψεις.

- Σε κάθε χώρα, σε κάθε κοινωνία έχουν διαμορφωθεί κοινωνικές δυνάμεις, οι οποίες αρνούνται τα ομοιόμορφα πρότυπα της Μαζικής Δημοκρατίας και πολιτικής, της Μαζικής Επικοινωνίας και του Μαζικού Πολιτισμού. Αυτές οι δυνάμεις αναζητούν τη διαφοροποίηση και την ετερότητα μέσα στην κοινωνία και τους θεσμούς. Αναζητούν την πολλαπλότητα και την ιδιαιτερότητα στους Λόγους, στις ταυτότητες, στις προτάσεις. Υιοθετούν τα πολυ-πολιτιστικά μοντέλα, ψάχνοντας για συγκεκριμένους ζωτικούς χώρους πρωτοβουλιών του ανθρώπου, για οριοθετημένες συλλογικές δράσεις των πολιτών, μετρήσιμες και πιο χειροπιαστές.

Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός και η αναγκαιότητα σύγχρονων σοσιαλιστικών κομμάτων.

A6

- Έχει έρθει η στιγμή οι Δημοκρατικές και οι Σοσιαλιστικές δυνάμεις να λογαριαστούν με τα Νεοφιλελεύθερα ιδεολογήματα που διατυμπανίζουν σε όλους τους τόνους ότι η πολιτική είναι άχρηστη, οι θεσμοί ξεπερασμένοι, τα Κόμματα κλινικά νεκρά. Είναι χρέος μας να προβληματιστούμε. Να ψάξουμε για την αλήθεια, ή μάλλον για τις πολλές αλήθειες.

- **Αποτελεί κοινό τόπο ότι η πολιτική είναι η εγγύηση για την ισορροπία, τη συμμετοχή, την αλληλεγγύη, τη συλλογικότητα μιας κοινωνίας. Χωρίς τη μεσολάβηση της Πολιτικής και των θεσμών της Δημοκρατίας, η κοινωνία γίνεται μια άγρια ζούγκλα.** Οι πολίτες γίνονται «άτομα», «ιδιώτες», ξεχνούν τις συλλογικές ελευθερίες και ευθύνες. Οι άνθρωποι αγριεύουν, ξεχνούν τους διπλανούς τους. Οι άλλοι πια δεν είναι η προέκταση του εαυτού τους, οι συνάνθρωποί τους αλλά οι εχθροί τους, οι «βάρβαροι». Οι

άλλοι πια εκπροσωπούν μια «απειλή» έναν «εφιάλη» για το «ΕΓΩ» τους.

- Είναι επιτακτική ανάγκη να βρούμε τη δύναμη, να πιστέψουμε και να πείσουμε ότι η πολιτική είναι πάντα επίκαιρη. Ήταν και παραμένει μια εγερτήρια πρόκληση για κάθε άνθρωπο, για κάθε πολίτη. Για να ισχύσει όμως αυτό είναι επιτακτική ανάγκη η ΠΟΛΙΤΙΚΗ να αποκτήσει νόημα και περιεχόμενο. Να ξαναβρεί τη χαμένη αθωότητα, τη χαμένη τιμή και τη χαμένη έμπνευση του Λόγου της, των προτάσεων και των ουτοπιών της. Να βρει μια αυθεντική σχέση με τους ανθρώπους, με τις ανάγκες και τις επιθυμίες των πολιτών.

- Είναι απαραίτητο να θεμελιωθεί μια νέα αντίληψη για την πολιτική. Μια αντίληψη που δίνει την ίδια σημασία στη νομιμότητα και στη διαφάνεια των μέσων που χρησιμοποιεί με το περιεχόμενο των στόχων που επιδιώκει. Η πολιτική δεν είναι ιστορικά ξεπερασμένη. Είναι η ουσία της κοινωνικής πράξης και το θεμέλιο της Δημοκρατίας.

- Το μέλλον της δημοκρατίας, της προοδευτικής πορείας της κοινωνίας είναι συνυφασμένο με την αναβάθμιση των πολιτικών θεσμών, με την επαναθεμελίωση της πολιτικής πάνω σε ανθρώπινες αξίες και κοινωνικά οράματα, με τη γνήσια κοινωνική συμμετοχή και αποφασιστική συμβολή στις κρίσιμες εξελίξεις που σηματοδίνουν την είσοδο στον 21ο αιώνα.

- Τα αιτήματα των ανθρώπων και τα μηνύματα των καιρών συνδέονται άρρηκτα με προσπάθειες και προτάσεις για **Κοινωνίες Ανοιχτές Σύγχρονες και Δίκαιες, για Δημοκρατικές - Κοινωνίες ελεύθερων πολιτών, για Κοινωνίες Αλληλεγγύης**. Οι ανάγκες και οι επιθυμίες, οι προσδοκίες των πολιτών συνδέονται άρρηκτα με κρίσιμες και συμβολικές λέξεις με ουσιαστικό περιεχόμενο όπως Οικολογία, Περιβάλλον, Ποιότητα Ζωής, Βιώσιμη Ανάπτυξη, Κοινωνική Δικαιοσύνη, Ειρήνη, Κοινωνική Ευθύνη και Αλληλεγγύη.

- Όλες αυτές οι λέξεις, με το εκρηκτικό και το ζωοφόρο νόημα, επιβάλλουν νέες συσχετίσεις και ιεραρχήσεις ανάμεσα στην ανάπτυξη, τη φύση, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο, ανάμεσα στην πρόοδο, την τεχνολογία και τις κοινωνίες, ανάμεσα στο παρόν και το μέλλον του πλανήτη μας και των χωρών μας. Οι προκλήσεις είναι μεγάλες και αμετάθετες. Απαιτούν Απαντήσεις, Οράματα, Λύσεις. Εδώ ακριβώς εντοπίζεται το μεγάλο στοίχημα για τις Δυνάμεις του ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ, κόμματα, φορείς, πολίτες, διανοούμενους, κοινωνικές δυνάμεις.

- Η ύπαρξη Σύγχρονων, Δημοκρατικών Σοσιαλιστικών Κομμάτων συνδέεται άρρηκτα και αποτελεί μία εγγύηση για το Παρόν και το Μέλλον της Δημοκρατίας, της Συνοχής, της Δικαιοσύνης και της Αλληλεγγύης των Κοινωνιών, της Ειρήνης, της Προόδου και της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Β. Η ΕΥΡΩΠΗ

Οι εξελίξεις και η Προοπτική. Οι δυνάμεις του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. - Το ΠΑΣΟΚ και το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Β1

- Σίγουρα το στίγμα της δεκαετίας προς το 2000 μπορεί κανείς να το περιγράψει πιο θετικά, πιο παραστατικά αν παρακολουθήσει τις εξελίξεις, το γίνεσθαι της Ευρώπης. Και αυτό δεν είναι τυχαίο. Γιατί η Ευρώπη είναι η ήπειρος, όπου άνθησαν πολιτισμοί, επιστήμες, ιδέες, αξίες, πολιτικά ρεύματα, θρησκείες και αιρέσεις, αντιθέσεις και επαναστάσεις. Είναι η ήπειρος που τα κράτη και οι λαοί της ανακάλυψαν το Νέο Κόσμο. Ίδρυσαν αποικίες, επέβαλαν με τη δύναμή τους την κυριαρχία και την εξάρτηση και διατήρησαν μέχρι πρόσφατα την ηγεμονία τους σ' αυτές.

- Η Ευρώπη, είναι η ήπειρος όπου δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά συστήματα, διαφορετικοί θεσμοί, διαφορετικές πολιτικές και κοινωνικές προτάσεις. Είναι μια ήπειρος που έχει γίνει το επίκεντρο πολεμικών συγκρούσεων και συρράξεων. Το 1989 ήταν, κατά κοινή ομολογία, το έτος των επαναστατικών αλλαγών και μετασχηματισμών που συγκλόνισαν την Ευρώπη και τον κόσμο και δίνουν μια νέα ώθηση στην ιστορική εξέλιξη, τόσο της ηπείρου μας όσο και της οικουμένης.

- Το Κίνημά μας αρκετά έγκαιρα εδώ και πολλά χρόνια είχε διατυπώσει ορισμένες βασικές απόψεις. Τότε ηχούσαν παράξενα. Έμοιαζαν και ήταν αιρετικές. Σήμερα βρίσκουν τη δικαίωσή τους. Παραθέτουμε πολύ συνοπτικά μια «προφητική» θέση μας.

«Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος ακρωτηριασμένη... Πάνω της έχουν χαραχθεί με μια διακεκομμένη γραμμή οι συμφωνίες της Γιάλτας. Σ' αυτήν έχουν δοκιμαστεί οι εντάσεις του ψυχρού πολέμου. Πάνω της υπάρχουν οι διαχωριστικές γραμμές των δύο αντιπάλων συνασπισμών, του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας, με τους ανταγωνισμούς, τις εντάσεις και την κούρσα των συμβατικών και πυρηνικών εξοπλισμών... Όλοι μας ξέρουμε ότι κάποτε η γηραιά ήπειρος, πρέπει για να μην γίνει γηρασμένη και δορυφορική, να βρει την ενότητά της από την Ιβηρική χερσόνησο, μέχρι τα Ουράλια και από τη Μεσόγειο μέχρι τη Σκανδιναβία και να ξαναενώσει το κομμένο νήμα της ιστορίας. Αυτή είναι η αλήθεια.

Βέβαια αυτό είναι και το μεγάλο και το κυρίαρχο ζητούμενο όλων των λαών της Ευρώπης. Γι' αυτό το Κίνημα μιλάει για την κατάργηση των δύο Στρατιωτικών Συνασπισμών, για την ανοιχτή συνεργασία των λαών, για την Ειρήνη, την Ύφεση και τον Αφοπλισμό, για την Ενωμένη Ευρώπη...».

Β2

- Σίγουρα όμως σήμερα τίποτα στην Ευρώπη δεν φαίνεται και δεν είναι

όπως χτες. Έχουμε όλοι, γυρίσει σελίδα στην Ιστορία. Όλες οι χώρες, οι λαοί και οι πολίτες έχουν τη φιλοδοξία να βάλουν τη σφραγίδα τους, να αγωνιστούν και να γράψουν την Ιστορία μιας Ενωμένης Ευρώπης.

- Μόλις τώρα μετά τη συγκλονιστική εμπειρία του 1989, αρχίζουν να διαγράφονται η πραγματικότητα, τα νέα δεδομένα και η προοπτική για την Ευρώπη. Όλα τα θέματα είναι ανοιχτά και οι προτάσεις πολλές. Πολλά συζητούνται και πολλά σχεδιάζονται. Υπάρχει μια απρόβλεπτη δυναμική, που δημιουργεί μια ρευστότητα και δεν αφήνει εύκολα να δοθεί σήμερα ένα ολοκληρωμένο σχέδιο. Ένα ολοκληρωμένο και οριστικό σχέδιο, που θα καθορίζει τη «ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ». Κρίνουμε και πάλι σκόπιμο να παραθέσουμε μια θέση του Κινήματος μας όπως είχε διατυπωθεί πολύ έγκαιρα, αρκετά χρόνια πριν.

- «...Οι 12 χώρες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προετοιμάζονται να συναντηθούν το 1992. Προετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν μια ισχυρή πρόκληση. Ένα ισχυρό σοκ για την ίδια τους την ταυτότητα, για τον ίδιο τους τον εαυτό, μιας και ήταν και είναι ειλημμένη η απόφαση για την ενοποίηση των χωρών για μια «Ευρώπη δίχως σύνορα». Αυτό όμως υποδηλώνει, ότι πέρα από το γνωστό γεωγραφικό χάρτη της Ευρώπης είναι επιτακτική ανάγκη να γνωρίσουμε τον πολυσύνθετο πολιτικό, κοινωνικό, τεχνολογικό και πολιτισμικό της χάρτη. Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι μια πρόκληση, μια ευκαιρία, μια προοπτική...».

B3

- Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση των 12, αποτελεί την πιο σταθερή, ανθεκτική και δυναμική ενότητα. Γύρω από τον πυρήνα των 12 κρατών - μελών, διαμορφώνονται και οικοδομούνται όλες οι προτάσεις για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ηπείρου. Μετά από διάλογο και κοινή ανίχνευση αρκετών χρόνων ανάμεσα στην Κοινότητα και τις Χώρες τις ΕΖΕΣ (Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών) έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για την ένταξή τους και την διεύρυνση του ενιαίου οικονομικού και γεωγραφικού χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διεύρυνση όμως αυτή είναι αναγκαίο να προχωράει με ουσιαστικά βήματα με την Κοινωνική Συνοχή της Ένωσης και την ενίσχυση των πιο αδύναμων χωρών της περιφέρειας και του Ευρωπαϊκού Νότου με την εφαρμογή μιας πραγματικής Κοινοτικής Αλληλεγγύης. Η συνθήκη του ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ, όπως η ΛΕΥΚΗ ΒΙΒΛΟΣ και η ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ αποτελούν προκλήσεις όχι μόνο για κάθε χώρα χωριστά αλλά για το παρόν και το μέλλον της ίδιας Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Η ανατροπή και η αλλαγή των ολοκληρωτικών καθεστώτων στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού ανέδειξε νέες κοινωνίες πλουραλιστικές, πολυκομματικές και δημοκρατικές, που αναζητούν την οικονομία της αγοράς. Βεβαίως κάθε χώρα σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της και σύμφωνα με την κυρίαρχη θέληση του λαού της, ακολουθεί το δικό της

δρόμο. Οι «Λαϊκές Δημοκρατίες», ο «Υπαρκτός Σοσιαλισμός», ο «Κρατισμός», η «Δικτατορία του Προλεταριάτου» μαζί με την ταυτότητα και το πρόγραμμα των Κομμουνιστικών Κομμάτων ανήκουν στο παρελθόν.

- Στις χώρες όμως αυτές και κυρίως στη Ρωσία η αποτελμάτωση των οικονομιών τους, ο κατακερματισμός της κοινωνικής συνοχής τους μαζί με τις πολυεθνικές και πολυθρησκευτικές ταυτότητες των λαών τους τροφοδοτούν την κίνηση του Εκκρεμούς. Κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει τις υπαρκτές νοσταλγίες για το παρελθόν καθώς και τις απόπειρες επιστροφής σε πολύ παλιά δόγματα και «τσαρικές» γεωστρατηγικές.

- Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι δύο Γερμανίες βρέθηκαν στην καρδιά της Ευρώπης. Η συμβολική πράξη για το γκρέμισμα του τείχους του Βερολίνου, αποτέλεσε την αφετηρία για τη γρήγορη ΕΝΟΠΙΩΣΗ της ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ. Σήμερα η ενιαία Γερμανία είναι μια πραγματικότητα, είναι μια ισχυρή δύναμη. Όμως το παρελθόν, η εμπειρία, η μνήμη και συνείδηση στέλνουν μηνύματα και προειδοποιήσεις. Οι επιφυλάξεις και οι διαβεβαιώσεις διατυπώνονται ανοικτά. Όλοι μιλούν και όλοι αποδέχονται τις διασφαλίσεις για την ισορροπία της Ευρώπης. Όλοι μιλούν και όλοι αποδέχονται τις εγγυήσεις για να δικαιωθεί και να μην αντιστραφεί η προφητεία της φράσης που υπενθυμίζει ότι οφείλουμε να συμφωνήσουμε «για μια Γερμανία Ευρωπαϊκή και όχι για μια Γερμανική Ευρώπη».

Οι δυνάμεις του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού

B4

- Είναι σαφές ότι στην Ευρώπη στη δεκαετία προς το 2000 υπάρχουν τα μηνύματα μιας επερχόμενης αναταραχής που μπορεί να εκδηλωθεί σαν δίληψη. Στην 10ετία που έρχεται πιθανόν να κυριαρχήσουν τα κινήματα με εθνικιστικό, φυλετικό, θρησκευτικό, τοπικιστικό και ρατσιστικό προσανατολισμό. Η έξαρση τέτοιων δυναμικών κινήματων είναι δυνατόν να απειλήσει την εθνική συνοχή, να αμφισβητήσει τα σύνορα των σημερινών κρατών και να υπονομεύσει τις κοινωνικές και πολιτικές τους ισορροπίες.

- Σήμερα διαμορφώνονται δύο κυρίαρχες τάσεις, η Προοδευτική και η Νεοσυντηρητική. Στην Ευρώπη έχουν διαμορφωθεί δύο κυρίαρχα ρεύματα με διαφορετικές στρατηγικές και επιλογές για το παρόν και το μέλλον και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ενωμένης Ευρώπης.

- Η Νεοσυντηρητική Στρατηγική θέλει την Ευρώπη έναν ενιαίο οικονομικό χώρο χωρίς Κοινωνική Δικαιοσύνη, χωρίς συγκλίσεις των επιπέδων και των ρυθμών ανάπτυξης, χωρίς συνοχή και αλληλεγγύη, χωρίς περιβαλλοντική προστασία.

- Η προοδευτική στρατηγική των δυνάμεων του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού θέλει και οραματίζεται την Ενωμένη Ευρώπη, μια δύναμη ειρήνης, ύφεσης και ανοιχτής συνεργασίας με όλες τις χώρες της ηπείρου, μια δύ-

ναμη με δική της άμυνα και μηχανισμούς ασφαλείας. Μια δύναμη με προοπτική οικονομικής ανάπτυξης αλλά ταυτόχρονα με προοπτική κοινωνικής δικαιοσύνης. Μια δύναμη που θα προχωρεί στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, να οριοθετεί τις βασικές κατακτήσεις του κράτους πρόνοιας και θα αρνείται την κοινωνία των 2/3. Μια δύναμη ουμανιστικών ιδεών, ευαισθησιών και αξιών, πολιτικών σχεδίων, κοινωνικών στρατηγικών, θεσμικών προτάσεων που στηρίζονται στην ελευθερία, στο διάλογο, στις ευρύτατες συναινέσεις και στις νέες συνθέσεις. Μια δύναμη που μπορεί να προχωρήσει με ουσιαστικό διάλογο στο θετικό ξεπέρασμα της αντίθεσης βορρά και νότου και να προωθήσει διεξόδους για να ξεφύγει ο τρίτος κόσμος από την υπανάπτυξή του.

- Αυτοί οι βασικοί προσανατολισμοί των προοδευτικών δυνάμεων, προσπαθούν μέσα από την πολυχρωμία και την πολλαπλότητά τους να βρουν αξιόπιστους δρόμους και φερέγγυες συγκλίσεις. Αυτό βέβαια είναι μια δύσκολη διαδικασία γιατί προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής για τις δημοκρατικές προοδευτικές δυνάμεις που θα υπερβαίνει τα σύνορα χωρίς όμως να χάνονται οι ιδιομορφίες των χωρών και οι ιδιαιτερότητες των πολιτικών σχηματισμών. Προϋποθέτει επίσης τη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής στρατηγικής και πλουραλιστικής αριστεράς. Μιας αριστεράς που θα προωθεί ένα ολοκληρωμένο μεταρρυθμιστικό σχέδιο με προγραμματικές προσεγγίσεις, με κοινές επιλογές και με πανευρωπαϊκή προοπτική και αλληλεγγύη. Προϋποθέτει τη σύγχρονη ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Σοσιαλιστικής Αριστεράς μέσα από την κατοχύρωση και την ανάδειξη του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και των αρχών της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της ισότητας.

B5

- Ο ζωτικός χώρος του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού στις σύγχρονες κοινωνίες της Ευρώπης είναι υπαρκτός και μεγάλος. Οι κοινωνικές και οι πολιτικές δυνάμεις που αναφέρονται σ' αυτόν το χώρο, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, μπορούν να εκφράσουν τη μεγάλη πλειοψηφία των λαών της Ευρώπης.

- Αυτές οι προϋποθέσεις έχουν με τη σειρά τους ως προαπαιτούμενα την ιδεολογική, την πολιτική και την προγραμματική υπέρβαση του χάσματος ανάμεσα στους κληρονόμους της Β' και Γ' Διεθνούς. Επίσης, συνδέονται με την κατανόηση και τη συμφωνία της αυτονομίας των κομμάτων και ρευμάτων, με την ανάπτυξη και την ανασύνθεση των σχέσεων με τους πράσινους και με τα ριζοσπαστικά κινήματα κοινωνικής κριτικής. Σ' αυτήν την κατεύθυνση έχουν γίνει τελευταία και συνεχίζουν να γίνονται θεαματικά βήματα από όλα τα προοδευτικά κινήματα, τα σοσιαλιστικά κόμματα και τα κομμουνιστικά κόμματα σ' όλη την Ευρώπη.

- Ορισμένα παραδοσιακά σοσιαλδημοκρατικά εργατικά και σοσιαλιστικά

κόμματα μετά τη φθορά και την προγραμματική τους κρίση, και κυρίως μετά από αλληπάλληλες ήττες τους, αναζητούν μια σύγχρονη φυσιογνωμία και μια ριζοσπαστική στρατηγική και προσπαθούν να εμπνεύσουν τις προοδευτικές δυνάμεις των σύγχρονων κοινωνιών τους.

- Τα κομμουνιστικά κόμματα (και στη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη), με ελάχιστες εξαιρέσεις, μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και την κρίση ταυτότητάς τους, μετασχηματίζονται ριζικά, αλλάζοντας τα σύμβολα, τα ονόματα και τα προγράμματά τους.

- Όλοι δείχνουν διάθεση, και εκφράζουν τη θέληση, να ξεπεράσουν τις δυσκολίες των προϋποθέσεων και των προαπαιτούμενων και να οργανώσουν, αλλού την άμυνα και αλλού την επίθεσή τους για την ήττα του νεοφιλελευθερισμού, της συντήρησης και της Δεξιάς σε όλη την Ευρώπη και σε κάθε χώρα.

Το ΠΑΣΟΚ και το Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα

B6

- Το ΠΑΣΟΚ θεωρεί χρέος του να συμμετέχει ενεργά και ισότιμα σ' αυτό το μεγάλο προοδευτικό και ελπιδοφόρο ρεύμα της Ευρωπαϊκής Δημοκρατικής και Σοσιαλιστικής Αριστεράς. Συμβάλλουμε με όλες τις δυνάμεις μας στο σωστό προσανατολισμό και στην ανανέωση του προγράμματός της. Δίνουμε, μέσα από την οργανική μας ένταξη, το αγωνιστικό και δημιουργικό μας «παρόν» σε όλους τους θεσμούς, στη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στην Ένωση των Σοσιαλιστικών Κομμάτων της Ευρώπης και στη Σοσιαλιστική Διεθνή.

- Το ΠΑΣΟΚ θεώρησε υποχρέωσή του να συμβάλλει ουσιαστικά στην ίδρυση, την πορεία και τους ορίζοντες του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Πρόσφατα όλα τα κόμματα επικύρωσαν το μανιφέστο των Ευρωπαίων σοσιαλιστών κι αυτό είναι μια υποθήκη για αγώνες και πρωτοβουλίες των προοδευτικών δυνάμεων για την ταυτότητα και την πορεία της Ευρώπης προς το 2000 και τον 21ο αιώνα.

- Το ΠΑΣΟΚ μέσα σ' ένα κόσμο που αλλάζει δεν μπορεί και δεν πρέπει να μένει στάσιμο. **Είναι ζωτική ανάγκη και υποχρέωσή μας να συμπορευόμαστε και να συμμετέχουμε στις εξελίξεις της εποχής μας.** Το ΠΑΣΟΚ μπροστά στον καθρέφτη της σημερινής και της μελλοντικής πραγματικότητας οφείλει να προσδιοριστεί θετικά. Οφείλει να δώσει σύγχρονο περιεχόμενο και συγκεκριμένο νόημα στα θεμελιακά ερωτήματα:

Ποιοι είμαστε και τι θέλουμε. Πού και πώς πηγαίνουμε. Ποια είναι η προοπτική μας. Τι προτείνουμε.

- Σήμερα το ΠΑΣΟΚ μέσα σ' ένα κόσμο «δίχως σύνορα» οφείλει να καταθέσει τις απαντήσεις του για το παρόν και το μέλλον της Ελλάδας και του Ελληνισμού, για την εθνική μας στρατηγική, για τις εξελίξεις και την ολο-

κλήρωση της Ενωμένης Ευρώπης για την πορεία της οικουμένης.

- Σήμερα το ΠΑΣΟΚ μέσα στις ασύλληπτες και κοσμογονικές αλλαγές μπορεί και πρέπει να αναδείξει το όραμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Να πείσει τους πολίτες για την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα μιας κοινωνίας ελευθερίας, δικαιοσύνης και αλληλεγγύης.

Να προωθήσει μια οικονομία σύγχρονη και ανταγωνιστική, μια ανάπτυξη με ευαισθησία και σεβασμό στον άνθρωπο, στη φύση και τον πολιτισμό.

- Σήμερα το ΠΑΣΟΚ μπορεί και πρέπει να δώσει την απάντησή του, τι σημαίνει ανοιχτή, δημοκρατική, σύγχρονη και ελεύθερη κοινωνία. Μια κοινωνία πολιτών με συμμετοχικούς και αποκεντρωμένους θεσμούς, με θεσμούς διαφάνειας, κοινωνικού ελέγχου και αυτοδιαχείρισης. Πρέπει να δώσει την απάντησή του πως τα ΜΜΕ με τον πλουραλισμό, την αυτονομία και την πολυφωνία τους μπορούν να ενισχύσουν την δημοκρατία και τις ελευθερίες του πολίτη. Πως οι νέες τεχνολογίες μπορούν να υπηρετήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες του ανθρώπου για δημιουργική απασχόληση και ελεύθερο χρόνο. Τι σημαίνει δικαίωμα του πολίτη για ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες στη δημιουργία, την πρωτοβουλία, την ανέλιξη και την επιχειρηματική δράση.

- Σήμερα το ΠΑΣΟΚ οφείλει να δώσει ένα σύγχρονο περιεχόμενο στο δίλημμα **πρόοδος ή συντήρηση** και στην αντίθεση **δημοκρατική σύγχρονη και προοδευτική αριστερά ή νεοφιλελεύθερη Δεξιά**. Σήμερα το ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα και την Ευρώπη, μπροστά στο 2000, καταθέτει το όραμά του, τις επιλογές του και τις προτάσεις του.

- Σήμερα είναι ιστορική μέρα για το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα.

- Ανοίγουμε κυριολεκτικά μια νέα εποχή για το Κίνημά μας, και φιλοδοξούμε αυτή να ταυτιστεί με μια νέα εποχή για την πατρίδα και το λαό μας.

- Ένα νέο ΠΑΣΟΚ με συνείδηση της ιστορικής του διαδρομής, με γνώση και εμπειρία από πολύχρονους αγώνες, έχει τη θέληση και τη δύναμη να ανοίξει ξανά δρόμο στην ελπίδα για την Ελλάδα και τον Ελληνισμό.

- Με το ιστορικό κείμενο της διακήρυξης του ΠΑΣΟΚ της 3ης του Σεπτεμβρίου του 1974 και μέσα από μια ανεπανάληπτη λαϊκή πρωτοβουλία, αναδείχθηκε ένα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό κίνημα, που κυριαρχεί με την παρουσία του στα είκοσι χρόνια που πέρασαν.

- Ένα κίνημα που έταξε σαν στόχο να εκφράσει τους πόθους, τα δικαιώματα, τα συμφέροντα, τα οράματα του μη προνομιούχου Έλληνα. Στο κάλεσμά του οι λαϊκές δυνάμεις που ήταν εγκλωβισμένες στα παραδοσιακά και στα συντηρητικά κόμματα ανταποκρίθηκαν και βρήκαν στο ΠΑΣΟΚ την πιο γνήσια έκφρασή τους.

Γ. ΠΑΣΟΚ:

Σύγχρονο Δημοκρατικό-Σοσιαλιστικό Κίνημα - Η ιστορική μας συνέχεια - Ο Δημοκρατικός σοσιαλισμός - Τα οράματα - Οι αρχές - Οι αξίες μας

Η ιστορική μας συνέχεια

Γ1

- Στο ιστορικό κείμενο της ιδρυτικής διακήρυξης της 3ης Σεπτεμβρίου προσδιορίστηκαν με σαφήνεια οι στρατηγικές επιδιώξεις και η φυσιογνωμία του Κινήματος:

- «Η σημερινή μας διακήρυξη αποτελεί την πυξίδα που θα καθοδηγήσει την πορεία μας προς τη νέα, αναγεννημένη, ανθρώπινη, σοσιαλιστική και δημοκρατική Ελλάδα, μια Ελλάδα που να ανήκει στους Έλληνες.

- Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα είναι πολιτικό κόμμα που αγωνίζεται για τους ακόλουθους στόχους:

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Ο αγώνας του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος, για την εθνική μας αναγέννηση, για μια σοσιαλιστική και δημοκρατική Ελλάδα, στηρίζεται στην αρχή πως η εθνική μας ανεξαρτησία αποτελεί προϋπόθεση για την πραγμάτωση της κοινωνικής απελευθέρωσης, πως η κοινωνική απελευθέρωση αποτελεί προϋπόθεση για την πραγμάτωση της πολιτικής δημοκρατίας».

- Το ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε τη φυσική προέκταση του Πανελλήνιου Απελευθερωτικού Κινήματος, καθώς και άλλων αντιστασιακών οργανώσεων που είχαν συνιδρυτική παρουσία στην 3η του Σεπτεμβρίου 1974. Με μια πρωτοφανή, αυθόρμητη λαϊκή ανταπόκριση το ΠΑΣΟΚ συσπείρωσε τις αγωνιστικές γενιές της Εθνικής Αντίστασης, των Δημοκρατικών και Ανένδοτων αγώνων, της Αντιδικτατορικής αντίστασης και του Πολυτεχνείου.

- **Οι ιδέες, οι στόχοι και οι προτάσεις που εκφράζει το ΠΑΣΟΚ έρχονται από πολύ μακριά και πηγαινούν πολύ μακριά.**

- Σίγουρα η συνέχειά τους μέσα στο χρόνο επιβάλλει να εξελίσσονται, να διαφοροποιούνται, να αλλάζουν.

- Είναι όμως άρρηκτα συνδεδεμένες με αγώνες και πόθους ανθρώπων, και γενεών και κοινωνικών δυνάμεων και αφορούν την εθνική ανεξαρτησία, την ολοκλήρωση και την ακεραιότητα της χώρας. Με αγώνες και πόθους που αφορούν την ελευθερία, τη δημοκρατία και τη λαϊκή κυριαρχία, τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τις αλλαγές, την κοινωνική δικαιοσύνη, την

πρόοδο και το σοσιαλισμό.

Γ2

- Με την ιδρυτική μας Διακήρυξη και την επιλογή της αυτοοργάνωσης, σφραγίσαμε τη Μεταπολίτευση, την εποχή που φεύγει.

- Με τη σημερινή μας Διακήρυξη ανοίγουμε το νέο ιστορικό κύκλο, την εποχή που έρχεται.

- Το όραμα της νέας Ελλάδας. Οι θεμελιακές μας αξίες. Οι μακρόπνοοι στόχοι. Τα εθνικά, πανδημοκρατικά και κοινωνικά αιτήματα. Όλα όσα ενέπνευσαν την ίδρυση του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος και υπαγόρευσαν τη Διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρίου, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό επίκαιρα.

- Η οκταετία 1981-1989 έθεσε τα θεμέλια της κοινωνικής αλλαγής. Της δημοκρατικής αναγέννησης του τόπου. Της αναβάθμισης του ρόλου της χώρας. Της κοινωνικής δικαιοσύνης. Της κατοχύρωσης των λαϊκών κατακτήσεων. Της δημιουργίας του κοινωνικού κράτους. Της εθνικής συμφιλίωσης. Απέδειξε τη δυνατότητα υπεράσπισης των εθνικών μας δικαιών. Άνοιξε το δρόμο σε σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Η οκταετία της Αλλαγής έφερε την Ελλάδα πολλά βήματα μπροστά.

- Σήμερα, όμως, απαιτείται το **Μεγάλο Βήμα**. Σ' αυτό να δεσμευτούμε και μ' αυτό ν' ανοίξουμε τη νέα εποχή για τον τόπο.

Ο Δημοκρατικός σοσιαλισμός - Τα οράματα - Οι αξίες - Οι αρχές μας

Γ3

- Είμαστε ένα Σοσιαλιστικό Κίνημα, που οι αγώνες του είναι άρρηκτα δεμένοι με την Δημοκρατία. Το όραμα του ΠΑΣΟΚ ήταν, είναι και θα είναι ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ.

- Οι δύο αυτές λέξεις είναι αλληλένδετες. Δημοκρατία με Σοσιαλισμό γιατί η Δημοκρατία χωρίς κοινωνική και οικονομική προέκταση δίχως ισότητα ευκαιριών, ελευθερία επιλογών, δίχως κεκτημένα κοινωνικά δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι ουσιαστική Δημοκρατία.

- Σοσιαλισμός με Δημοκρατία γιατί ο Σοσιαλισμός δίχως ελευθερίες, πολυκομματισμό και δικαιώματα των πολιτών, δίχως τη διασφάλιση του κράτους δικαίου και δίχως ανθρώπινο πρόσωπο είναι μια βαρβαρότητα.

- Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός είναι η ταυτότητά μας.

Συνοψίζει την αξιόπιστη και ολοκληρωμένη απάντηση του Κινήματός μας, στα ερωτήματα, στις αναζητήσεις και στις απαιτήσεις των καιρών.

- Η ταυτότητα του Κινήματός μας έχει σφυρηλατηθεί με τις θυσίες, με τις προσδοκίες και τις ελπίδες εκατομμυρίων ανθρώπων και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και σ' όλο τον κόσμο.

- Οι ιδέες, οι αρχές, οι αξίες, οι στόχοι και οι προτάσεις μας έχουν ιστορι-

κή φόρτιση, έχουν κοινωνικό αντίκρισμα. Έχουν ουμανιστικό περιεχόμενο και μεγαλείο.

- Υπάρχουν λέξεις που το μήνυμά τους είναι απόλυτο και πανανθρώπινο, που έχει οικουμενική αξία για κάθε εποχή, σε κάθε κοινωνία. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, η ΙΣΟΤΗΤΑ, η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ είναι ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ του ανθρώπου. Είναι κατακτήσεις του πολίτη. Είναι τα θεμέλια της Δημοκρατίας, είναι οι διαπραγματεύτες αξίες του Σοσιαλισμού.

- Οραματιζόμαστε και αγωνιζόμαστε για μια κοινωνία δίκαιη χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, μια κοινωνία δίχως αλλοτρίωση και καταπίεση, μια ανοιχτή κοινωνία, που εγγυάται τη χειραφέτηση και την απελευθέρωση του ανθρώπου.

- Οραματιζόμαστε και αγωνιζόμαστε για μια δημοκρατική, ελεύθερη κοινωνία χωρίς διακρίσεις και προνόμια ανάμεσα στις τάξεις, τα φύλα, τις φυλές και τις ηλικίες, όπου κάθε πολίτης έχει την απασχόληση που ανταποκρίνεται στη γνώση και την ικανότητά του και η ανταμοιβή του καθορίζεται από τον κοινωνικό πλούτο που δημιουργεί με την εργασία του.

- Οραματιζόμαστε και αγωνιζόμαστε για μια κοινωνία πολιτών που με την αυτονομία, με τα δικαιώματα, με τις ατομικές και συλλογιστικές ελευθερίες τους, μπορούν να διαμορφώσουν μια νέα κλίμακα προτεραιοτήτων, επιλογών και αξιών.

- Να επιβάλουν ένα διαφορετικό πρότυπο παραγωγής και κατανάλωσης. Να αναδείξουν ένα νέο πολιτισμικό πρότυπο.

Γ4

- Υπάρχουν λέξεις που προσδιορίζουν τους στόχους, και τη στρατηγική του Κινήματός μας.

- Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, η ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ, η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, δίνουν ένα ξεχωριστό νοήμα και στην ύπαρξή μας και στην πρότασή μας.

- Η προσπάθεια για τη δικαίωση και την εκπλήρωση του οράματός μας, των ιδεών και των προγραμμάτων μας απαιτούν ανθρώπινο μόχθο, αγώνες και στράτευση των πολιτών. Απαιτούν κατακτήσεις και δημιουργικές πρωτοβουλίες, μια ολόκληρη μεταβατική φάση για να πραγματώσουμε τους στόχους μας. Αυτή η πορεία είναι δύσκολη και μακρόχρονη.

- Γι' αυτό μιλήσαμε και μιλάμε για τον ελληνικό, δημοκρατικό και ειρηνικό δρόμο για το Σοσιαλισμό, με σύγχρονο και ανθρώπινο πρόσωπο.

- Είμαστε σοσιαλιστές, γιατί πιστεύουμε στον άνθρωπο, στην αλληλεγγύη και στη δικαιοσύνη.

- Είμαστε δημοκράτες γιατί πιστεύουμε ότι όλοι οι πολίτες μπορούν να σκέπτονται για να επιλέγουν, να κρίνουν και να αποφασίζουν δίχως καταναγκασμούς και αυταρχισμούς.

- Είμαστε αγωνιστές της ελευθερίας γιατί πιστεύουμε ότι όλοι οι άνθρω-

ποι γεννιόμαστε ίσοι και ελεύθεροι και γιατί θέλουμε όλοι οι πολίτες να έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες.

- Είμαστε πατριώτες γιατί θέλουμε τη συσπείρωση και την ενότητα του Ελληνισμού, την ενίσχυση της πολιτισμικής μας ταυτότητας, γιατί θέλουμε μια Ελλάδα κυρίαρχη, ακέραη, ανεξάρτητη και δυνατή.

- Είμαστε σταυροφόροι της ειρήνης και του αφοπλισμού γιατί οι άνθρωποι και οι λαοί μπορούν να διεκδικήσουν την πρόοδο και την ευημερία τους, μπορούν να δημιουργήσουν έναν καλύτερο κόσμο και μια καλύτερη ζωή, μόνο μέσα σε συνθήκες ασφάλειας και συνεργασίας, χωρίς τον παραλογισμό και τη βαρβαρότητα των πολέμων.

- Είμαστε στρατευμένοι πολίτες με ενδιαφέρον, ευθύνη και ευαισθησία για την οικολογική ισορροπία, για την προστασία του περιβάλλοντος και για την υπεράσπιση της ποιότητας ζωής.

- Είμαστε σύγχρονοι πολίτες στις ιδέες μας, με ανοιχτούς διεθνείς ορίζοντες γιατί σκεπτόμαστε το παρόν και το μέλλον της κοινωνίας, του πολιτισμού, του πλανήτη μας, του ίδιου του ανθρώπου.

- Θέλουμε μια κοινωνία με επίκεντρο τον άνθρωπο, δημιουργό, κριτή και παραγωγό γνώσεων, ιδανικών και αγαθών.

- Θέλουμε κάθε άνθρωπος θα είναι ελεύθερος και συνειδητός πολίτης μιας κοινότητας και μιας χώρας, αλλά και πολίτης της οικουμένης.

- Θέλουμε μια κοινωνία με επίκεντρο τον άνθρωπο που η βαθύτατη πίστη του θα συμπληρώνεται ως αρχή και ως στάση ζωής στην ιστορική φράση: «Η ελεύθερη ανάπτυξη κάθε ανθρώπου είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη όλων».

Η αναγεννητική μας πορεία

Γ5

- Η πατρίδα μας έχει ιστορικό λόγο και βαθιές ρίζες. Είχε και έχει πάντοτε τη δύναμη της επιβίωσης, της ανανέωσης, της δημιουργίας.

Σμίλεψε και κατοχύρωσε για χιλιάδες χρόνια μια στέρεη ταυτότητα κι ένα διαχρονικό πολιτισμό.

Και όχι μόνο επέζησε αλλά συχνά μεγαλούργησε. Μπορεί και τώρα να διαδραματίσει το σύγχρονο ιστορικό της ρόλο.

- Αυτός ο τόπος έχει δυνατότητες. Απαιτείται όμως να κυριαρχήσει το αίσημα της ασφάλειας και της ανάτασης. Μια νέα ελπίδα. Μια νέα ευκαιρία να δείξει το έθνος και ο λαός τις αρετές του. Αυτή είναι η επιταγή της τελευταίας δεκαετίας του 20ού αιώνα.

- **Απαιτείται γι' αυτό βαθειά κοινωνική αλλαγή που να έχει την πνοή και τη δυναμική μιας ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ.**

- **Αναγέννηση στις ιδέες, τις αξίες, τους στόχους, τις εθνικές επιλογές στην παραγωγή, την οικονομία, τους θεσμούς. Στις αντιλήψεις, τις νοο-**

τροπίες, τις κοινωνικές πρακτικές.

- Θεμέλια της Αναγέννησης είναι για μας η Παιδεία και ο Πολιτισμός, που μακροπρόθεσμα είναι η πιο παραγωγική επένδυση του Έθνους. Ο πλούτος, η ιδιαιτερότητα και η παγκοσμιότητα της ελληνικής γλώσσας. Ο ουμανιστικός χαρακτήρας της κληρονομιάς μας. Η διάχυτη επίδραση και επιρροή του ελληνικού πνεύματος έξω από τα σύνορά μας. Η ποικιλία και η πολυμορφία των αξιών που συνθέτουν την πολιτιστική μας ταυτότητα. Το πολύτιμο κεφάλαιο της γνώσης που διαθέτουν οι απανταχού Έλληνες. Η νευραλγική γεωφυσική μας θέση αλλά και η ιστορική μας διαδρομή, αποτελούν μοναδικά πλεονεκτήματα για την Ελλάδα και τον Ελληνισμό.

- Θέλουμε τον Άνθρωπο ξανά κύριο του εαυτού του και πραγματικό υποκείμενο της ιστορίας.

- Θέλουμε την Πολιτική ξανά ζωογόνα και δημιουργική δύναμη, με ηθικό κύρος και ανατρεπτική πνοή.

- Θέλουμε την Πατρίδα μας ισχυρή, ασφαλή και ευημερούσα, να καθορίζει κυρίαρχα τις τύχες της.

- Αρνούμαστε να αποδεχτούμε τη βολική θεωρία του τέλους των ιδεολογιών, που εκμηδενίζει τις πολιτικές αποστάσεις, ισοπεδώνει τους πολιτικούς, θεοποιεί τον τεχνοκρατισμό, οδηγεί στην εξουσιολατρεία, και περιθωριοποιεί τον πολίτη.

- Αρνούμαστε να αποδεχτούμε την υποταγή των πολιτών σε μια ελάχιστη κατεστημένη μειοψηφία συμφερόντων, που συγκεντρώνει την οικονομική και πολιτική δύναμη στα χέρια της.

- Μαζί με όλους τους Έλληνες, προχωρούμε στη μεγάλη αναγεννητική προσπάθεια. Μια προσπάθεια που δεν έχει σαν στόχο μια καλύτερη διαχείριση του κόσμου της παρακμής. Ούτε μια παραταξιακή κατάληψη του κράτους. Μια προσπάθεια που θέλει να ανοίξει και να σφραγίσει ένα νέο ιστορικό κεφάλαιο για τον τόπο. Αυτή είναι η δέσμευσή μας και το ιστορικό μας χρέος προς το λαό, και με βάση τη δέσμευση αυτή δημιουργούμε τα γερά θεμέλια και χαράζουμε ένα δρόμο, χωρίς οπισθοχώρηση, για την Ελλάδα του 2000.

- Πιστεύουμε στην πλήρη διαφάνεια πράξεων και επιλογών. Με κοινωνικό έλεγχο σε κάθε τομέα της διαχείρισης των δημοσίων πραγμάτων. Με σεβασμό στους θεσμούς και την αυτονομία τους. Με ανανέωση προσώπων. Με αποκέντρωση των αποφάσεων σε όλους τους τομείς.

- Πιστεύουμε σε ένα βαθειά δημοκρατικό τρόπο διακυβέρνησης, που να θωρακίζει τη Δημοκρατία και να διασφαλίζει τη λαϊκή συμμετοχή, να διευρύνει την κοινωνική συναίνεση στις μεγάλες επιλογές, να αναβαθμίζει το κύρος των θεσμών και την εμπιστοσύνη των πολιτών σ' αυτούς. Διακυβέρνησης που πάνω απ' όλα οφείλει να φέρει τον κόσμο της εργασίας, της παραγωγής, του πνεύματος και της τέχνης, στο κέντρο των αποφάσεων και τις νέες γενιές στο προσκήνιο της Πολιτικής και της Ιστορίας.

Δ. Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

**Ελληνισμός Ελλάδα και οι γεωπολιτικές ιδιαιτερότητες -
Οι προκλήσεις στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο - Οι στόχοι μας
Η πολιτική δημοκρατία**

Ελληνισμός, Ελλάδα. Οι γεωπολιτικές μας ιδιαιτερότητες

Δ1

- Η χώρα μας, από τη γεωγραφική της θέση, αποτελεί ένα συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε τρεις Ηπείρους. Την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, που έχουν σαν κοινό σημείο αναφοράς και επικοινωνίας τη θάλασσα της Μεσογείου.

- Η Ελλάδα δεν είναι μόνο χώρα-σύνορο. Ταυτόχρονα είναι κλειδί για το πέρασμα στα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική, τη Νότιο-Ανατολική Μεσόγειο και την Ευρώπη. Αναμφίβολα η περιοχή μας αποτέλεσε και αποτελεί το παραδοσιακό και προνομιακό σταυροδρόμι συνάντησης, αντιπαράθεσης και σύνθεσης πολιτισμικών και θρησκευτικών ρευμάτων. Ταυτόχρονα όμως, είναι μια νευραλγική περιοχή με απελευθερωτικούς αγώνες, πολέμους και εθνικές διεκδικήσεις. Μια περιοχή υψηλού ενδιαφέροντος και μόνιμης σύγκρουσης στη γεωπολιτική στρατηγική των Μεγάλων Δυνάμεων στο παρελθόν, των Υπερδυνάμεων στη συνέχεια και των «κυρίαρχων» Δυνάμεων σήμερα.

- Μέσα σ' αυτό τον ευρύτερο χώρο, αιώνες ολόκληρους ζει και αναφέρεται ο Ελληνισμός. Μέσα σ' αυτό τον ευρύτερο χώρο, αιώνες ολόκληρους ζει και αναφέρεται ο Ελληνισμός. Μέσα σ' αυτό το χώρο διαμορφώθηκε η πολιτισμική ταυτότητά μας αναδείχθηκε η ελληνική σκέψη, και η φιλοσοφία και η τέχνη. Μέσα σ' αυτό το χώρο σφυρηλατήθηκαν οι ακατάλυτοι θεσμοί του Ελληνισμού με την Ορθοδοξία. Γι' αυτό και οι σημερινοί Έλληνες νιώθουν υπερηφάνεια και αγάπη για το τόπο τους.

- Σ' αυτή την κρίσιμη για την Ελλάδα περίοδο, προβάλλει ως πρωταρχική ανάγκη να σφυρηλατηθεί η ενότητα και η συσπείρωση του ευρύτερου Ελληνισμού, των Ομογενών, των Ελλήνων της Διασποράς σε κάθε γωνιά, παραμένει σημαντικός στην πατριωτική αφύπνιση και εγρύγορση του αγώνα για την εδαφική ακεραιότητα, τα κυριαρχικά δικαιώματα και την ειρηνική σταθεροποίηση του ελληνισμού.

Δ2

- Το ΠΑ.ΣΟ.Κ ως Πατριωτικό και Ειρηνικό Κίνημα προωθεί μια ολοκληρωτική εθνική στρατηγική, ελληνοκεντρική, που δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά ταυτοχρόνως και τον Ελληνισμό και στηρίζεται σε πάγιες και βασικές αρχές:

- Η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα από κανέναν και δεν παραχωρεί τίποτα σε κανέναν. Η Ελλάδα, πιστή στις διεθνείς συνθήκες, τις συμφωνίες και τις εγγυήσεις θεωρεί αδιαπραγμάτευτα τα κυριαρχικά της δικαιώματα, την εδαφική ακεραιότητα, τα σύνορά της.

- Η Εθνική - Αμυντική μας δυνατότητα και ετοιμότητα μαζί με την ομοψυχία και την πατριωτική ενότητά μας, είναι ο βασικός όρος και για την επιβίωση του Ελληνισμού και για την ειρήνη στην περιοχή.

- Αυτές οι διασαφανήσεις είναι απολύτως απαραίτητες, γιατί ο Ελληνισμός και η Ελλάδα βρίσκονται κάτω από εξωτερική υπαρκτή και δεδομένη απειλή μιας «συμμάχου» χώρας.

- Η επιθετικότητα των σωβινιστικών κύκλων της Τουρκίας προκύπτει κυρίως από μια ενδογενή, αλλά και καθοδηγούμενη δυναμική που έχει επεξεργαζόμενους και κλιμακούμενους στόχους. Οι στόχοι αυτοί εντάσσονται σε ένα επεκτατικό στρατηγικό σχέδιο με χρονικό ορίζοντα 10ετιών που ξετυλίγεται αργά και σταθερά. Πολύ παραστατικά, μόνο με την υπενθύμιση ορισμένων λέξεων - τοπωνυμίων είναι δυνατό να αποδωθεί μια πορεία συρρίκνωσης του Ελληνισμού και αμφισβήτησης των κυριαρχικών δικαιωμάτων και της εδαφικής μας ακεραιότητας. Η Μικρά Ασία, ο Πόντος, η Τένεδος, η Ιμβρος και η Κύπρος αφορούν τον Ελληνισμό. Οι βλέψεις, οι διεκδικήσεις και οι απαιτήσεις στο Αιγαίο και τη Θράκη αφορούν τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, την κυριαρχία και την εδαφική μας ακεραιότητα. Η επεκτατική στρατηγική της Τουρκίας περιέχει άμεσους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους, που δεν πρέπει ούτε να αγνοούνται ούτε να υποβαθμίζονται.

Οι προκλήσεις στα Βαλκάνια και τη Μεσόγειο

Δ3

- Το ΠΑΣΟΚ ως Πατριωτικό και Ειρηνικό Κίνημα θεωρεί μεγάλο λάθος να καθηλωθεί η Εξωτερική πολιτική της Ελλάδας σε έναν αυθαίρετο και μονομερή προσανατολισμό. Αυτό το λάθος θα ισοδυναμούσε με ακρωτηριασμό του γεωπολιτικού μας προσδιορισμού. Η Ελλάδα είναι σωστό να διαμορφώσει την εθνική στρατηγική της και την πολυδιάσταση εξωτερική πολιτική της με σύνθετο και συνεκτικό σχέδιο, αναλύοντας πάντα σωστά την Ευρωπαϊκή, τη Μεσογειακή και τη Βαλκανική συγκυρία. Είναι αναγκαίο να αξιοποιήσουμε τη ζωντανή και ζωτική μας σχέση με τους λαούς των Βαλκανίων, τον Τουρκικό λαό και τους άλλους λαούς της Τουρκίας, τον Αραβικό κόσμο, τις φιλειρηνικές δυνάμεις στο Ισράηλ, συμβάλλοντας με τις όποιες δυνάμεις μας στη σταθερότητα, στην ειρήνη και την ανάπτυξη της περιοχής και την φιλία και τη συνεργασία ανάμεσα στους λαούς της.

- Επιβάλλεται να εμπεδωθεί μέσα από από τη Βαλκανική και Μεσογειακή συνεργασία η ειρήνη και η κατοχύρωση των υφισταμένων συνόρων και κυ-

ριαρχικών δικαιωμάτων όλων των χωρών, η άμβλυση του εθνικιστικού και θρησκευτικού φανατισμού, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προστασία και η ισότιμη μεταχείριση των μειονοτήτων, η οικονομική συνεργασία και η πολύμορφη πολιτιστική επικοινωνία και ανταλλαγή. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να παίξει καταλυτικό ρόλο σε μια Ενωμένη Ευρώπη με πολλές ταχύτητες, με πολυ-πολιτισμικά πρότυπα και πολυθρησκευτικές αναφορές.

• Τα Βαλκάνια εδώ και τρία χρόνια έχουν μετατραπεί σε πεδίο άσκησης γεωπολιτικών στρατηγικών από μέρους των μεγάλων χωρών της Ευρώπης – με προεξέχουσα τη Γερμανία – και των ΗΠΑ αλλά και της Ρωσίας που ξύπνησε από τον «λήθαργο». Οι πολεμικές συγκρούσεις ή αντιθέσεις, η ραγδαία αναβίωση των εθνικιστικών κινημάτων και η ανακίνηση μειονοτικών επιδιώξεων έχουν φέρει μια ρευστότητα και μια ένταση κάνοντας και πάλι ολόκληρη τη χερσόνησο πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Επίκεντρο των διεργασιών της εθνικιστικής και μειονοτικής έκρηξης ήταν και είναι κυρίως η Γιουγκοσλαβία που η ομοσπονδιακή συγκρότησή της διαλύθηκε μέσα από συρράξεις, η Τουρκία με τα σωβινιστικά και προκλητικά κηρύγματά της όπως και η Αλβανία με τη διακηρυγμένη στρατηγική της «Μεγάλης Αλβανίας». Σ' αυτή την ανοιχτή κρίση αλλά και τις συνεχιζόμενες αποσταθεροποιητικές τάσεις, η μόνη απάντηση είναι η διαβαλκανική συνεννόηση, φιλίας και συνεργασίας, μέσα σ' ένα κλίμα ειρήνης, σταθερότητας και εμπιστοσύνης.

• Η γεωπολιτική σημασία της Μεσογείου και κυρίως του Νότιου Ανατολικού της τμήματος, συνδέεται άρρηκτα με τα τεκταινόμενα στη Μέση Ανατολή και τη δυναμική του Ισλαμισμού. Η Μεσόγειος μπορεί και πρέπει να γίνει περιοχή ειρήνης, χωρίς ξένους στόλους και πυρηνικά. Πρέπει να ανήκει στους λαούς της που μπορούν να προωθήσουν στενές οικονομικές σχέσεις και κοινά αναπτυξιακά σχέδια και να συνεργαστούν ενεργά για την προστασία της θάλασσας, του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων της.

Οι στρατηγικοί μας στόχοι

Δ4

• Η αντιμετώπιση των κρίσιμων εθνικών και κοινωνικών μας προβλημάτων απαιτεί σαφείς και σταθερούς στόχους, με σχεδιασμό και πρωτοβουλίες, με ιεραρχημένες επιλογές, με μεγάλο χρονικό ορίζοντα, στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό μας τομέα, τις εξωτερικές μας σχέσεις, την ασφάλεια και την άμυνα, την τεχνολογία.

• Σε μια εποχή: Που η Βαλκανική γίνεται ξανά το επίκεντρο μεγάλων ανακατατάξεων. Που η Ευρώπη αναζητά τη δική τους ταυτότητα προκαλώντας την ίδια της την ιστορία. Που η τουρκική απειλή, με μόνιμο στρατηγικό στόχο τη συρρίκνωση του Ελληνισμού, δοκιμάζει τις δυνάμεις της σε όλο τον

περιβάλλοντα χώρο μας, Ελλάδα και Ελληνισμός πρέπει να βρουν νέο και σύγχρονο ιστορικό βηματισμό.

• Κύπρος, Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Αιγαίο, δεν αποτελούν απλώς γεωγραφικούς χώρους. Προσδιορίζουν το χώρο άμυνας, επιβίωσης και ανάπτυξης του Ελληνισμού, ως έθνους, ως πολιτιστικής οντότητας, ως ιστορικής παρουσίας. Γι' αυτό απαιτείται ενιαία και συστηματική αντιμετώπιση των επιμέρους ζητημάτων και όχι αποσπασματική και ενδοτική στάση.

• Το Κυπριακό ως πρόβλημα εισβολής, κατοχής και βίαιης αλλαγής του δημογραφικού τοπίου, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής πολιτικής. Με σταθερούς στόχους μια ενιαία και ανεξάρτητη Κυπριακή Δημοκρατία και την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής προωθούμε μια νέα πανεθνική προσπάθεια για γόνιμη, δίκαιη και βιώσιμη λύση. Ταυτόχρονα υποστηρίζουμε σθεναρά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

• Απορρίπτουμε οποιαδήποτε λογική διαπραγμάτευσης για τη συνεκμετάλλευση, αποστρατικοποίηση και συγκυριαρχία στο Αιγαίο. Εκκρεμές παραμένει μόνο το νομικό θέμα οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, σύμφωνα με τους Κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.

• Θεωρούμε τους μουσουλμάνους της Θράκης ισότιμους Έλληνες πολίτες με πλήρως κατοχυρωμένα όλα τα δικαιώματά τους. Δεν θα επιτρέψουμε όμως την «Κυπροποίηση» της περιοχής.

• Ολοκληρωμένες μας πρωτοβουλίες για διαβαλκανική συνεργασία σε διμερές και πολυμερές επίπεδο αποτελούν κύριο άξονα της εξωτερικής μας πολιτικής.

• Η ειρηνευτική επίλυση των διαφορών. Η απεμπλοκή από εξωτερικές παρεμβάσεις. Ο σεβασμός των συνόρων. Η αποτροπή του τουρκικού επεκτατισμού. Η προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του Ελληνισμού της Αλβανίας αποτελούν βασικές μας κατευθύνσεις. Στο πλαίσιο της Βαλκανικής μας στρατηγικής, αντιμετωπίζουμε το ζήτημα των Σκοπίων. Η Ελλάδα δεν πρόκειται να αναγνωρίσει στα βόρεια σύνορα της κράτος στο όνομα του οποίου θα υπάρξει η λέξη Μακεδονία ή παράγωγά της.

• Σταθερές αναφορές και μόνιμες δεσμεύσεις της εξωτερικής μας πολιτικής είναι:

• Η καταγραφή, η προστασία, η κινητοποίηση και η οργάνωση του απανταχού Ελληνισμού. Πρώτο μέτρο είναι η ίδρυση του «Κοινοβουλίου του Ελληνισμού» με πλήρη σεβασμό της οργανωτικής πολυμορφίας και αυτονομίας των αποδήμων Ελλήνων.

• Η συγκρότηση οργάνου πολιτικού σχεδιασμού, που θα αξιοποιεί όλο το εθνικό, πολιτικό, διπλωματικό, επιστημονικό, πολιτισμικό, δημοσιογραφικό και επιχειρηματικό δυναμικό του Ελληνισμού.

• Η αξιοποίηση της Ορθόδοξης Ταυτότητάς μας, που αποτελεί στοιχείο της εθνικής παράδοσης και του εθνικού μας πολιτισμού. Η ανάπτυξη ενός μεγάλου τόξου επαφών και συνεργασιών.

Δ5

• Η ευρύτερη θωράκιση του έθνους απαιτεί όμως ισχυροποίηση της οικονομίας και διεύρυνση των σχέσεων και των πρωτοβουλιών μας σε κάθε κατεύθυνση. Ιστορικές περιφέρειες του Ελληνισμού η Θράκη, το Αιγαίο, η Μακεδονία, η Ήπειρος βρίσκουν τη δική τους αναντικατάστατη θέση σ' αυτή την προοπτική. Έχουν και Όνομα και Ιστορία και Πολιτισμό για να δραματίσουν κυρίαρχο ρόλο. Η οικονομική, πολιτιστική, δημογραφική θωράκιση της Θράκης και του Αιγαίου και η μετατροπή της Μακεδονίας και της Ηπείρου σε πύλες για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και η ανάδειξή τους σε προνομιακούς χώρους συνεργασίας με τη βαλκανική ενδοχώρα, αποτελούν κορυφαίες επιλογές μας. Ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα σε βάθος χρόνου με σαφείς στόχους, ιεραρχήσεις και επάρκεια πόρων, αρθρώνονται στις κρίσιμες αυτές περιοχές, με πλήρη συμμετοχή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

• Στην ίδια κατευθυντήρια της θωράκισης του Έθνους συμβάλλουν αποφασιστικά η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και η πολιτιστική αναγέννηση. Επιλογές που απαιτούν μια μεγάλη και μακρόπνοη προσπάθεια, εθνικού χαρακτήρα.

• Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν εξαντλείται στο δημοκρατικό σχολείο. Ο βαθιά δημοκρατικός και συνειδητός πολίτης διαμορφώνεται κυρίως στην παιδευτική διαδικασία, ενώ οι παραγωγικές και αναπτυξιακές ανάγκες του τόπου σε ανθρώπινους πόρους διασφαλίζονται μέσα από την εκπαιδευτική εξειδίκευση.

• Η διαρκής εκπαίδευση. Η ταχύρρυθμη κατάρτιση. Η έρευνα και η αναζήτηση. Το σύγχρονο περιεχόμενο σπουδών. Η αξιολόγηση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού κόσμου. Η κατάργηση της αυθεντίας, που στηρίζεται στην κλειστή και τελειωμένη γνώση, όταν κάθε λίγα χρόνια διπλασιάζεται η γνώση στον πλανήτη και αλλάζουν καθημερινά τεχνικές και τεχνολογίες, είναι απαραίτητοι και ουσιαστικοί συντελεστές της μεταρρύθμισης. Μια μεταρρύθμιση με όραμα, πνοή και εθνική συνεννόηση. Με στράτευση όλων των πνευματικών και επιστημονικών δυνάμεων του έθνους.

• Η πολιτιστική αναγέννηση οδηγεί στην αυτοσυνειδηση και ολοκλήρωση της εθνικής μας υπόστασης. Ισχυροποιεί τη διεθνή μας παρουσία. Αποκαθιστά την ιστορική παραχάραξη και διαστρέβλωση, που επιχειρείται στις μέρες μας.

Δ6

• Ο ευρωπαϊκός μας δρόμος είναι δεδομένος. Είναι, όμως, μακρύς και δύσβατος. Όσοι προέβλεψαν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια νομοτέλεια που αναμένει την ιστορική της επιβεβαίωση διαψεύδονται. Η αντίσταση των επιμέρους εθνικών επιδιώξεων και οικονομικών συμφερόντων, η αναβίωση των ευρωπαϊκών εθνικισμών, οι ιστορικές φοβίες και οι παραδοσιακές

στρατηγικές, κάτω από την κυριαρχία των συντηρητικών επιλογών, προβάλλουν υψηλά τείχη. Σε μια Ευρώπη που τα πάντα αμφισβητούνται και μπορούν να αναθεωρηθούν, μόνο η σύγκλιση των επιπέδων ανάπτυξης και η συνοχή του ενιαίου κοινωνικού χώρου αποτελούν πυξίδα αλλά και θεμελιώδη προϋπόθεση για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτός είναι ο στόχος των προοδευτικών δυνάμεων. Γι' αυτόν δίνουμε τη μάχη με όλα τα μέσα και σ' όλους τους χώρους και τους θεσμούς που συμμετέχουμε.

• Η ανασύνταξη και η ανόρθωση της χώρας μας αποτελεί αναγκαίο όρο. Για να πορευθούμε ως Έθνος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν θα υποτάξουμε σε καμία περίπτωση το στόχο της πραγματικής σύγκλισης των επιπέδων ανάπτυξης και ευημερίας στον αμφίβολο αυτοσκοπό των ονομαστικών στόχων, των στεγνών αριθμών. **Η ανάπτυξη γίνεται για τον πολίτη και τη ζωή του.** Γι' αυτό απαιτείται πραγματική εθνική αναπτυξιακή στρατηγική που κινητοποιεί όλες τις παραγωγικές, επιστημονικές, πνευματικές και επιχειρηματικές δυνάμεις του ελληνισμού, όλους τους δυνατούς πόρους και αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η χώρα.

• Η αναγέννηση του τόπου προϋποθέτει τη ριζική αναδιάρθρωση ολόκληρου του παραγωγικού συστήματος της χώρας:

• Με την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας, της μεταποίησης και της αγροτικής παραγωγής. Τη διαμόρφωση ισχυρού, σύγχρονου και ποιοτικά αναβαθμισμένου τομέα υπηρεσιών. Την ενίσχυση των εξαγωγών και τον εκσυγχρονισμό των ευέλικτων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Την ανάπτυξη εγχώριας τεχνολογικής στρατηγικής και έρευνας προσαρμοσμένης στους αναπτυξιακούς στόχους. Τη στροφή στον ποιοτικό τουρισμό. Τη δημιουργία αναπτυξιακής υποδομής στις μεταφορές, τις επικοινωνίες, την παραγωγή ενέργειας και τον κοινωνικό εξοπλισμό. Μέσα από το ολοκληρωμένο αυτό πλέγμα παρεμβάσεων ισχυροποιούμε και διευρύνουμε την παραγωγική βάση της εθνικής μας οικονομίας.

• Όμως σήμερα που οι κίνδυνοι από την καταστροφή του περιβάλλοντος αυξάνονται οι στόχοι της ανάπτυξης πρέπει πριν απ' όλα να διαφυλάξουν την οικολογική ισορροπία, το σεβασμό και την προστασία της ζωής. Η κερδοσκοπική δραστηριότητα σε βάρος του περιβάλλοντος, η κοινωνική ανισότητα που δημιουργείται από την καταστροφή του φυσικού πλούτου και των θεμελίων της ζωής, δεν έχουν καμία σχέση με την ανάπτυξη και την πρόοδο.

• Η μετεξέλιξη των κοινωνιών, ο γιγαντισμός των πόλεων η άναρχη ανάπτυξη, η ερήμωση της υπαίθρου, η μόλυνση του περιβάλλοντος, η πολιτιστική υποβάθμιση επιβάλλουν πέρα από την παραδοσιακή ταξική ανάλυση μια εναλλακτική θεώρηση που να αντιμετωπίζει ενιαία το εξάπτυχο «Φύση-Ανθρώπος-Ζωή-Χώρος-Περιβάλλον-Βιώσιμη Ανάπτυξη».

• Με την εκπαιδευτική, τη διοικητική και τη φορολογική μεταρρύθμιση διασφαλίζουμε την αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων, τη διαμόρφωση

του κράτους-επιτελείου ανάπτυξης και τη δικαιότερη κατανομή των βαρών.

- Με τη συγκρότηση ενός σύγχρονου Κράτους Πρόνοιας. Την προστασία του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων. Την προτεραιότητα στην απασχόληση και την αντιμετώπιση της ανεργίας. Την αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των ασθενέστερων κοινωνικών τάξεων και την ανακατανομή του πλούτου υπέρ των υποβαθμισμένων περιφερειών, διαμορφώνουμε τους όρους και τις προϋποθέσεις της Κοινωνικής Δικαιοσύνης.

- Με τη συνεργασία του Δημοσίου, του Ιδιωτικού και του Κοινωνικού Τομέα, αποκεντρώνουμε τις αναπτυξιακές επιλογές, διαμορφώνουμε σταθερούς κανόνες ενισχύουμε αποφασιστικά τις παραγωγικές επενδύσεις. Ένα νέο αναπτυξιακό πλαίσιο παρέχει κίνητρα που αρθρώνονται σε εθνική, περιφερειακή και τοπική βάση.

- Βασικές λειτουργίες στους τομείς της εθνικής άμυνας και ασφάλειας, οι υπηρεσίες του κοινωνικού κράτους στην υγεία, την ασφάλιση, την εκπαίδευση, οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, καθώς και αυστηρά επιλεγμένες επιχειρήσεις σε τομείς στρατηγικής σημασίας, παραμένουν στον έλεγχο ενός εκσυγχρονισμένου δημόσιου τομέα.

Πολιτική Δημοκρατία

Δ7

- Καμιά εθνική στρατηγική, καμιά παραγωγική ανασυγκρότηση δεν είναι εφικτή χωρίς αποκέντρωση και Δημοκρατία.

- Η Αποκεντρωμένη Δημοκρατική Πολιτεία, δεν αποτελεί για μας μόνο όραμα και στρατηγική επιδίωξη αλλά και αφετηρία για την ανασύνταξη και την ανόρθωση του τόπου.

- Η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία είναι οριστική κατάκτηση του λαού. Ο απόλυτος σεβασμός του Συντάγματος υπαγορεύει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει, πάντοτε με γνώμονα την κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας και τη διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Συνταγματική αναθεώρηση μόνο προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να νοηθεί.

- Η θεσμική ολοκλήρωση και η αναβάθμιση της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου απαιτεί:

- Μια Βουλή όλων των βουλευτών που να λειτουργεί ως κέντρο πολιτικού διαλόγου και πολιτικών αποφάσεων. Μια Βουλή με αναβαθμισμένο το ρόλο της στο επίπεδο της Ολομέλειας, των Τμημάτων και των Επιτροπών. Μια Βουλή με πλήρη ραδιοτηλεοπτική δημοσιότητα. Μια Βουλή με ουσιαστική νομοθετική πρωτοβουλία, που ελέγχει πράγματι την Εκτελεστική Εξουσία.

- Μια κυβέρνηση που λειτουργεί συλλογικά και ενιαία.

- Μια Δικαιοσύνη που λειτουργεί ως προστάτης των συνταγματικών δικαιωμάτων όλων των πολιτών. Μια Δικαιοσύνη που δίνει ουσιαστικό περιε-

χόμενο στις εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας με τις οποίες περιβάλλονται οι λειτουργοί της. Μια Δικαιοσύνη χωρίς εσωτερικές κομματικές ή και άλλες εξαρτήσεις. Μια δικαιοσύνη που δεν λειτουργεί ως απειλή αλλά ως εγγύηση για τον πολίτη.

- Μια Τοπική Αυτοδιοίκηση ισχυρή, με πόρους και αρμοδιότητες, που προσφέρει στον πολίτη δυνατότητες δημοκρατικής συμμετοχής και καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών. Μια Αυτοδιοίκηση διαρθρωμένη σε τρεις αυτόνομες βαθμίδες, με εκλεγμένα όργανα και ικανή για μεγάλες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

- Ένα κράτος αποκεντρωμένο με την Περιφέρεια να λειτουργεί ως κέντρο διοικητικών αποφάσεων, ως μοχλός ανάπτυξης, αλλά και ως θεσμός δημοκρατικής συμμετοχής των πολιτών στο επίπεδο των Περιφερειακών Συμβουλίων.

- Μια ραδιοτηλεόραση - κρατική και μη κρατική - πλουραλιστική, ανοικτή που ενθαρρύνει όλες τις δημιουργικές δυνατότητες. Με τεχνική και αισθητική ποιότητα ώστε να προσφέρει ψυχαγωγία, επιμόρφωση και ενημέρωση με πλήρη σεβασμό της πολυφωνίας.

- Μια Δημόσια Διοίκηση με υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας. Με πάγιες και διαφανείς διαδικασίες για την πρόσληψη των στελεχών της μέσα από πανελλήνιο διαγωνισμό υπό την εγγύηση μιας ανεξάρτητης διοικητικής αρχής. Μια Δημόσια Διοίκηση ευέλικτη, αντιγραφειοκρατική που να σέβεται και να εξυπηρετεί τον πολίτη.

- Με βάση το τρίπτυχο Αποκέντρωση - Δημοκρατικός Προγραμματισμός - Τοπική Αυτοδιοίκηση το σημερινό γραφειοκρατικό Αθηνοκεντρικό και σπάταλο αναπτυξιακό πρότυπο δίνει τη θέση του σε περιφέρειες ζωντανές και αναπτυσσόμενες στη βάση του εθνικού σχεδιασμού.

- Ένα νέο εθνικό χωροταξικό και πολεοδομικό σχέδιο με πόλους την Ανθρώπινη Πόλη στις αστικές περιοχές και την Ανοικτή Πόλη στην ύπαιθρο χώρα, οδηγεί σε ολοκληρωμένες και αυτοδιοικούμενες αναπτυξιακές, παραγωγικές και πολιτισμικές οντότητες, με συνοχή, διάρκεια και προοπτική. Στη βάση αυτού του σχεδιασμού βρίσκεται το Εθνικό Κτηματολόγιο, που αντιμετωπίζει οριστικά τα προβλήματα αυθαίρετης δόμησης, χωροθέτησης ζωνών και χρήσεων γης.

Ε. Η ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Οι δεσμεύσεις μας για ένα σύγχρονο Σοσιαλιστικό Δημοκρατικό Κίνημα

Η πολιτική μας διαδρομή

Ε1

• Έχουμε διαβεί πια το τέλος της μεταπολιτευτικής περιόδου και διανύουμε την κρίσιμη 10ετία προς το 200. Για όλη αυτή την 20χρονη πορεία, με όλες τις διακυμάνσεις και τα γεγονότα της, είναι αναγκαίο και χρήσιμο ο καθένας μας να έχει μία προσωπική γνώμη για το Κίνημά μας, μια συλλογική εκτίμηση. Για να έχουμε προοπτική είναι αναγκαίο να έχουμε μνήμη και αυτογνωσία.

• Από το 1974 ως το 1994 συμπληρώνουμε 20 χρόνια ζωής, δημιουργικής δράσης και αναζήτησης. Συμπληρώνουμε 20 χρόνια μεστά από σημαντικές εκπλήξεις από θετικά αποτελέσματα, θριάμβους και νίκες, από προβλήματα, αδυναμίες και λάθη, από αλματώδη βήματα και κρίσεις, από αντιπαράθεσεις και δικαιώσεις.

• Όλα αυτά τα χρόνια είχαμε έναν ανοιχτό ζωντανό και εποικοδομητικό διάλογο τόσο μέσα στο Κίνημα ανάμεσα στα μέλη και τα στελέχη μας, όσο και το Κίνημά μας συνολικά με τους πολίτες. Έχουμε καταλήξει μέσα από την εμπειρία και τη θεωρία, σε ένα δημοκρατικό αξίωμα, σε έναν απαράβατο κανόνα. Κανείς δεν μπορεί και δεν πρέπει να μονοπωλεί τη μοναδικότητα της αλήθειας και να επιβάλλει το δόγμα της δικής του αυθεντίας. Όλοι και όλα οφείλουν να κρίνονται, να δοκιμάζονται και να αξιολογούνται με νηφαλιότητα και αντικειμενικότητα, χωρίς ιδιοτέλειες και φανατισμούς και δίχως εποχιακές σκοπιμότητες. Κανένας σκοπός έστω και ο πιο θεμιτός καμιά φιλοδοξία έστω και η πιο ευγενική, δεν μπορεί να αγιάζει και τα όποια ανορθόδοξα.

• Στην πολιτική, ιδεολογική και την κοινωνική αντιπαράθεση, η προσπάθεια για την κατάκτηση της εξουσίας, τόσο για ένα κόμμα όσο και για έναν άνθρωπο, δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός και μοναδικό κίνητρο για τις επιλογές και τις πράξεις του. Η πολιτική στάση των ανθρώπων είναι αναγκαίο να εξοστρακίζει την αλλοτρίωση και την αλαζονεία της εξουσίας, την αυταρχική σκέψη και συμπεριφορά.

• Η κριτική και η αυτοκριτική αποτίμηση που έχει γίνει από το Κίνημά μας, τόσο για την θετική και νικηφόρα πορεία όσο και για ορισμένες αρνητικές πτυχές της πολιτικής μας, καθώς και για μια λαθεμένη στάση και συμπεριφορά ορισμένων στελεχών, είναι μια ζωογόνος δύναμη. Μια δύναμη, που μας χειραφετεί, μας απελευθερώνει και μας θωρακίζει. Είναι μια δύναμη που διαμορφώνει τη μνήμη και τη συνείδηση, τη γνώση και την ευαισθησία

μας, που είναι οι καλύτερες εγγυήσεις για την αξιοπιστία, τη συνοχή και το μέλλον του Κινήματος.

Ε2

• Σίγουρα υπάρχουν διαφορετικές προτάσεις, δεσμεύσεις και προγράμματα ανάμεσα στις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις για την πορεία του Έθνους και της Κοινωνίας μας.

• Τα διλήμματα και οι αντιθέσεις κυριαρχούν και είναι παντού. Πρόοδος ή συντήρηση. Κοινωνία Δικαιοσύνης και Αλληλεγγύης ή κοινωνία Αδικίας και Εκμετάλλευσης. Ανάπτυξη για τον άνθρωπο ή για το αλόγιστο κέρδος. Εθνική κυριαρχία και ανεξαρτησία ή εξαρτημένη δορυφορική τροχιά. Δημοκρατικός εκσυγχρονισμός με ελευθερίες, δικαιώματα και κοινωνικό περιεχόμενο ή αυταρχικός εκσυγχρονισμός με καταστολή και περιθωριοποίηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων.

• Αυτά τα διλήμματα δεν κρύβονται. Αυτές οι αντιθέσεις δεν σβήνουν ποτέ. Δίνουν νόημα, δυναμική και σημασία στο δίλημμα Δημοκρατικός Σοσιαλισμός και σύγχρονο και ανθρώπινο πρόσωπο ή Νοεφιλελευθερισμός με αναχρονιστικές ιδέες και απάνθρωπο πρόγραμμα.

• Για αυτό εμείς δίνουμε και θα δίνουμε με πειστικά επιχειρήματα, με διάλογο και με θέσεις, την πολύμορφη μάχη της ιδεολογικής επίθεσης και της πολιτικής αντιπαράθεσης με σεβασμό στην κοινωνική δυναμική, στο συλλογικό συμφέρον και στην αυτόνομη και δημιουργική στάση των πολιτών.

• Η διαδρομή μας έχει αποδείξει ότι η αυτόνομη στρατηγική μας, η αυτόνομη πορεία μας και η εναλλακτική διαζευκτική προγραμματική μας πρόταση, αποτελούν μια δικαιωμένη στρατηγική. Το ΠΑΣΟΚ αναδείχτηκε, γιγαντώθηκε και υπάρχει ως Κίνημα ενωμένο, δυνατό και σύγχρονο. Υπάρχει και θα υπάρχει ως ένα Κίνημα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό με ευρωπαϊκό ορίζοντα.

Οι δεσμεύσεις μας για ένα σύγχρονο Δημοκρατικό Σοσιαλιστικό Κίνημα

Ε3

• Το 1974 είχαμε τη δύναμη, την αρετή και την τόλμη να ιδρύσουμε το ΠΑΣΟΚ. Να ξεκινήσουμε από το μηδέν ένα μεγάλο Σοσιαλιστικό Κίνημα. Το ΠΑΣΟΚ το 1994 μετά από μια πρωτόγνωρη και αγωνιστική πορεία 20 χρόνων, μετά από μία 8χρονη κυβερνητική θητεία και μετά από την 3χρονη παρένθεση της νεοφιλελεύθερης λαίλαπας βρίσκεται και πάλι στην εξουσία εκφράζοντας το μεγάλο ρεύμα της κοινωνικής και πολιτικής πλειοψηφίας.

• Πολλοί πίστεψαν ότι θα αποτελούσαμε οριστικό παρελθόν, ιδιαίτερα όσοι το καλοκαίρι του 1989 μεθόδευσαν την ηθική σπίλωση, επιδίωξαν την πολιτική κατάρρευση και σχεδίασαν τη λεηλασία της μεγάλης δημοκρατικής παράταξης. Η ιστορία δεν τους έκανε το χατίρι. Ο Λαός απάντησε με το

αποφασιστικό του ΟΧΙ. Και σήμερα, μετά την ηθική και πολιτική δικαίωση, δίνουμε ξανά τη μάχη για τη σωτηρία της πατρίδας και την πρόοδο του Λαού μας.

- Η αναγέννηση του ΠΑΣΟΚ συνδέεται άρρηκτα με την ανανέωση της πολιτικής όχι μόνο σε ιδέες, θέσεις, προγράμματα και επιλογές αλλά κυρίως σε λειτουργίες, νοοτροπίες και πρακτικές. Προτείνουμε και προωθούμε ένα διαφορετικό πρόσωπο της πολιτικής, ένα νέο τύπο πολιτικής οργάνωσης αντάξιο των προσδοκιών του Λαού μας.

- Το ΠΑΣΟΚ ως ένα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό Κίνημα, οφείλει να είναι ανοικτό στο Λαό, ανοικτό σ' όλους εκείνους τους πολίτες που θέλουν να δώσουν αγώνες δημιουργικούς για το σήμερα και το αύριο του τόπου μας.

- Το ΠΑΣΟΚ κατοχυρώνει στις εσωκομματικές του λειτουργίες τη δημοκρατική διαδικασία και την ελευθερία στη διακίνηση των ιδεών και των πολιτικών προτάσεων γιατί και αναφέρεται και διαμορφώνει μια κοινωνία ανοικτή, ελεύθερη, δημοκρατική, μια κοινωνία πολιτών.

- Θέλουμε το ΠΑΣΟΚ να είναι ένας θεσμός προγραμματικής ενότητας, ιδεολογικής συμφωνίας και ηθικής αλληλεγγύης.

- Θέλουμε να είναι ένα Κίνημα γνώμης, ένα Κίνημα δημοκρατικής πράξης και σοσιαλιστικής επαγγελίας, ανοικτό στα σύγχρονα ρεύματα σκέψης και τις σύγχρονες αναζητήσεις.

- Θέλουμε ένα Κίνημα ικανό να παράγει ιδέες, να επεξεργάζεται προγράμματα, να προτείνει πολιτικές επιλογές, να αναδεικνύει αξίες.

- Θέλουμε ένα Κίνημα που τα μέλη του οφείλουν να έχουν αυτόνομη γνώση και ελεύθερη σκέψη. Θέλουμε ένα Κίνημα ανοικτό στην κοινωνία, αυτόνομο από το Κράτος, που να εμπνέει τους πολίτες, να ανανεώνεται και να αντέχει στο χρόνο.

- Θέλουμε ένα Κίνημα που όλα τα μέλη του θα έχουν όλες τις δυνατότητες να δρουν, να συμμετέχουν, να κρίνουν, να προτείνουν, να αποφασίζουν. Θέλουμε ένα Κίνημα συμμετοχικό και αποκεντρωτικό δίχως γραφειοκρατικές και κρατιστικές αγκυλώσεις.

- Γι' αυτό στο στόχαστρό μας βρίσκονται όποια στοιχεία της δομής και λειτουργίας μας εμποδίζουν την ανοικτή σχέση με την κοινωνία και υποβαθμίζουν τη δημιουργική συμμετοχή και τη γόνιμη έκφραση στο Κίνημά μας. Στο στόχαστρό μας βρίσκονται η αδράνεια, ο εφησυχασμός και οι ιδιότητες πρακτικές.

- Η δημοκρατία προϋποθέτει διάλογο, ο διάλογος προϋποθέτει θέσεις και αντιθέσεις, οι αντιθέσεις οφείλουν να οδηγούν, μέσα σε συνθήκες ελευθερίας, στη σύνθεση των απόψεων και αυτή η σύνθεση κατοχυρώνει την ενότητα, τη συλλογική θέληση και την προοπτική.

- Πιστεύουμε ότι το ΠΑΣΟΚ σήμερα πρέπει να προχωρήσει σε μια ριζική κριτική και οριοθέτηση των σχέσεων του με όλα εκείνα τα αρνητικά φαινό-

μενα που ενδημούν στην ελληνική κοινωνία, στο πολιτικό μας σύστημα, στα πολιτισμικά μας πρότυπα, καθώς και στον πολιτικό λόγο όλων των κομμάτων.

- Το ΠΑΣΟΚ είναι ένα μεγάλο δημοκρατικό, προοδευτικό Κίνημα με σοσιαλιστική προοπτική. Η δύναμή του πηγάζει από τον ίδιο το λαό.

- Η ακτινοβολία των ιδεών του και η απήχηση των θέσεών του κρίνεται κάθε μέρα από τους πολίτες. Γι' αυτό κάθε φορά πρέπει να υπερασπιζόμαστε τη λαϊκότητα, την ιστορικότητα, την αναγκαιότητα και την προοπτική του ΠΑΣΟΚ στην Ελληνική Κοινωνία και στην Ευρώπη.

Συμμετοχή στην αναγεννητική πορεία

- Με τη διακήρυξή μας απευθυνόμαστε σήμερα σε κάθε Έλληνα πολίτη, ανεξάρτητα από κομματική ένταξη. Απευθυνόμαστε ιδιαίτερα στην ελληνική νεολαία. Στους νέους και τις νέες που θέλουν να ζήσουν τη ζωή ως δημιουργοί και όχι ως θεατές. Τους καλούμε όλους, και μπορούν να είναι όλοι συμμετοχοί στη μεγάλη αναγεννητική προσπάθεια.

- Το Κίνημά μας, με βαθιές ρίζες στις λαϊκές δυνάμεις, με σύγχρονη φυσιογνωμία, με αυθεντική δυνατότητα ανανέωσης και μετεξέλιξης, αποτελεί πλειοψηφικό ρεύμα στη χώρα μας και την ελπίδα για το λαό μας.

- Καλούμε κάθε πολίτη, κάθε δημοκράτη, κάθε πατριώτη, κάθε προοδευτικό άνθρωπο να συστρατευθεί μαζί μας στο μεγάλο αγώνα.

- Για την πραγμάτωση των μεγάλων μας στόχων.
- Για την Αναγέννηση της Ελλάδας και του Ελληνισμού.
- Για την Κοινωνία της Δικαιοσύνης και της Προόδου, προς τον 21ο αιώνα.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ
ΘΕΣΕΙΣ**

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΤΗΝ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ
2. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΙΜΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ
3. ΟΙ ΑΡΧΕΣ - ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΟΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΜΑΣ
4. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ
5. ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
- 5.1 ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- 5.2 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
6. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ
- 6.1 ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ
- 6.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
- 6.3 ΚΛΑΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
- 6.3.1 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- 6.3.2 ΤΟΜΕΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
- 6.3.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
- 6.3.4 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ
7. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ
8. ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
9. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ
10. ΠΟΛΙΤΕΣ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
11. ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ
12. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
13. ΑΝΕΡΓΙΑ - ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
14. ΣΤΕΓΗ
15. ΠΑΙΔΕΙΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
16. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
17. ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ
18. ΙΣΟΤΗΤΑ
19. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Με το πρόγραμμα του, κάθε κόμμα θέτει σε δημόσιο έλεγχο την ικανότητά του να συλλάβει ορθά και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, τα εθνικά και κοινωνικά προβλήματα της Χώρας.

Αυτό ισχύει και για το ΠΑΣΟΚ, που διεκδίκησε με ανταπόκριση και αποδοχή, την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας του Λαού και την εντολή του, να αναλάβει κυβερνητικές ευθύνες. Μέσα από το πρόγραμμα κάθε κόμματος εξουσίας, δοκιμάζεται η συνέπειά του και η αξιοπιστία του.

Το Σχέδιο Προγραμματικής Πρότασης που κατατίθεται στις διαδικασίες διαλόγου του Συνεδρίου μας συνθέτει τις εκτιμήσεις που κάναμε από το κατώφλι των κυβερνητικών ευθυνών με τις μετεκλογικές διαπιστώσεις και με την απογραφή της κατάστασης που παραλάβαμε.

Η Προγραμματική μας Πρόταση δεν αρχίζει σήμερα ούτε τελειώνει στο 3ο Συνεδριό μας. Με ανοικτό δημοκρατικό και συγκροτημένο διάλογο ξεκίνησε από την οργανωμένη βάση του Κινήματος. Απλώθηκε στην κοινωνία και τους φορείς της έφθασε στο Εθνικό Συμβούλιο και την ομόφωνη απόφαση της Κεντρικής μας Επιτροπής. Κατατέθηκε στον ελληνικό λαό στην προεκλογική περίοδο του 1993 για να πάρει την έγκρισή τους στις 10 του Οκτώβρη και να ανοίξει ο δρόμος Ευθύνης και Πανεθνικής Προσπάθειας για μια Νέα Πορεία για την πατρίδα μας, για μια κοινωνία με ανθρώπινο πρόσωπο.

Ο συνεδριακός διάλογος προσφέρει τη δυνατότητα υπεύθυνου κριτικού λόγου, διορθωτικών υποδείξεων και της αναγκαίας στήριξης για να ανταποκριθούμε στις κυβερνητικές ευθύνες μας.

1. ΣΤΗΝ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ...

Σήμερα ζούμε μια εντυπωσιακή ανατροπή των δεδομένων. Σ' ένα κόσμο ρευστό και ραγδαία μεταβαλλόμενο, με επαναστατικές αλλαγές σε παγκόσμια κλίμακα, που είναι δύσκολο ακόμη ν' αξιολογηθούν, με ανατροπές βαθιές στις αξίες, τον τρόπο ζωής, την κοινωνική συμβίωση, τη γνώση, τους θεσμούς και την κοινωνική οργάνωση, ο πλανήτης πορεύεται σε νέα εποχή με νέες ελπίδες και φόβους.

Το τέλος του ανταγωνισμού στους εξοπλισμούς — όραμα και ελπίδα των λαών για δεκαετίες — άρχισε σήμερα να γίνεται ορατή πραγματικότητα. Κράτη και λαοί προσεγγίζουν στα πλαίσια της παγκόσμιας επικοινωνίας και συνεννόησης, ακόμη και όσοι για πολλά χρόνια βρέθηκαν σε αντίπαλα στρατόπεδα.

Στην Ουάσιγκτον έδωσαν τα χέρια τους, μετά από σαράντα πέντε χρόνια αλληλοσφαγής οι Ισραηλινοί και Παλαιστίνιοι υπογράφοντας την «ιστορική» όπως ονομάστηκε συμφωνία.

Στο Λονδίνο έγινε το ίδιο μεταξύ των Ιρλανδών και των Άγγλων. Στην Νοτιοαφρικανική Ένωση λευκοί και μαύροι καταργούν το αποκρουστικό apartheid και συμφωνούν να συμβιώσουν στην ίδια γη που βάφτηκε με άφθονο αίμα. Στη Βοσνία οι συνεχείς διαπραγματεύσεις μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών και οι εκχειρίδες δημιουργούν ορισμένες έστω και αμυδρές ελπίδες για το σταμάτημα του αλληλοσκοτωμού, και την αποτροπή των βομβαρδισμών από τις ΝΑΤΟϊκές δυνάμεις.

Παρ' όλα αυτά η επικράτηση της ειρήνης ως πανεθνικό και παγκόσμιο αίτημα των λαών συναντά δυσκολίες.

Από τον πόλεμο του Κόλπου και τους τοπικούς πολέμους στη Σομαλία, Αιτή, Καύκασο, Αφγανιστάν και με έκδηλη ανησυχία παρακολουθούμε τις συνέπειες της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας και τους κινδύνους από την πιθανή εμπλοκή διαφόρων συμφερόντων στρατηγικών και οικονομικών στον ευαίσθητο χώρο της Βαλκανικής, και την επέκταση των συγκρούσεων στη νότιο πλευρά της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Από την άλλη μεριά το μεγάλο ενεργό ηφαίστειο της Μ. Ανατολής, μπορεί να εκραγεί κάθε στιγμή. Το Ιράν συστηματικά οικοδομεί τις ένοπλες δυνάμεις του. Στην Αίγυπτο όπως και στο Κίνημα για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, παράγοντας αποσύνθεσης και αποσταθεροποίησης είναι το μαχητικό Ισλάμ, το οποίο όπως προέβλεψαν οι παρατηρητές μπορεί στους επόμενους μήνες να δημιουργήσει νέα σοβαρή κρίση στην Αλγερία.

Είναι γνωστό σε όλους μας ότι μετά από κάθε σεισμό ακολουθούν μετασεισμικές δονήσεις, έτσι ώστε ο σεισμός να είναι συνεχής. Η πτώση του «υπαρκτού σοσιαλισμού» συνεχίζει να αποσταθεροποιεί την παγκόσμια τάξη πραγμάτων.

Και το 1994 κανένας δεν πιστεύει πως θα είναι ένας διαφορετικός χρόνος. Εάν σταματήσει ο πόλεμος στη Βοσνία θα έχουμε πιθανές εθνικές συγκρούσεις στο Αφγανιστάν, εάν δεν έχουμε στη Σομαλία, θα έχουμε στην Αλγερία. Στη Ρωσία οι τελευταίες εκλογές δημιούργησαν μόνο επιπρόσθετες πηγές έντασης και αστάθεια που ενδεχομένως θα οδηγήσουν σε απρόβλεπτα αδιέξοδα.

Πέραν αυτών, νέοι παράγοντες έντασης δημιουργούνται μεταξύ της Ρωσίας και των πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών. Προβλέπεται ότι θα προκληθούν σοβαρές αντιδράσεις στην παραπέρα πορεία της Ρωσίας στην εθνική ταπείνωση, την πολιτική αδυναμία και την οικονομική παράλυση και οι αντιδράσεις αυτές θα ενισχύσουν τον υπερεθνικισμό.

Επικίνδυνη κατάσταση δημιουργείται και πάλι στο Αφγανιστάν, όπου μετά τη στιγμιαία εκχειρίδα ως τις εκλογές που προβλέπεται να γίνουν μετά το μέσο του 1994, μπορεί να ξαναρχίσουν οι εσωτερικές συγκρούσεις, και μεταξύ του Αφγανιστάν και άλλων εθνικοτήτων της πρώην Σοβιετικής Κεντρικής Ασίας, πράγμα που μπορεί επίσης να προκαλέσει ρωσικές επεμβάσεις.

Ολες αυτές οι περιοχές δημιουργούν ανησυχίες στην Δυτική Ευρώπη και

ιδιαίτερα στις ΗΠΑ. Σε ολόκληρη αυτή την περιοχή υπάρχουν τεράστια συμφέροντα. Όπως όμως απέδειξε η πείρα του 1993 στη Βοσνία, στη Σομαλία και στην Αϊτή η δύναμη των μεγάλων δυνάμεων και ιδιαίτερα των ΗΠΑ είναι περιορισμένη.

Αποδεικνύεται έτσι πως οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους απαλλαγμένοι από το βασικό εχθρό τους που ήταν ο «υπαρκτός σοσιαλισμός» δεν είναι προετοιμασμένοι να σταματήσουν τις αμέτρητες τοπικές συγκρούσεις.

Πάνω και πέρα από όλες αυτές τις εκτιμήσεις, οι ΗΠΑ αποτελούν σήμερα τη μόνη πλέον στρατιωτική – όχι όμως και οικονομική – υπερδύναμη σε παγκόσμια κλίμακα και οραματίζονται επιβάλλοντας στη διεθνή κοινότητα τα στρατηγικά τους συμφέροντα την επικράτησή τους σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Όμως σοβαροί αναλυτές συνεπικουρούμενοι από την κοινωνική πίεση για την ανεργία, την οικονομική υστέρηση των ΗΠΑ, την ανάπτυξη, την υγεία κ.λπ., ζητούσαν τη στροφή της Αμερικανικής Πολιτικής στο «εσωτερικό μέτωπο» αντανάκλαση των οποίων ήταν και η εκλογή Κλίντον στην προεδρία της Χώρας.

Είναι δε γνωστό σ' όλους μας ότι η διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας, είναι το μεγάλο μήνυμα των παγκόσμιων ανακατατάξεων σήμερα. Στην πορεία για το νέο διεθνή καταμερισμό, δημιουργούνται τα κύρια εμπορικά μπλοκ, Αμερική, Ευρώπη, Ιαπωνία-Ειρηνικός, αναπτύσσοντας ολόκληρο το σύστημα της άμυνάς τους, μέχρις ότου μπορέσουν να δώσουν την τελική μάχη οικονομικής επικράτησης.

Παράλληλα, εξακολουθεί να υπάρχει και να εντείνεται το χάσμα ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο, με την εντυπωσιακή περιθωριοποίηση του Τρίτου Κόσμου και την ανησυχητική εξάπλωση της αδιαφορίας για τους όρους επιβίωσής του.

Όλα αυτά σηματοδοτούν το οριστικό τέλος της μεταπολεμικής περιόδου. Μια νέα εποχή άρχισε με τη δεκαετία του '90. Αμείλικτα είναι τα ερωτήματα της ανθρωπότητας και οι απαιτήσεις των νέων αναγκών. Θα συνεχισθεί η διαχείριση της κρίσης στην τροχιά των μεγάλων συμφερόντων;

Την ουσιαστική απάντηση καλούνται να δώσουν και πάλι, όπως σε κάθε μεγάλη ιστορική καμπή οι προοδευτικές ιδέες, οι προοδευτικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις.

Είναι χρέος μας, επειδή είμαστε αναπόσπαστο τμήμα του ευρωπαϊκού προοδευτικού κινήματος, να συνεισφέρουμε με όλες τις δυνάμεις γι' αυτό, να παραθέσουμε τη δική μας πολιτική πρόταση.

Για την κατοχύρωση της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της αυτοδιάθεσης των λαών.

Για την προώθηση της ανάπτυξης και της ευημερίας των πολιτών και των κρατών.

Για τη δημιουργία δικαιότερης κοινωνίας και κατανομής του εισοδήματος

και του πλούτου και για την προστασία του περιβάλλοντος των φυσικών και ανθρωπίνων πόρων και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Για τη συνεργασία όλων των λαών της Ευρώπης, σε συνθήκες ισοτιμίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ισόρροπης ανάπτυξης.

2. Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΙΜΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ

Βρισκόμαστε σήμερα σε μια από τις κρίσιμότερες στιγμές της νεότερης ιστορίας μας.

Στην περιοχή μας η «νέα τάξη πραγμάτων» φέρνει ραγδαίες ανακατατάξεις. Τα Βαλκάνια ξαναγίνονται η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Οι εξελίξεις εγκυμονούν σοβαρούς κινδύνους για τη χώρα μας. Γι' αυτό η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στα προβλήματα Άμυνας, Ασφάλειας, Ακεραιότητας και Κυριαρχίας πλάι στα μόνιμα μέτωπα των εξωτερικών απειλών.

Όσο ποτέ άλλοτε σήμερα εντοπίζεται ως αποσταθεροποιητικός παράγοντας για όλα τα Βαλκάνια, η Τουρκία, η οποία πέρα από τον επιθετικό νεοεπεκτατισμό της με στόχο την Ελλάδα (Κύπρο, Αιγαίο, Θράκη), επιζητεί να κατοχυρώσει τη Βαλκανική χερσόνησο ως ζωτικό χώρο επιρροής της.

Παρά τα δύσκολα προβλήματα σε εθνικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, που κληρονόμησαν ο λαός και η νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, έχουμε πλήρη συναίσθηση για το μέγεθος και το βάθος των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν η Ελλάδα και ο Ελληνισμός σήμερα.

Γνωρίζουμε ότι παρά τα σημαντικά βήματα σταθερότητας, εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης που προωθήσαμε με τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ την προηγούμενη δεκαετία και την αξιοσημείωτη κοινωνική ισορροπία και δικαιοσύνη που επιτύχαμε, δεν ξεπεράσαμε τα διαρθρωτικά προβλήματα του αναπτυξιακού και παραγωγικού μοντέλου. Η πορεία του δημοκρατικού εκσυγχρονισμού και της ανάγκης θεσμικής, παραγωγικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης δεν ολοκληρώθηκε. Υπάρχει ακόμα το συγκεντρωτικό, αντιπαραγωγικό και γραφειοκρατικό κράτος. Υπάρχουν σήμερα πιο ισχυρά η παραοικονομία και οι αντιπαραγωγικές ιδέες. Υπάρχει επιπλέον η κοινωνικά άδικη και άνιση κατανομή των βαρών, η κατασπατάληση των φυσικών πόρων που διαθέτει ο Ελληνισμός.

Η σχέση ανάμεσα στην παραγωγικότητα της εργασίας μας και τις καταναλωτικές μας προτιμήσεις είναι απαράδεκτη.

Ο εύκολος πλουτισμός και το καταναλωτικό πρότυπο δεν αντιστοιχούν στις ανάγκες της παραγωγής. Η ίδια η κουλτούρα, η στάση και η νοοτροπία μας, που αφορούν την εργασία, βρίσκονται ακόμη πίσω και από μη ευρωπαϊκές χώρες.

Η υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής μας έχει άμεση σχέση με τον αφελληνισμό της κουλτούρας μας. Με την κρίση προσανατολισμού και πε-

ριεχομένου της παιδείας και της εκπαίδευσης. Με την αλόγιστη σπατάλη περιβαλλοντικών πόρων και την οικολογική καταστροφή. Με ένα κράτος πρόνοιας που εκτός από τα αντικειμενικά του όρια μαστίζεται από αντικοινωνικές συμπεριφορές και πρακτικές και από κακοδιοίκηση.

Τα παραπάνω είναι οι δομές και τα χαρακτηριστικά που απέκτησε η ελληνική κοινωνία στη χαμένη δεκαετία '50-'70. Όταν έμεινε απελπιστικά πίσω από την οικοδόμηση της κατεστραμμένης από τον πόλεμο Ευρώπης.

Είναι η βαριά κληρονομιά που μας άφησε η συντηρητική παράταξη και η πολιτική της. Η πολιτική της εξάρτησης, του διχασμού, του κράτους των ημερών, των έργων βιτρίνας, της υπανάπτυξης.

Η ίδια ακριβώς πολιτική που εφαρμόστηκε τα τελευταία 3-4 χρόνια από την νεοδεξιά, εξάντλησε το ιδεολογικό και πολιτικό της οπλοστάσιο και οδήγησε τη χώρα σε συνολική χρεοκοπία και οπισθοδρόμηση.

Η οκτάχρονη παρουσία μας στην κυβέρνηση δεν έλυσε τα συσσωρευμένα αδιέξοδα δεκαετιών, υπήρξε όμως μια γερή ανάσα για τον τόπο.

Δώσαμε το μέτρο ενδυνάμωσης της διεθνούς θέσης της χώρας μας και πείσαμε για τη δυνατότητά μας να ασκήσουμε – επιτέλους – εθνική στρατηγική.

Οδηγήσαμε τον τόπο στη δημοκρατική αναγέννηση και την εθνική συμφιλίωση.

Αποκαταστήσαμε στοιχειώδη κοινωνική δικαιοσύνη, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τις κραυγαλέες κοινωνικές ανισότητες.

Χτίσαμε εξ αρχής ένα κοινωνικό κράτος και επιμείναμε, παρά τις δυσκολίες, στην ολοκλήρωσή του.

Φέραμε νέους θεσμούς που έδωσαν τη δυνατότητα στην κοινωνία να πλησιάσει στα κέντρα λήψης των αποφάσεων και το λαό να καθορίζει σ' ένα πρώτο, μικρό έστω, βαθμό τις τύχες του.

Με παρρησία, σήμερα λέμε. Δεν ήταν αρκετά.

Το έργο μας υπήρξε πράγματι ένα μεγάλο άλμα σε σχέση με το παρελθόν, ένα άλμα ήδη ιστορικά δικαιωμένο.

Υπήρξε όμως ταυτόχρονα ένα μικρό βήμα σε σχέση με τις ανάγκες του παρόντος αλλά και την προοπτική του μέλλοντος.

Σήμερα καλούμαστε να διευρύνουμε και να ολοκληρώσουμε την πρόταση ζωής για εθνική ανασύσταση, για έξοδο από την κρίση, για ασφάλεια και πρόοδο του Ελληνισμού.

3. ΟΙ ΑΡΧΕΣ - ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΟΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΜΑΣ

Νιώθουμε την ανάγκη να επιβεβαιώσουμε όσες από τις αρχικές μας ιδέες, θέσεις και πολιτικές παραμένουν επίκαιρες και συνιστούν την πατριωτική, δημοκρατική, προοδευτική και σύγχρονη σοσιαλιστική φυσιογνωμία του Κινήματός μας.

Ταυτόχρονα οφείλουμε με τόλμη να αναθεωρήσουμε όσες επιλογές μας δεν ανταποκρίνονται πια στα διεθνή και εθνικά δεδομένα χωρίς να μένουμε προσηλωμένοι σε δόγματα.

Ως διακυβέρνηση της χώρας δεν σκεπτόμαστε να διαχειριστούμε καλύτερα την κρίση, αλλά να αλλάξουμε ουσιαστικά το αδιέξοδο κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο, να καλυτερέψουμε τη ζωή μας και να δημιουργήσουμε ασφάλεια και σιγουριά στους πολίτες.

Με τόλμη να ανατρέψουμε τα εμπόδια που καθλώνουν τη χώρα στην κρίση και στο αδιέξοδο, για να ενώσουμε τους Ελληνες και να ανοίξουμε δρόμους για τον Ελληνισμό.

Στα πλαίσια αυτών των στόχων:

1. Πάντοτε ισχύει για μας και θα ισχύει στο μέλλον γιατί αποτελεί συστατικό στοιχείο της φυσιογνωμίας μας, το συγκλονιστικό αίτημα «η Ελλάδα στους Ελληνες». Η σύγχρονη εκδοχή του, για το νέο ιστορικό κύκλο που ανοίγεται μπροστά μας απαιτεί μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική, με τους Ελληνες για την Ελλάδα στην ενιαία, αυτόνομη, ενωμένη Ευρώπη».

Στρατηγική που συμπυκνώνει τη νέα μεγάλη πρόκληση για τον Ελληνισμό, τη θέση του και την πορεία του στο σύγχρονο κόσμο, τις προτεραιότητές τους. Γι' αυτό απαιτείται μια μόνιμη, δυναμική και αποτελεσματική πολιτική, με σχέδιο, με κλιμακούμενους στόχους, με κινητοποίηση όλων ανεξαιρέτα των δυνάμεων του έθνους, πολιτική που να απαντά αξιόπιστα στα προβλήματα Ασφάλειας, Αμυνας, Ακεραιότητας και Κυριαρχίας που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα.

2. Με την ταχύτατη διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας, η εθνική μας οικονομία, συμμετέχει χωρίς άλλο ενεργά σ' αυτή.

Για να μπορέσει όχι μόνο να επιβιώσει, αλλά και να βελτιώσει τη θέση της στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, για ν' ανταπεξέλθει στην οικονομία της αγοράς και τον ανταγωνισμό, οφείλει να θέσει σε υψηλή **προτεραιότητα την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά της, γεγονός που αποτελεί για μας και την πρόκληση της δεκαετίας.**

Χωρίς περιστροφές, αυτό προϋποθέτει ταυτόχρονη και συνδυασμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων και του πληθωρισμού και της στασιμότητας, που αποτελούν την κύρια έψη της σημερινής οικονομικής κρίσης. Αρνούμεστε τη λογική της αδιέξοδης μονόπλευρης λιτότητας.

3. Για μας, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της χώρας μας, που είναι και ο βασικός στόχος της οικονομικής μας πολιτικής, απαιτεί την ενεργή στήριξη της αγοράς και των κανόνων της.

Η αντιμετώπιση της ανεργίας, η δικαιοτερη κατανομή του εισοδήματος και των βαρών, το εθνικό αναπτυξιακό και παραγωγικό σχέδιο, η οικολογική και περιβαλλοντική προστασία και η ποιότητα ζωής είναι κατευθύνσεις που

αφορούν την κοινωνία, τους κοινωνικούς και δημόσιους θεσμούς, το κράτος και την πολιτεία.

4. Η μεικτή οικονομία είναι βασική κατευθυντήρια αρχή. Το νεοφιλελεύθερο πάθος για ιδιωτικοποίηση κάθε αναπτυξιακής και παραγωγικής δραστηριότητας είναι μια ανιστόρηση και ξεπερασμένη υπόθεση και ο λαός μας την καταδίκασε στις 10 του Οκτώβρη. Τα ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια, η θεμιτή επιδίωξη του κέρδους και η ίση δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά, αποτελούν κοινό τόπο για όλες τις μορφές οικονομίας και αυτό πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε απολύτως.

Οι βασικοί κοινωφελείς οργανισμοί ανήκουν στο δημόσιο και τον κοινωνικό τομέα της οικονομίας και η ουσιαστική τους εξυγίανση οφείλει να συμπεριλάβει και επιχορηγήσεις και αποζημιώσεις αν η γενικότερη πολιτική απαιτεί πράκαμψη της τιμολογιακής ή της επενδυτικής πολιτικής τους.

Η κοινωνικοποιημένη επιχείρηση, η συνεταιριστική και η συνεργατική ιδέα, η δημοτική πρωτοβουλία πρέπει να αξιοποιήσουν το προοδευτικό θεσμικό πλαίσιο που δημιουργήσαμε. Το πλαίσιο αυτό δεν εμποδίζει αλλά αντίθετα ενισχύει και συμπληρώνει την ιδιωτική πρωτοβουλία που είναι η βασική συνιστώσα της οικονομικής ανάπτυξης.

Οι στόχοι της οικονομικής ανάπτυξης συνδυάζονται με αυτούς της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης και αλληλοεκφράζονται.

5. Η ταχύρρυθμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας, μέσα στα πλαίσια συγκεκριμένων εθνικών προτεραιοτήτων και με την πρόταξη αντιστοιχών και ιεραρχημένων περιφερειακών στόχων, είναι το κλειδί στην αναστροφή του αναπτυξιακού μοντέλου. Αυτό αποτελεί σήμερα πια υπόθεση εθνικής επιβίωσης.

- Η αποκέντρωση και ο δημοκρατικός προγραμματισμός απαιτούν την αρμονική συνάρθρωση των δημοσίων, κοινωνικοποιημένων και ιδιωτικών επιχειρήσεων και πρωτοβουλιών καθώς και την ολόπλευρη (οικονομική, πολιτιστική, κοινωνική, θεσμική) περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι θεσμοί αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, συναντώνται μέσ από τον αποκεντρωμένο προγραμματισμό, με τους θεσμούς άμεσης δημοκρατίας σε μια πορεία συνεχούς εκδημοκρατισμού της κοινωνικής ζωής.

6. Αντί για το ανιστόρητο δίλημμα «περισσότερο ή λιγότερο κράτος» εμείς απαντάμε στο ουσιαστικό ερώτημα: Ποιο κράτος;

Θέλουμε το Κράτος-στρατηγείο ανάπτυξης, ικανό:

Να διευρύνει τον αναπτυξιακό ορίζοντα. Να προωθεί ενεργά τους επιλεγμένους τομείς που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Να απομακρύνει τις παρεμβάσεις της δημόσιας γραφειοκρατίας. Να εξουτερώνει το μέγιστο δυνατό τις παραμορφώσεις της οικονομίας, που μπορούν να προκληθούν από ισχυρά εθνικά ή διεθνή επιχειρηματικά κέντρα.

Να εγγυάται την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών στη μόρφωση, τον πολι-

τισμό, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία και να διασφαλίζει τη δικαιότερη κατανομή του εθνικού εισοδήματος και του πλούτου.

Οι τρεις βασικές του συνιστώσες (κράτος δικαίου - κοινωνικό κράτος - παραγωγικό κράτος) απαιτούν αντίστοιχες πολιτικές εκσυγχρονισμού, αποκέντρωσης, ορθολογικής οργάνωσης, αξιοκρατικής και σύγχρονης στελέχωσης, σαφών και οριοθετημένων κανόνων και σχέσεων.

7. Ο πολιτικός πλουραλισμός, που στηρίζεται στο διαχωρισμό των εξουσιών, την πολυκομματική αντιπροσωπευτική δημοκρατία, την αναβάθμιση του κοινοβουλευτισμού, τον κοινωνικό έλεγχο, τη διαφάνεια και τη δημοσιότητα, την ίση πρόσβαση στη πληροφόρηση και την επικοινωνία για όλους, είναι το απαραίτητο πλαίσιο κάθε εθνικής και αναπτυξιακής προσπάθειας.

8. Σε περιόδους κρίσης όπως σήμερα απαιτείται ο σχεδιασμός και η αποδοχή ενός Κοινωνικού Συμβολαίου, από όλους τους κοινωνικούς εταίρους, για έξοδο απ' αυτήν.

Ενα πρόγραμμα με σαφές χρονοδιάγραμμα, καθορισμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους, προσδιορισμένες δεσμεύσεις. Η άρση των μακροοικονομικών ανισορροπιών, η εξοικονόμηση επενδυτικών πόρων, η εργασιακή ειρήνη, συνυπάρχουν σ' αυτό με την κοινωνική προστασία, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δίκαιη κατανομή των βαρών και των συνεπειών της κρίσης.

9. Ταυτόχρονα, επισημαίνουμε ότι είμαστε ανοιχτοί στο διάλογο, τις κοινωνικές και πολιτικές συγκλίσεις, με πλήρη σεβασμό στην αυτονομία του μαζικού κινήματος και των θεσμών της κοινωνίας. Χώροι όπου κατ' εξοχήν κρίνεται καθημερινά και η δυνατότητα διαμόρφωσης μιας ισχυρής κοινωνικής πλειοψηφίας που συμμετέχει, και στηρίζει την προοδευτική πορεία. Η σημερινή κυβέρνηση στηριγμένη στη νέα κοινωνική και πολιτική πλειοψηφία της 10ης Οκτώβρη, προωθεί την αξιοκρατία, τη διαφάνεια, και τον κοινωνικό έλεγχο στη δημόσια ζωή. Με αξιοποίηση της συλλογικότητας στις αποφάσεις και στόχο την αναβάθμιση του κύρους των θεσμών, με την προγραμματισμένη και συντεταγμένη λειτουργία τους. Με σταθερή προσήλωση στη θεσμική αποκατάσταση των αδικιών που συνετελέστηκαν με τις διώξεις των εργαζομένων σε όλο το δημόσιο τομέα στα 3 χρόνια που πέρασαν. Με την αποκατάσταση των θεσμών που κλονίστηκαν. Χωρίς να επιτρέψουμε, όμως, τη διάλυση του κράτους, ούτε να επιχειρήσουμε να αντικαταστήσουμε το κράτος της Δεξιάς με το «κράτος του ΠΑΣΟΚ».

10. Ιδιαίτερη φροντίδα επιδεικνύουμε, παράλληλα, στη λειτουργία και την πρακτική του Κινήματός μας, που οφείλει να εκφράσει αυθεντικά τη νέα ενότητα του Ελληνισμού και να εμπνεύσει τους αγώνες του.

Να εκπροσωπήσει τις επιδιώξεις μιας πλατιάς συμμαχίας δημοκρατικών - προοδευτικών - κοινωνικών δυνάμεων, που θα στηρίξουν το νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό σχέδιο που εμείς προτείνουμε. Και ταυτόχρονα να εκ-

φράσει τα νέα κινήματα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των δύο φύλων, την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική δικαιοσύνη.

Η αναζήτηση εναλλακτικών επιλογών στην ίδια πολιτική κατεύθυνση με διαφορετικό πρόσωπο, μέσα από ρυθμιστικές διαδικασίες, δεν δίνει λύσεις.

Εμείς αντί γι' αυτό, φέρνουμε ξανά στο προσκήνιο, ανανεωμένο, σύγχρονο και ρεαλιστικό, **το όραμα της βαθιάς κοινωνικής αλλαγής μέσα στην αλλαγή και έχουμε μόνο μια δυνατότητα**: Να πετύχουμε.

4. ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ

Ελλάδα και Ελληνισμός πρέπει να σταθούμε μπροστά στη νέα εποχή, χωρίς ψευδαισθήσεις και με σαφή συνείδηση των ορίων μας.

Τέσσερα χρόνια δεξιάς διακυβέρνησης της χώρας πορευτήκαμε χωρίς πυξίδα σε ένα δύσκολο κόσμο και μια περιοχή που θα αποτελέσει το επίκεντρο των διεθνών ανακατατάξεων στην κρίσιμη δεκαετία. Η νέα τάξη πραγμάτων εδώ δοκιμάζεται, πρώτιστα.

Μαζί με τις επαναστατικές αλλαγές σε παγκόσμια κλίμακα είναι κρίσιμη για το εθνικό μας μέλλον η πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Εάν πραγματικά επιτευχθεί ο στόχος της πολιτικής ένωσης (με κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική, με εγγύηση των συνόρων των χωρών-μελών), οι εθνικοί μας κίνδυνοι ελαχιστοποιούνται. Η πορεία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δεν είναι εύκολη γιατί συχνά οι εθνικές διεκδικήσεις των κρατών-μελών λειτουργούν ανασταλτικά ή και αποτρεπτικά για τις εξελίξεις.

Υπάρχουν ήδη και δισταγμοί και παρεμβάσεις που τείνουν να επιβραδύνουν την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης:

- Η ολοκλήρωση της Κοινότητας μπορεί να παρεμποδιστεί, εάν η διεύρυνσή της (χώρες ΕΖΕΣ, χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης) επιχειρηθεί πριν πραγματοποιηθεί η ολοκλήρωση αυτή.

- Οι ΗΠΑ κινούνται σταθερά στην αναδιαμόρφωση του ΝΑΤΟ (Πολυεθνικές μονάδες, δυνάμεις άμεσης αντίδρασης), έτσι ώστε να αποδυναμωθεί η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση ως γνήσιο δυτικοευρωπαϊκό πλαίσιο ασφαλείας. Προωθούν δυναμικά την δυτικοευρωπαϊκή «ασφάλεια» στα πλαίσια της Ατλαντικής Συμμαχίας.

- Την ίδια στιγμή ο τουρκικός επεκτατισμός εντείνεται καθημερινά και διεκδικεί απροκάλυπτα και προκλητικά την αλληλουχία των στόχων του:

Κύπρος - Συγκυριαρχία και συνεκμετάλλευση στο Αιγαίο Δυτική Θράκη - Δωδεκάνησα

Ταυτόχρονα, υποκινεί με εμφανή πια τρόπο, το βαλκανικό τόξο των μουσουλμανικών μειονοτήτων, που αρχίζει από τη Θράκη, περνά από τη Βουλγαρία και τη Γιουγκοσλαβία και τελειώνει στην Αλβανία, συγκροτώντας μια

μακροπρόθεσμη στρατηγική αλλαγής των συνόρων στη Βαλκανική.

Η Τουρκία επιχειρεί οικονομική διείσδυση στα Βαλκάνια ενώ ταυτόχρονα επιδιώκει θεαματική ανάπτυξη στην ανατολική όχθη του Έβρου και τα παράλια της Μικράς Ασίας. Η στρατηγική της περιλαμβάνει τη διεκδίκηση της ευρωπαϊκής ένταξης, όχι μόνο γιατί θα επιλύσει τα ζωτικά, οικονομικά της προβλήματα, αλλά, κυρίως, για να διευκολύνει ουσιαστικά τις επεκτατικές της διαθέσεις λόγω των προνομίων αυτής της ένταξης. Η πρωτοβουλία της εξάλλου για τη ζώνη οικονομικής συνεργασίας στη Μαύρη Θάλασσα προωθεί ραγδαία το βαλκανικό της ρόλο. Ενας ρόλος που ολοκληρώνεται με την αναβαθμισμένη παρουσία της στη Μ. Ανατολή και τη συντήρηση στο προσκήνιο διεκδικήσεων «ζωτικού χώρου» στα βόρεια σύνορα της Συρίας και του Ιράκ. Τέλος, μακροπρόθεσμα, διεκδικεί ρόλο στις εξελίξεις που αφορούν στις νότιες δημοκρατίες της Σοβιετικής Ένωσης. Πρόκειται για στρατηγική «οθωμανικής αυτοκρατορίας» που έχει κύριο στόχο την εδαφική μας ακεραιότητα και την εθνική μας συρρίκνωση.

Η διεκδίκηση και η επίτευξη του νέου ρόλου από την Τουρκία, συνιστάται, δυστυχώς, σε πολλά σημεία με τα στρατηγικά σχέδια των ΗΠΑ στην ευρύτερη περιοχή. Σχέδια που καθημερινά γίνονται εναργέστερα. Η οριστική αποκατάσταση του μονοπωλίου επιρροής στο χώρο της Μ. Ανατολής, η δημιουργία αμυντικής ζώνης στρατιωτικού ελέγχου κατά μήκος του άξονα Κρήτη, Κύπρος, Τελ Αβίβ ο αγώνας δρόμου στην προσπάθεια αξιοποίησης της ρευστότητας από την κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στην Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια, είναι ορισμένα μόνο από τα σχέδια αυτά.

Πιο συγκεκριμένα η τουρκική προκλητικότητα εξελίσσεται τελευταία σε πολλά μέτωπα και παίρνει πολλές μορφές. Κατ' αρχήν ξεκίνησε με μια σειρά, ανθελληνικών κατευθυνόμενων δημοσιευμάτων στον Τουρκικό Τύπο, αμέσως μετά τις Ελληνικές Εκλογές.

Συνεχίστηκαν με άλλα δημοσιεύματα αλλά και δηλώσεις πολιτικών προσώπων για συνεργασία της Ελλάδας με το κίνημα των Κούρδων αγωνιστών αλλά και για υποκίνηση τρομοκρατικών πράξεων εις βάρος της Τουρκίας, κατηγορίες που κορυφώθηκαν μετά την, καθ' όλα νόμιμη, συμμετοχή Ελλήνων βουλευτών στο συνέδριο του φιλοκουρδικού κόμματος DEP. Όταν ο Πρωθυπουργός ανακοίνωσε το νέο εθνικό αμυντικό δόγμα στο οποίο περιλαμβάνονται και η Κύπρος, ακολούθησε το κύμα απειλών, φωνασκιών και ισχυρισμών για ελληνική επιθετικότητα. Ταυτοχρόνως άρχισαν να εμφανίζονται δημοσιεύματα για την «στρατικοποίηση» των ελληνικών νησιών του Αιγαίου, υποτίθεται κατά παράβαση των διεθνών συνθηκών, που θα έπρεπε να οδηγήσει στην απόσυρση των νησιών αυτών από τον έλεγχο της Ελλάδας (!!!!!), στην πιθανή επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. από την κυβέρνηση Παπανδρέου που πρέπει να απαντηθεί από την Τουρκία με κήρυξη πολέμου και τέλος την πιθανή επέκταση των γεωγολογι-

κών ερευνών που γίνονται στη Θάσο και έξω από τα ελληνικά χωρικά ύδατα σε αμφισβητούμενη περιοχή, ενέργεια που πάλι θα έπρεπε να αντιμετωπισθεί στρατιωτικά από την Τουρκία!

Η σειρά αυτή των δημοσιευμάτων αλλά και των δηλώσεων που αποδίδονται σε κορυφαίες προσωπικότητες του πολιτικού και του διπλωματικού κατεστημένου της Τουρκίας δεν είναι τυχαίες αλλά σίγουρα είναι κατευθυνόμενες να εκφράζουν ένα σχέδιο κλιμάκωσης της έντασης με την Ελλάδα, κλιμάκωσης η οποία επειδή δεν μπορεί να στηριχθεί σε πραγματικά γεγονότα και περιστατικά, στηρίζεται σε κατασκευασμένα. Η τακτική αυτή μπορεί να αποδοθεί σε τρεις αιτίες: Πρώτον, στην πάγια επιθετικότητα της Τουρκίας η οποία βρίσκει πρόσφορο έδαφος να εκδηλωθεί σήμερα που η Ελλάδα έχει στρέψει ένα μέρος της προσοχής της και της προσπάθειάς της προς τον βαλκανικό χώρο (Σκόπια και Αλβανία).

Δεύτερον, στο γεγονός ότι δημιουργώντας την τεχνητή εικόνα μίας όξυνσης, η Αγκυρα ελπίζει πως θα πείσει την Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο ότι η Ελλάδα υπερβάλλει τα καλώς εννοούμενα όρια προβάλλοντας προσκόμματα στην οικονομική ενίσχυσή της από την ΕΟΚ όσο και ότι η Τουρκία είναι συνολικά περικυκλωμένη από εχθρικά και επιθετικά καθεστώτα και πρέπει να αντιμετωπιστεί με ακόμη ευνοϊκότερο τρόπο σε όλα τα επίπεδα (στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό).

Τρίτον, γιατί η όξυνση με την Ελλάδα αποτελεί έναν πολύ καλό αντιπερισπασμό τόσο για τη διεθνή κοινή γνώμη όσο και για την τουρκική που δύσκολα μπορούν να κάνουν αποδεκτές τις κραυγαλέες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα περιστατικά βίας και αγριότητας εις βάρος Τούρκων και Κούρδων, που παρατηρούνται στη χώρα αυτή.

5. ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Απέναντι σε αυτή τη δύσκολη πραγματικότητα και τους κινδύνους που εγκυμονεί, ο Ελληνισμός χρειάζεται μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική, με ορίζοντα και προοπτική.

Υπόβαθρο της ολοκληρωμένης πρότασης εθνικής στρατηγικής είναι:

1. — Η Ενότητα του Ελληνισμού: Δεν είναι μόνο η Ιστορία, η Γλώσσα, η Γεωγραφική μας θέση, η Θρησκεία, που μας συνδέουν και συνιστούν την εθνική μας ταυτότητα. Είναι πολύ πρισσότερο, η κοινή μοίρα που μας επιφυλάσσεται, σε ένα κόσμο που θεοποιεί τον ανταγωνισμό και σε μια εποχή, στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, που αποτελεί ιστορικά πεδίο σύγκρουσης συμφερόντων και στρατηγικών.

Η Παιδεία, ο Πολιτισμός και η Ορθοδοξία αποτελούν ιστορικά, στέρεο θεμέλιο για την εξέλιξη και την προοπτική του λαού μας. Δίνουμε τη μάχη για την ανάδειξη ενός συστήματος ανθρωπιστικών αξιών που προβάλλει την Ειρήνη, τη Δημοκρατία, την Ελευθερία, την Ισότητα, την Δικαιοσύνη και την

Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια, σαν σύγχρονες βάσεις του νέου ευρωπαϊκού πολιτισμού. Ταυτόχρονα θεωρούμε την ευρύτερη μορφωτική και πολιτιστική μας θωράκιση σταθερή πρώτη προτεραιότητα.

2. — Σεβόμαστε πάντοτε τους διεθνείς κανόνες, τους θεσμούς, τις απόψεις κρατών και κυβερνήσεων. Αυτό όμως, δεν σημαίνει αποδοχή οποιουδήποτε στάτους που συρρικνώνει τον Ελληνισμό!

Μια εθνικά απαράδεκτη λύση στο Κυπριακό, θα σημαίνει αμέσως κλιμάκωση διεκδικήσεων της Τουρκίας στο Αιγαίο και στη Θράκη. Όταν λέμε ότι δεν χαρίζουμε σε κανένα, ίχνος από τα απαράγραπτα κυριαρχικά μας δικαιώματα, σημαίνει ότι για μας όλα τα ζητήματα που αφορούν τον Ελληνισμό εντός και εκτός του Ελλαδικού χώρου είναι ανοικτά και απαιτούν αντιμετώπιση και δυναμική και μόνιμη προβολή τους.

3. — Εχουμε απόλυτη συναίσθηση ότι τα προβλήματα Ασφάλειας, Ακεραιότητας και Κυριαρχίας που αντιμετωπίζει η χώρα δεν λύνονται μόνο με την επίκληση των κανόνων της διεθνούς νομιμότητας, την προσφυγή στους διεθνούς οργανισμούς, ή τη συνδρομή εξωγενών παραγόντων και συμμαχιών.

Απαιτούν πριν και πάνω από όλα μακροπρόθεσμη αμυντική στρατηγική που στηρίζει αυτοδύναμα την άμυνα και την ασφάλεια της χώρας.

Η προσαρμογή του αμυντικού δόγματος στις νέες συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή, επιτάσσει παράλληλα με την αντιμετώπισή της εξ ανατολών απειλής, την κατά προτεραιότητα υποστήριξη του κρίσιμου άξονα Κύπρος - Αιγαίο, και την υπεράσπιση των σταθερών συνόρων μας στη Βαλκανική.

4. — Ο χώρος που θα δώσουμε τη μάχη είναι κυρίως η Ευρώπη. Εκεί αναζητούνται, κυρίως, οι εθνικές και πολιτικές μας συμμαχίες. Εκεί διαμορφώνεται το νέο προοδευτικό μέτωπο συγκλίσεων, επιδιώξεων και πρωτοβουλιών. Οι σχέσεις όμως με τη Μεσόγειο αλλά και οι προοπτικές στη Βαλκανική διαπλέκονται με τις εξελίξεις.

Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός φέρνει στο προσκήνιο, μαζί με τα προβλήματα άμυνας και ακεραιότητας, το αίτημα της ενεργούς και δυναμικής συμμετοχής μας στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, που συνδέεται άρρηκτα με την ανταγωνιστική οικονομία, την ανατροπή του συγκεντρωτικού αναπτυξιακού μοντέλου, την αυτόνομη ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας και την πολιτιστική μας ταυτότητα. Χωρίς αυτά θα μείνουμε στο περιθώριο του οικονομικού και αναπτυξιακού ανταγωνισμού και θα ενσωματωθούμε εύκολα στις χαμηλές, περιφερειακές ταχύτητες των «φτωχών εταίρων».

Και αυτό, επίσης, ισοδυναμεί με εθνική συρρίκνωση και επιδείνωση των όρων επίλυσης των μεγάλων εθνικών θεμάτων. Η διαμόρφωση, κατά συνέπεια, της ευρωπαϊκής μας στρατηγικής, ως πρωταρχικού τμήματος της εθνικής μας στρατηγικής, είναι η πιο κρίσιμη συνιστώσα της πορείας του Ελληνισμού.

5. — Είμαστε χώρα ευρωπαϊκή, ισότιμος εταίρος στην κοινή πορεία για

την ενωμένη Ευρώπη. Η ΕΟΚ έχει κάθε συμφέρον να αντιμετωπίσει τα ζητήματα που αφορούν την Ελλάδα σαν Ευρωπαϊκή υπόθεση. Η λαθεμένη στάση των εταίρων μας στην Ευρώπη για το Σκοπιανό πρέπει να αναστραφεί.

Είμαστε το ανατολικό φυσικό σύνορο της Ευρώπης. Αυτό σημαίνει ότι η ασφάλεια και η άμυνά μας είναι και ευρωπαϊκή υπόθεση. Οτι οι κίνδυνοι που μας απειλούν πρέπει να γίνουν και ευρωπαϊκή υπόθεση. Παλεύουμε μέσα στην Κοινότητα για την αυτόνομη ευρωπαϊκή άμυνα και την ταχύρρυθμη πολιτική ένωση, παράλληλα με την οικονομική και νομισματική ενοποίηση.

Ανήκουμε ταυτόχρονα στον ευρωπαϊκό Νότο, στα Βαλκάνια και στη Μεσόγειο. Ζητούμε την σύγκλιση των επιπέδων ανάπτυξης στην Κοινότητα, πριν τη νέα της διεύρυνση. Θέλουμε την Κοινωνική Ευρώπη που θα αμβλύνει τις περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες. Ενισχύουμε κάθε δυνατότητα για μεσογειακή συνεργασία.

Είμαστε γέφυρα της Ευρώπης προς τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Με το μέτωπο στραμμένο προς τις χώρες που βρίσκονται στη Νότιο-Ανατολική Μεσόγειο, ανανεώνουμε τους παραδοσιακούς φιλικούς μας δεσμούς (Αραβικό έθνος), αναπτύσσουμε πρωτοβουλίες για ευρύτερη οικονομική συνεργασία, αξιοποιούμε τη σημαντική ιστορία και πολιτιστική μας παρουσία.

Είμαστε προνομιακός χώρος για το άνοιγμα της Δ. Ευρώπης στη Βαλκανική. Η θέση μας δίνει τη δυνατότητα να διαμορφώσουμε τη δική μας εναλλακτική στρατηγική απέναντι στις πρωτοβουλίες τρίτων και ιδιαίτερα της Τουρκίας.

Με γνώμονα την αποφυγή παρεμβάσεων στο εσωτερικό των χωρών και το απαραβίαστο των συνόρων μας, δίνουμε τη μάχη για πολυμερή, πολιτική, οικονομική, αναπτυξιακή και ευρύτερα πολιτιστική και κοινωνική συνεργασία στα Βαλκάνια.

6. — Οι διμερείς μας σχέσεις με τις ΗΠΑ, είναι σχέσεις αμοιβαίου συμφέροντος και ισοτιμίας, σθεναρής υπεράσπισης των εθνικών συμφερόντων και όχι σχέσεις υποτέλειας ή αντιπαλότητας.

Πρέπει να διακηρύξουμε ότι η Ελλάδα θα είναι ξανά ισχυρός διαπραγματευτής και όχι ανοχύρωτη χώρα. Είναι ασφαλώς συμφέρον για την Ελλάδα να διατηρεί καλές σχέσεις με την υπερδύναμη. Αυτές οι σχέσεις όμως δεν πρέπει να οδηγούν σε παραχωρήσεις κυριαρχικών δικαιωμάτων μας, σε οποιαδήποτε βλάβη των εθνικών μας συμφερόντων, ή σε προβολή εμποδίων στις επιλογές μας για θέματα εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής, καθώς επίσης και στην επιλογή μας να είμαστε τμήμα της νέας Ευρώπης που γεννιέται.

Επιπλέον, οι ΗΠΑ πρέπει να κατανοήσουν ότι οι διμερείς μας σχέσεις επηρεάζονται από τη στάση τους απέναντι στον τουρκικό επεκτατισμό.

7. — Παραμένουμε πάντοτε κήρυκες της Ειρήνης και της Παγκόσμιας Συνεννόησης. Διευρύνουμε τις σχέσεις μας με του λαούς που αγωνίζονται για

ανεξαρτησία και αυτοδιάθεση. Σεβόμαστε και υποστηρίζουμε τις γλωσσικές και θρησκευτικές μειονότητες και τα δικαιώματά τους. Ενώνουμε τις δυνάμεις μας με όσους μάχονται το ρατσισμό, την εκμετάλλευση, την πείνα, την αθλιότητα, την κοινωνική και οικονομική ανισότητα.

5.1 ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΜΑΣ ΘΕΜΑΤΑ

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τις συγκεκριμένες θέσεις μας για την πορεία των εθνικών μας θεμάτων:

Σε σχέση με την Άμυνα και την Ασφάλεια της χώρας

Το στρατηγικό μας Δόγμα διατηρεί βασικά τον αμυντικό - αποτρεπτικό χαρακτήρα του και τον προς Ανατολάς προσανατολισμό του. Λόγω της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στο χώρο της Βαλκανικής, της αβεβαιότητας και του υψηλού ποσοστού κινδύνου κλιμάκωσης εθνικιστικών συγκρούσεων, μειονοτικών κινημάτων και αναμόρφωσης συνόρων, είναι απαραίτητες κάποιες νέες προσθήκες που να το καθιστούν περισσότερο εύκαμπτο και ευέλικτο.

Η Αποτροπή που είναι το κύριο συστατικό του Στρατηγικού μας Δόγματος, προϋποθέτει απαραίτητως τη διατήρηση ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στο Αιγαίο και τη Θράκη και τη ναυτική και αεροπορική παρουσία μας στην Αν. Μεσόγειο.

Η αναβάθμιση της αποτρεπτικής αξίας και της μαχητικής ικανότητας των Ενόπλων μας Δυνάμεων, για την αντιμετώπιση κάθε απειλής και την προάσπιση των νομίμων συμφερόντων μας είναι ζήτημα εθνικής προτεραιότητας.

Στα πλαίσια αυτά αποκαταστήσαμε τη δικαιοσύνη και την αξιοκρατία στο στράτευμα. Οι επιλογές για προαγωγές και τοποθετήσεις των μονίμων στελεχών, θα γίνονται με μοναδικό κριτήριο την επαγγελματική ικανότητα και καταλληλότητα.

Ο εκσυγχρονισμός των οπλικών συστημάτων αποτελεί επίσης αναγκαίο όρο για την ύπαρξη ενός ισχυρού αποτρεπτικού μηχανισμού. Γι' αυτό συντάσσουμε μακροχρόνιο πρόγραμμα ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού των Ενόπλων δυνάμεων στα πλαίσια πάντα των δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας.

Πρωθυμье νομοθετικά: Τον ενιαίο φορέα της αμυντικής βιομηχανίας (Ελληνική Βιομηχανία Άμυνας), που θα συμπεριλάβει την ΕΒΟ, την ΕΑΒ, την ΠΥΡΚΑΛ, την ΕΛΒΟ και τα Ναυπηγεία.

Για μας δεν νοείται ιδιωτικοποίηση, έστω και τμήματος, της πολεμικής βιομηχανίας.

Η ασφάλεια της Ελλάδας είναι υπόθεση ολοκλήρου του Ελληνικού Λαού και πρέπει να εξασφαλίζεται μέσα από ένα σύστημα που θα επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση ολοκλήρου του εθνικού δυναμικού. Στην κατεύθυνση

αυτή θα ολοκληρώσουμε το θεσμό της Παλαικής Άμυνας (με προτεραιότητα στις παραμεθόριες περιοχές) αφού προηγουμένως ξεκαθαρισθούν τα πλαίσια της αποστολής του, ο τρόπος της λειτουργίας του και οι διαδικασίες της εφαρμογής του.

Πρωθούμε στα πλαίσια της Πολιτικής Ένωσης, την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, με βασικό βραχίονα την ΔΕΕ, που θα εγγυάται τα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας.

Τελικός στόχος είναι η θεσμοθέτηση, στα πλαίσια της ΔΑΣΕ, ενός Πανευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλειας.

Κυπριακό πρόβλημα

Σε ό,τι αφορά το Κυπριακό, η μόνη θέση που προστατεύει τον Ελληνισμό είναι η αντιμετώπισή του ως προβλήματος εισβολής, κατοχής και βίαιης αλλαγής του δημογραφικού τοπίου.

Δεν πρόκειται να συναινέσουμε σε οποιαδήποτε λύση του κυπριακού προβλήματος που δεν θα έχει αφετηρία την εφαρμογή των αποφάσεων του ΟΗΕ για ενιαία και ανεξάρτητη Κύπρο, αποχώρηση όλων των στρατευμένων κατοχής και ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση των κατοίκων.

Σεβόμαστε τις αποφάσεις της κυπριακής ηγεσίας και του Κυπριακού Ελληνισμού αλλά δεν μπορεί να υπάρξει από ελληνική κυβέρνηση αποδοχή λύσης χωρίς την έγκριση του Ελληνικού Λαού. Ενισχύουμε με κάθε τρόπο την πορεία ένταξης της Κύπρου στην ΕΟΚ.

Ζητούμε τη σύγκλιση Διεθνούς Διάσκεψης για το Κυπριακό πρόβλημα και διαφωνούμε με εγγυητικές διαδικασίες περιορισμένης κλίμακας. Είμαστε αντίθετοι με κάθε λύση που θα πάρει ουσιαστικά μορφή συνομοσπονδίας και θα επιβάλει τον οριστικό διαμελισμό της Κύπρου.

Ελληνοτουρκικές σχέσεις

Η Τουρκία έχει καταστρώσει ένα μακρόπνοο σχέδιο συρρίκνωσης του Ελληνισμού που περιλαμβάνει την Κύπρο, το Αιγαίο και τη Δυτική Θράκη.

Οι προθέσεις αυτές έχουν διατυπωθεί απερίφραστα από τις κατά καιρούς ηγεσίες της γειτονικής χώρας οι οποίες προωθούν την επεκτατική της πολιτική με όλα τα μέσα συμπεριλαμβανομένης και της στρατιωτικής πίεσης που εκδηλώνεται με προκλητικές παραβιάσεις του εθνικού μας χώρου. Είναι φανερό ότι οι στόχοι της Άγκυρας δεν είναι περιορισμένοι και αποσκοπούν στην σε βάρος μας, αλλαγή των συνόρων στην περιοχή.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές θα αποτελούσε ολέθριο σφάλμα να συρθεί η χώρα μας σε διαπραγματεύσεις πάνω στα λεγόμενα ελληνοτουρκικά «διμερή προβλήματα» που στην ουσία αποτελούν ευφημισμό των μονομερών διεκδικήσεων της Άγκυρας.

Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει «ιστορικός συμβιβασμός» ανάμεσα σε μια επεκτατική πολιτική και στο ιερό δικαίωμα προστασίας των συνόρων και των νομίμων δικαιωμάτων της Πατρίδας μας.

Οι μόνες συζητήσεις που μπορούν και πρέπει να γίνουν είναι εκείνες που οδηγούν σε συμφωνία για την παραπομπή του ζητήματος της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Σκέψεις για «συνεκμετάλλευση» είναι εθνικά επικίνδυνες γιατί, ουσιαστικά, θέτουν υπό αμφισβήτηση το σημερινό καθεστώς του Αιγαίου και υπονομεύουν την εθνική μας κυριαρχία.

Βαλκανικές εξελίξεις

Η πολυμερής Διαβαλκανική Συνεργασία με στόχο την ειρήνη, την ασφάλεια, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί τον βασικό άξονα της πολιτικής μας. Οι δραματικές εξελίξεις και ιδιαίτερα ο εμφύλιος της Γιουγκοσλαβίας αναστέλλουν, χωρίς να αναιρούν, την προσπάθεια.

Αξιοποιώντας την Ελληνική Προεδρία προς την κατεύθυνση του μόνιμου στόχου μας, που είναι η Ελλάδα να αποτελέσει τον δίαυλο για την προώθηση ειδικού προγράμματος ανάπτυξης και οικονομικής συνεργασίας με την Κοινότητα, θα ενισχύει την ανασυγκρότηση, τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό των βαλκανικών χωρών.

Οι βαλκανικές χώρες δικαιούνται μια θέση στη σύγχρονη Ευρώπη που δημιουργείται με βάση τις αρχές της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ειρηνικής συνύπαρξης και αυτοδιάθεσης των λαών, και της μικτής οικονομίας.

Η όξυνση των εθνικιστικών κινημάτων που υποδαυλίζεται από τις συντηρητικές δυνάμεις της Ευρώπης, έχει σαν αποτέλεσμα την πλήρη αποσταθεροποίηση και εγκυμονεί τεράστιους κινδύνους για ολόκληρη την περιοχή, καθώς προβάλλει το αίτημα για την αλλαγή των συνόρων.

Η σχηματοποίηση των θρησκευτικών μειονοτήτων υπό την προστασία και καθοδήγηση της Τουρκίας αποτελεί ένα άλλο επικίνδυνο παράγοντα για τη Βαλκανική.

Πρωθούμε τη συνεργασία με όλες τις πολιτικές δυνάμεις των Βαλκανικών χωρών που πιστεύουν στον διάλογο και την ειρηνική επίλυση των διαφορών και που ενδιαφέρονται για την πρόοδο, την ανάπτυξη και τη δημοκρατία.

Για την ανάπτυξη πολύπλευρων σχέσεων στο πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο θα μπορούσαν να συμβάλλουν επενδυτικές πρωτοβουλίες της ελληνικής οικονομίας -ιδιαίτερα της ιδιωτικής- καθώς και επιστημονικές συνεργασίες ενταγμένες στα κοινοτικά προγράμματα. Οι χώρες της Βαλκανικής είναι και πρέπει να αποτελούν για τις οικονομικές

δραστηριότητές μας θέμα πρώτης προτεραιότητας.

5.2. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Το ΠΑΣΟΚ φιλοδοξεί να έχει ενεργό ρόλο στην Ευρωπαϊκή ενοποίηση, στο πλευρό των άλλων δυνάμεων της Ευρωπαϊκής Σοσιαλιστικής και Δημοκρατικής Αριστεράς.

Είμαστε υπέρ του αυτόνομου ρόλου, της Κοινότητας σήμερα, της ενωμένης Ευρώπης αύριο, στις παγκόσμιες εξελίξεις.

Στηρίζουμε μια κοινή Ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική για την τεχνολογία και τη βιομηχανία, και τη σταδιακή υποκατάσταση της πολιτικής μεταβιβάσεων και εισοδηματικών ενισχύσεων, με πολιτικές στήριξης της παραγωγικής αναδιάρθρωσης στον αγροτικό και το βιομηχανικό τομέα.

Θεωρούμε ότι η πορεία προς την πολιτική ένωση, την ευρωπαϊκή ασφάλεια και την οικονομική και νομισματική ένωση πρέπει να είναι ταυτόχρονη. Δεν μπορεί να υπάρξει αυτόνομος ρόλος της Ευρώπης, χωρίς μια ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική και άμυνα, χωρίς πολιτική κατοχύρωση των ευρωπαϊκών συνόρων και των κυριαρχικών δικαιωμάτων των χωρών - μελών.

Πολιτική ένωση

Δίνουμε προτεραιότητα στην πολιτική ένωση που προϋποθέτει τρεις παράλληλες κατευθύνσεις. Την πολιτική ευρωπαϊκής ασφάλειας, την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική άρσης του δημοκρατικού ελλείμματος στη λειτουργία των Κοινοτικών οργάνων.

Η σταδιακή ανάπτυξη ενός Πανευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλειας με την κατοχύρωση των Κοινοτικών Εξωτερικών Συνόρων και την αρχή της αλληλεγγύης ανάμεσα στα κράτη-μέλη είναι σημαντική για τη χώρα μας επιλογή.

Ενταχθήκαμε και προωθούμε την ευρωπαϊκή αμυντική συνεργασία μέσω της ΔΕΕ και την παράλληλη κατάργηση του ΝΑΤΟ.

Η κοινή εξωτερική πολιτική αποτελεί τον κατ' εξοχήν παράγοντα αυτονομίας της Κοινότητας, που δοκιμάστηκε στην κρίση του Κόλπου. Η συμβολή της στην ειρηνική συνύπαρξη, στη σταθερότητα και τη διεθνή οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη απαιτεί κοινή στάση στα μεγάλα ζητήματα της εποχής μας.

Οι πρόσφατες αστοχίες της Κοινότητας λόγω των αντιθέσεων και της αλλαγής πολιτικής, κυρίως της Γερμανίας, αλλά και της Ιταλίας, σε ό,τι αφορά την πορεία της Βαλκανικής, όπως και οι μεταβολές από την ενοποίηση των δύο Γερμανιών έδειξαν ότι απαιτείται μια σημαντική προσπάθεια για να υλοποιηθεί αυτός ο στόχος.

Πρέπει, πάντως, να επιδιωχθεί η αυξημένη παρέμβαση της Κοινότητας

στα Βαλκάνια για τη διατήρηση των υφιστάμενων ισορροπιών και συνόρων και την αποτροπή των κινδύνων ανάφλεξης. Η παρέμβαση της κοινότητας σήμερα στον εμφύλιο της Γιουγκοσλαβίας κινδυνεύει να παραμείνει αναποτελεσματική, λόγω των αντιθέτων γεωπολιτικών επιδιώξεων των χωρών της.

Στηρίζουμε την ενίσχυση των δεσμών της Κοινότητας με τις χώρες της Ανατ. Ευρώπης.

Θέλουμε την ενίσχυση του ρόλου της Κοινότητας στις ευρύτερες σχέσεις Βορρά - Νότου προς την κατεύθυνση της αλληλεγγύης για ανάπτυξη.

Η διεύρυνση της Κοινότητας συνδέεται με την πορεία της πολιτικής ένωσης και της ΟΝΕ. Θα πρέπει, πρώτα οι «12» να βρουν την κοινή τους πορεία και στη συνέχεια να ολοκληρώσουν νέες εντάξεις.

Ο στόχος μας είναι πάντοτε η Ενιαία Ευρώπη χωρίς σύνορα.

Η άρση του δημοκρατικού ελλείμματος στο σύστημα λήψης αποφάσεων και στον τρόπο που μέρος της εθνικής κυριαρχίας μεταβιβάζεται στα κοινοτικά όργανα, είναι θεμελιώδης στόχος της πολιτικής ένωσης.

Η δημοκρατική λειτουργία όλων των Κοινοτικών οργάνων, η αυξημένη παρέμβαση και νομοθετική πρωτοβουλία του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η θέσπιση της ευρωπαϊκής υπηκοότητας είναι οι τρεις σημαντικές όψεις αυτής της προσπάθειας, μαζί με την ουσιαστική αποκέντρωση και ενίσχυση της Περιφερειακής Ανάπτυξης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε κάθε κράτος-μέλος.

Οικονομική και νομισματική ένωση

Η οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης περνάει από την ταυτόχρονη επέκταση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η οποία θα ενισχύσει την ανάπτυξη της ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς και θα ισχυροποιήσει τη θέση της Κοινότητας στο διεθνές οικονομικό πλαίσιο, ιδίως στον ανταγωνισμό απέναντι στην Ιαπωνία και τις ΗΠΑ.

Για να επιτευχθεί όμως αυτός ο στόχος, πρέπει να υπάρξει, στα πλαίσια της Κοινότητας, ένα πραγματικό, λειτουργικό και ενιαίο οικονομικό σύστημα ανάπτυξης όλων των περιοχών της.

Να επιδιωχθεί σύγκλιση, όχι μόνο του πληθωρισμού και των νομισματικών μεγεθών, αλλά και της ανταγωνιστικότητας και των επιπέδων ανάπτυξης, με εμφανή και γενναία τη δημοσιονομική παρουσία της Κοινότητας σε προγράμματα διαρθρωτικών, συντονιστικών και κοινωνικών παρεμβάσεων.

Ταυτόχρονα πρέπει να θεσπιστούν εξισορροπητικές συνοδευτικές πολιτικές και να ληφθούν γενναία θεσμικά και οικονομικά μέτρα που να εξασφαλίζουν προοπτικά την ισότιμη συμμετοχή των αναπτυσσόμενων κρατών-μελών στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης, η οποία, στο τελικό της στάδιο, θα περιλαμβάνει και το κοινό νόμισμα και την Κεντρική

Ευρωπαϊκή Τράπεζα. Μόνον έτσι θα αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που θα δημιουργήσει η ΟΝΕ σε μειονεκτικές περιοχές.

Η εκπλήρωση εκ μέρους της χώρας μας των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ολοκλήρωση της 1ης φάσης της ΟΝΕ και η ισότιμη συμμετοχή μας στη 2η φάση μπορεί και πρέπει να εξασφαλιστούν, μετά από σημαντική μείωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών και του πληθωρισμού. Όσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά ξεπεραστούν τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, τόσο πιο αποτελεσματική θα γίνει η προσχώρησή μας στην ΟΝΕ.

Το κύριο βάρος της προσπάθειάς μας για να διεκδικήσουμε μια ισότιμη συμμετοχή στην ΟΝΕ, θα πρέπει να δοθεί στην προώθηση πολιτικών που θα ενισχύσουν την οικονομική συνοχήσε κάθε βήμα της διαδικασίας για την ολοκλήρωση της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς.

Το ΠΑΣΟΚ πιστεύει και θα παλέψει για να αλλάξουν ριζικά οι διαρθρωτικές πολιτικές της Κοινότητας, εν όψει της επίτευξης της ΟΝΕ.

Κοινωνική Ευρώπη

Μπορεί και πρέπει να συντονίσουμε τις προσπάθειες για την προώθηση της Κοινωνικής Ευρώπης, ώστε να αποτελέσει ένα ενιαίο κοινωνικό χώρο, με αξίες και νόμους κίνησης της κοινωνίας και όχι μόνο της αγοράς.

Ως προεδρεύουσα χώρα και μέλος της ΕΟΚ προτείνουμε ένα δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα δράσης, χρηματοδοτήσεων και οδηγιών που έχουν καθυστερήσει σημαντικά στους βασικούς άξονες δράσης:

α. απασχόληση και καταπολέμηση της ανεργίας μέσω ταχύρρυθμης ανάπτυξης, τοπικών πρωτοβουλιών, τόνωσης της επιχειρηματικότητας και προώθησης προγραμμάτων επιμόρφωσης και επανακατάρτισης.

β. κατοχύρωση ικανοποιητικών συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας για τους εργαζόμενους.

γ. κατάργηση των διακρίσεων και διασφάλιση της ισότητας.

δ. μέριμνα για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και άτομα με ειδικές ανάγκες.

ε. καθιέρωση ελάχιστων όρων σύμβασης εργασίας.

στ. προώθηση συμμετοχής και διαβούλευσης των εκπροσώπων των εργαζόμενων.

Η άρση των περιφερειακών ανισοτήτων και η προστασία του περιβάλλοντος που εντάσσονται σε ειδικά προγράμματα συμπληρώνουν κατ' αρχήν τις αποφασισμένες ενέργειες.

6. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ

Για να γίνει πράξη αυτή η πολιτική πρέπει να διατυπώσουμε με σαφήνεια τις προϋποθέσεις της:

1. Η Εθνική Στρατηγική για τον Ελληνισμό, που εμείς προτείνουμε, μπορεί και πρέπει να ξεπεράσει την πολιτική εμβέλεια ενός κόμματος και τον χρονικό ορίζοντα μιας κυβερνητικής θητείας και να αποκτήσει μόνιμα και διαρκή χαρακτηριστικά.

2. Βασική προϋπόθεση επίσης είναι η συνέχιση των θωράκισης των Ενόπλων Δυνάμεων αλλά και η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της αμυντικής διάταξης της χώρας.

3. Επαναφέρουμε την πολυδιάστατη και πολυδύναμη εξωτερική πολιτικής της χώρας, της οποίας η στρατηγική περιλαμβάνει τρεις διακεκριμένους τομείς.

Πρώτο: τις σταθερές παραμέτρους της εξωτερικής πολιτικής, που να υπηρετεί αποκλειστικά τα εθνικά μας θέματα.

Δεύτερο: το πλαίσιο μεθοδολογίας κατά την άσκησή της.

Τρίτο: το πλαίσιο της τακτικής στα επί μέρους προβλήματα και του τρόπου αντιμετώπισής τους.

4. Οφείλουμε να αξιοποιήσουμε στο έπακρο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας και ιδιαιτέρως:

— Το διεθνές δίκαιο και τους διεθνείς οργανισμούς.

— Τη θέση της Ελλάδας στην Κοινότητα προωθούμε και στηρίζουμε το αίτημα της Κύπρου για ένταξη στην Κοινότητα.

— Το ρόλο του Απόδημου Ελληνισμού και του Ελληνισμού της διασποράς, όχι μόνο σαν μοχλού κινητοποίησης και άσκησης πίεσης για τα μεγάλα εθνικά μας θέματα, αλλά και σε επίπεδο αξιοποίησης - για κοινό όφελος - του τεράστιου επιστημονικού και οικονομικού δυναμικού τους.

— Την αξιοποίηση των πολιτιστικών μας όπλων, καθώς και τη δυνατότητα της Ορθοδοξίας, είτε εκεί που λαμβάνονται οι αποφάσεις, είτε εκεί που διαδραματίζονται μεγάλες ανακατάξεις και μορφοποιούνται νέα σχήματα.

5. Αναπτύσσουμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό όλα τα διεθνή μας ερείσματα και τις εθνικές μας συμμαχίες. Αξιοποιούμε την ενεργό συμμετοχή μας στη Σοσιαλιστική Διεθνή, στη Συνομοσπονδία των Ευρωπαϊκών Σοσιαλιστικών Κομμάτων, στη Σοσιαλιστική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς επίσης στις διμερείς σχέσεις μας με Κυβερνήσεις και Κόμματα.

Δίνουμε τη μάχη των εθνικών συμφερόντων στους διεθνείς οργανισμούς και αγωνιζόμαστε για τη διαμόρφωση ενός νέου φιλελληνικού κινήματος στη διεθνή κοινή γνώμη.

6. Η ισχυροποίηση της οικονομίας μας, που θα ενδυναμώσει τη θέση μας στην Κοινότητα και θα αποτελέσει δυναμικό παράγοντα στη Βαλκανική και τη Μεσόγειο. Δεν πρέπει να αγνοηθεί ότι η σημερινή γεωπολιτική έκρηξη στη Βαλκανική θα συνδεθεί σε χώρο σκληρού οικονομικού ανταγωνισμού, κύρια των ΗΠΑ και της Γερμανίας.

7. Ενισχύουμε την εθνική και κοινωνική συνοχή με μόνιμη πολιτική στις κρίσιμες παραμεθόριες περιφέρειες της χώρας που η ανάπτυξή τους, η

αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, η κοινωνική και πολιτιστική τους άμυνα αποτελούν πια όρο επιβίωσης του Ελληνισμού.

8. Διαμορφώνουμε μια νέα πολιτική για τις ιδιαίτερες γλωσσικές και θρησκευτικές μειονότητες που υπάρχουν στη χώρα μας. Μια πολιτική που θα στηρίζεται στην πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τις διεθνείς συνθήκες και διακηρύξεις.

Ταυτόχρονα επιδιώκουμε την οργανική ένταξη στον εθνικό κορμό και την πάταξη κάθε πολιτικής, προσώπου ή θεσμού, που υποκινεί διχαστικές και διασπαστικές τάσεις και εξυπηρετεί αλλότρια συμφέροντα μέσα στη χώρα.

6.1 ΕΞΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Οι πιο πρόσφατοι υπολογισμοί του ύψους του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ, που παρέδωσε η Ν.Δ. στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το αναβιβάζουν στο 151 τοις εκατό, γεγονός που καθιστά την Ελλάδα την πλέον χρεωμένη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα η καταγραφή της κατάστασης από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας αποδεικνύει ότι η γενική εικόνα είναι πολύ χειρότερη από αυτήν που παρουσίαζε η Ν.Δ. έως τον Οκτώβριο του 1993. Για να γίνει κατανοητή, για παράδειγμα, η σημασία του ύψους του δημόσιου χρέους, φθάνει να σημειωθεί ότι ανάμεσα στις προϋποθέσεις της Συνθήκης του Μάαστριχ για να συμμετάσχει κάποια χώρα στην τελική φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης είναι και η προϋπόθεση να μην υπερβαίνει το δημόσιο χρέος, ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 60 τοις εκατό πράγμα που υποτίθεται πως η Ελλάδα, εάν δεν το επετύγχανε, τουλάχιστον θα το προσέγγιζε έως το 1998 με το πρόγραμμα σύγκλισης που είχε υποβάλλει η Ν.Δ. Κανείς όμως σώφρων άνθρωπος δεν μπορεί σήμερα να πιστέψει πως κάτι τέτοιο είναι εφικτό να γίνει ακόμα και μέχρι το έτος 2000 γιατί θα απαιτούσε, για όλα τα επόμενα έτη να έχει ο Γενικός Προϋπολογισμός του κράτους πλεόνασμα 15 τοις εκατό γεγονός που δεν έχει σχεδόν ποτέ εμφανιστεί στην παγκόσμια οικονομία και του οποίου η επιδίωξη και μόνο θα συνεπέφερε τον εισοδηματικό αλλά και βιολογικό αποδεκατισμό του ελληνικού πληθυσμού.

Πέρα όμως από την πλευρά του δημόσιου χρέους που πράγματι έχει πάρει διαστάσεις και δυσχεραίνει τρομερά κάθε κίνηση και πρωτοβουλία στον τομέα της οικονομικής πολιτικής, υπάρχει και ένα μεγάλο εμπόδιο για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Το εμπόδιο αυτό έχει σχέση με τους δύο άμεσα επιδιωκόμενους στόχους της οικονομικής πολιτικής, οι οποίοι ουσιαστικά βρίσκονται σε αντίθεση ο ένας με τον άλλον. Αφ' ενός μεν η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση παρατεινόμενης ύφεσης και χαρακτηρίζεται από «αναπτυξιακή κόπωση». Αν και τα φαινόμενα αυτά δεν έχουν προσλάβει ακόμα δραματικές διαστάσεις, πράγμα που θα εκφραζόταν από το ύψος του ποσοστού της ανεργίας το οποίο θα έφθανε στα επίπεδα του 15

τοις εκατό και ακόμα πιο ψηλά, δημιουργούν μία κατάσταση η οποία δεν μπορεί και δεν πρέπει να συνεχιστεί ακόμη επί πολύ. Είναι απαραίτητο λοιπόν να επιταχυνθούν οι αναπτυξιακοί ρυθμοί της οικονομίας και αυτό, φυσικά απαιτεί, εκτός των άλλων, χαμηλά πραγματικά επιτόκια.

Από την άλλη πλευρά, άλλο σημαντικό πρόβλημα της οικονομίας είναι ο υψηλός πληθωρισμός που όντας διψήφιος παραμένει ακόμα, περίπου, τριπλάσιος από τον πληθωρισμό των άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκείνων που παράγουν συναφή προϊόντα και ανταγωνίζονται την Ελλάδα στις διεθνείς αγορές. Η κάμψη του πληθωρισμού σε μονοψήφια επίπεδα και ει δυνατόν, κάτω από το 6 τοις εκατό αποτελεί μία άμεση προτεραιότητα για την ελληνική οικονομία γιατί θα ενισχύσει τόσο την ανταγωνιστικότητα της όσο και τη ροπή για επενδύσεις μέσω του κλίματος σταθερότητας που θα δημιουργήσει. Ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται ο αντιπληθωρισμός είναι γνωστός: με μείωση των δημοσίων δαπανών ή και περιοριστική νομισματική πολιτική, πράγμα που σημαίνει υψηλά επιτόκια που οδηγώντας την οικονομία σε ύφεση μέσα από τη μείωση της ζήτησης των συντελεστών της παραγωγής, ρίχνει το επίπεδο των τιμών. Αυτή όμως η «κλασική» συνταγή δεν μπορεί να εφαρμοστεί γιατί, όπως είδαμε, έρχεται σε αντίθεση με τον άλλο βασικό στόχο της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης, που είναι η ανάκαμψη.

Αυτή λοιπόν η τρομερή δυσκολία, την οφειλόμενη στην αντιφατικότητα των στόχων, και μάλιστα μέσα σε συνθήκες δημοσιονομικής ασφυξίας, προσπαθεί να αντιμετωπίσει σήμερα η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με μία σειρά από χειρισμούς της οικονομικής πολιτικής. Τα βασικά της όπλα όμως είναι δύο: οι ισχυροί δεσμοί της με τις τάξεις των εργαζομένων αφ' ενός και η εμπιστοσύνη που έχει εμπνεύσει με τη σώφρονα πολιτική της στον επιχειρηματικό κόσμο, αφ' ετέρου. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι παρά τα προβλήματα η κεφαλαιαγορά βρίσκεται στην καλύτερη κατάσταση όλων των εποχών, γεγονός που αποδεικνύει το κλίμα εμπιστοσύνης που υπάρχει για την κυβέρνηση.

Η κυβέρνηση επιλέγει λοιπόν **σαν κύριο στόχο την ανάπτυξη** της οικονομίας, μέσω της μείωσης των επιτοκίων. Προκειμένου όμως να μην υπάρξουν ισχυρές πληθωριστικές παρενέργειες, αφού άλλωστε το ύψος του δημοσίου ελλείμματος δεν επιτρέπει άλλους χειρισμούς, αρχικά η μείωση με στόχο όχι μόνο να τονωθούν οι επενδύσεις αλλά και να ελαφρυνθεί το άγχος της αποπληρωμής του δημόσιου χρέους, επιδιώκεται μέσω της συμπίεσής του περιθωρίου κέρδους των τραπεζών. Οι οιοσδήποτε πληθωριστικές επιπτώσεις, από την άλλη πλευρά, θα γίνει προσπάθεια να αποδυναμωθούν με την παρακολούθηση της αγοράς, με επιπλέον απελευθέρωσή της, όπου αυτό επιβάλλεται, ή με έλεγχο της όπου κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο, όπως συνέβη στην περίπτωση των πετρελαιοειδών. Έχει όμως μεγάλη σημασία, το να μπορέσει η οικονομία να προχωρήσει σε εντονότερους ρυθ-

μούς δραστηριότητας χωρίς παράλληλη αύξηση του επιπέδου τιμών. Το Δημόσιο, με τη μείωση της τιμής του κεφαλαίου έδωσε τη δική του συνεισφορά για τη μη πληθωριστική ανάπτυξη. Τα υπόλοιπα μένουν να γίνουν από τους επιχειρηματικούς φορείς και από τους εργαζόμενους. Οι επιχειρήσεις πρέπει να επιδιώξουν αύξηση της κερδοφορίας τους με αύξηση της παραγωγικότητας και όχι με διόγκωση των τιμών των προϊόντων τους και οι εργαζόμενοι με τη σειρά τους πρέπει να επιδιώξουν πραγματικές αυξήσεις μισθών δηλαδή αντίστοιχες με την παραγωγικότητα και όχι ονομαστικές που θα διαβρωθούν ταχύτατα από τον πληθωρισμό και την ανεργία.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες γίνεται εύκολα κατανοητό ότι οι αυξήσεις 5+5 τοις εκατό στους εργαζόμενους του δημόσιου τομέα, πολύ περισσότερο μάλιστα από το 0+0 της περσινής χρονιάς, είναι σχεδόν ό,τι καλύτερο μπορούσε να γίνει χωρίς να ανατραπούν οι πιθανότητες επιτυχίας της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Η έξοδος λοιπόν από την κρίση γίνεται εξαιρετικά δύσκολη, αλλά όχι χωρίς ελπίδα.

Η Εθνική Οικονομία δεν χρεωκόπησε. Η κατάσταση μπορεί και πρέπει να αλλάξει ριζικά.

Οι βασικές επιλογές είναι οι ακόλουθες:

Πρώτο. Οι προσπάθειες πρέπει να γίνουν ταυτόχρονα σε τρία επίπεδα: ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ.

Η μέχρι τώρα γνωστή άποψη της Δεξιάς για σταθερότητα πρώτα και μετά ανάπτυξη είναι απόλυτα λαθεμένη, γιατί έτσι οδηγούμε δραματική μείωση της εσωτερικής προσφοράς, αύξηση των εισαγωγών, επιδείνωση του ισοζυγίου και μεγέθυνση του χάσματος από τις άλλες ευρωπαϊκές, αλλά και ανταγωνίστριες χώρες.

Το σάρωμα ή η μείωση της κοινωνικής προστασίας δημιούργησε κοινωνικές εκρήξεις που μείωσε αντί να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα.

Δεύτερο: Η ανάπτυξη πρέπει να είναι ταυτόχρονα Οικονομική, Κοινωνική και Πολιτιστική.

Η γνωστή αρχέγονη άποψη της Δεξιάς πρώτα οικονομική μεγέθυνση και μετά κοινωνική προστασία καταδίκασε ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας στη φτώχεια και στην ανασφάλεια και μείωσε την παραγωγικότητα.

Είμαστε υποχρεωμένοι να παίρνουμε υπόψη τους νόμους της αγοράς που όταν αγνοούνται εκδικούνται. Η αγορά όμως έχει πεπερασμένες δυνατότητες. Υπάρχουν πράγματα που κάνει και άλλα που δεν μπορεί να κάνει η αγορά.

Υπάρχουν οι νόμοι της κοινωνίας που επίσης εκδικούνται όταν αγνοούνται:

Η αγορά δεν μπορεί να λύσει το θέμα της ανεργίας ή της προστασίας του περιβάλλοντος ή το θέμα των περιφερειακών ανισοτήτων.

Η αύξηση των επενδύσεων, που είναι προϋπόθεση για την Ανάπτυξη, καθώς και η κάλυψη βασικών κοινωνικών αναγκών απαιτούν αύξηση της εσω-

τερικής αποταμίευσης. Αυτό επιβάλλει δραστικό περιορισμό των καταναλωτικών ελλειμμάτων του Δημοσίου και ανακατανομή πόρων προς επενδύσεις καθώς και αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης.

Η πορεία για την ανάπτυξη είναι κατ' ανάγκη λιτή και προϋποθέτει ανακατανομή των εθνικών πόρων υπέρ των επενδύσεων.

Η σταθεροποίηση της οικονομίας

α. Κοινωνικό Συμβόλαιο.

Πρωταρχική προϋπόθεση για την επιτυχία της Σταθεροποίησης είναι η όσο γίνεται μεγαλύτερη αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο, ενός πακέτου στόχων και μέτρων.

Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής με μια ευαίσθητη ισορροπία ανάμεσα στο οικονομικά επιτακτικό και το κοινωνικά αποδεκτό θα αποτρέψει τη ναρκοθέτηση της οικονομικής πολιτικής και την κοινωνική και οικονομική συμπεριφορά φυσικών και νομικών προσώπων.

Ένα τετραετές κοινωνικό συμβόλαιο είναι απαραίτητο να συναφθεί ανάμεσα στις παραγωγικές τάξεις και την πολιτεία ύστερα από ένα ουσιαστικό διάλογο, που σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ο διάλογος αυτός έπραν των άλλων αποσκοπεί στην επίτευξη με όλα τα μέρη συμφωνίας, για ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται αμοιβή εργασίας, τιμές, κόστος χρήματος, επενδύσεις και απασχόληση.

Τα βάρη της κοινής προσπάθειας πρέπει να κατανεμηθούν ανάλογα με τις δυνατότητες των κοινωνικών στρωμάτων.

β. Πληθωρισμός

Προτεραιότητα στο πρόγραμμα της σταθεροποίησης πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση του πληθωρισμού.

Στα πλαίσια του κοινωνικού συμβολαίου, οι παραγωγικές τάξεις πρέπει να συμφωνήσουν με την πολιτεία, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, σε ένα στόχο μείωσης του πληθωρισμού. Με βάση αυτό το στόχο θα προσδιοριστούν και τα πλαίσια για τα εισοδήματα. Στο ίδιο διάστημα πρέπει να ληφθούν μέτρα τόνωσης της αγοράς, πάταξης της αισχροκέρδειας με συμφωνημένες παρεμβάσεις στο κύκλωμα διανομής αγαθών χωρίς αστυνόμευση της αγοράς.

γ. Δημοσιονομικά ελλείμματα.

Η σωστή αντιμετώπιση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, ανάμεσα σε άλλα θα μειώσει και τις πληθωριστικές πιέσεις. Είναι όμως φανερό ότι μέτρα αύξησης των έμμεσων φόρων και συνεχείς ανατιμήσεις των τιμολογίων, αυξάνουν τον πληθωρισμό και κυρίως μέσω της εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους, το ίδιο το έλλειμμα.

Το πρωτογενές καταναλωτικό έλλειμμα του δημόσιου τομέα πρέπει να μηδενιστεί σε 4 χρόνια, κυρίως με αύξηση των εσόδων και έλεγχο των δα-

πανών.

δ. Εμφαση στα Δημόσια Εσοδα

Η επιλογή μας για τη δραστική αύξηση των εσόδων δικαιολογείται απολύτως, λόγω της μεγάλης υστέρησης έναντι των άλλων χωρών της ΕΟΚ και δεδομένου ότι οι δαπάνες παρά την τεράστια συμμετοχή της εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους κινούνται στο μέσο όρο της ΕΟΚ ως προς το ΑΕΠ.

Η πάταξη της φοροδιαφυγής και η αύξηση των εσόδων, μπορεί να στηριχθεί σε μια σειρά από μέτρα που πριν εφαρμοστούν θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο δημόσιου διαλόγου. Ενδεικτικά, μερικά από τα μέτρα είναι:

- Η εισαγωγή και εφαρμογή της πληροφορικής στο σύνολο των υπηρεσιών του υπουργείου Οικονομικών.
- Ο συστηματικός έλεγχος των φορολογικών δηλώσεων, αλλά και η διασταύρωσή τους με στοιχεία από τις ΔΕΚΟ από τους μηχανισμούς της ΕΟΚ.
- Η αποφασιστική ενίσχυση και ουσιαστική λειτουργία της Επιτροπής για τον έλεγχο υπερτιμολογήσεων και υποκοστολογήσεων.
- Η καθιέρωση ενός σύγχρονου φόρου επιτηδεύματος συνδυασμένου με την αδειοδότηση και το δειγματοληπτικό έλεγχο.
- Η ρεαλιστική εφαρμογή του πόθεν έσχες.
- Η άρση του τραπεζικού απορρήτου σε ειδική Υπηρεσία Ελέγχου του υπουργείου Οικονομικών.
- Η συνεχής εφαρμογή του φόρου υπερτιμήματος και η επέκταση του φόρου περιουσίας κ.ά.

ε. Έλεγχος στις δαπάνες

Ακόμα και βραχυχρόνια υπάρχουν κάποια περιθώρια μείωσης των δαπανών. Τα περιθώρια μείωσης των δαπανών (σε σχέση με το ΑΕΠ) είναι μεσοπρόθεσμα ως αποτέλεσμα της πολιτικής εκσυγχρονισμού του δημόσιου τομέα. Πολλές δαπάνες, όμως είναι ανελαστικές.

Δεν μπορεί να υπάρξει μείωση δαπανών στην παιδεία, εκπαίδευση, κατάρτιση, επενδύσεις υποδομής και τεχνολογίας γιατί θα συνεπάγονταν καταστροφική υπονόμευση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας.

Δεν νοείται επίσης μείωση δαπανών για την Υγεία ή την καταπολέμηση της ανεργίας και την προστασία του περιβάλλοντος, γιατί πέραν των άλλων θα μειωνόταν η δυνατότητα απορρόφησης κοινοτικών πόρων.

Ειδικά για την Παιδεία, τον Πολιτισμό και την Ερευνα οι δαπάνες πρέπει να αυξηθούν.

Περιορισμός των δαπανών επίσης πρέπει να επιδιωχθεί με τη γρήγορη εκκαθάριση των ζημιογόνων και μη στρατηγικής σημασίας προβληματικών επιχειρήσεων.

στ. Δαπάνες και έλλειμμα του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα

Η αναδιάρθρωση του εσωτερικού δημόσιου χρέους προς τις Τράπεζες με κοινή συμφωνία, πρέπει να αμβλύνει βραχυπρόθεσμα την πίεση στα δη-

μοσιονομικά.

ζ. Σταδιακός περιορισμός της ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Είναι αναγκαίος, κυρίως, μέσω του εκσυγχρονισμού. Επιτακτική όμως είναι η ανάγκη να περιορισθεί η φοροδιαφυγή της παραοικονομίας, και να ελεγχθεί το παραεμπόριο.

η. Ρεαλιστική εισοδηματική πολιτική με προοπτική

Πρέπει ασφαλώς στον ιδιωτικό τομέα να επικρατήσει ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του κοινωνικού συμβολαίου.

Στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα η βασική επιλογή πρέπει να είναι η προστασία του πραγματικού εισοδήματος **και η σύνδεση της αμοιβής με την παραγωγικότητα και την αποδοτικότητα.**

Ειδικές ρυθμίσεις πρέπει να γίνουν για ειδικές κατηγορίες λαϊκών στρωμάτων. Αυτές οι ρυθμίσεις πρέπει να ενταχθούν στο βασικό στόχο της διασφάλισης ενός ελάχιστου διαθέσιμου οικογενειακού εισοδήματος στο τέλος της τετραετίας.

Η αναγκαία φορολογική μεταρρύθμιση θα μπορούσε να συνεισφέρει προς αυτή την κατεύθυνση αλλά και προς την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος.

θ. Ισοζύγιο Πληρωμών

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο πληρωμών αποτελεί τον πιο ισχυρό περιοριστικό παράγοντα.

Στα πλαίσια του σταθεροποιητικού προγράμματος, το έλλειμμα αυτό πρέπει να συγκρατηθεί σε ένα ανεκτό επίπεδο με μια ρεαλιστική συναλλαγματική πολιτική. Μεσοπρόθεσμα, η χαλάρωση αυτού του περιοριστικού παράγοντα πρέπει να αντιμετωπίζεται με αναδιάρθρωση της παραγωγής και προώθηση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας, που είναι άλλωστε ουσιώδη χαρακτηριστικά της Αναπτυξιακής Στρατηγικής.

6.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Βασικοί στόχοι της αναπτυξιακής στρατηγικής για το ΠΑΣΟΚ είναι η σταθερή βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, η μείωση των ανισοτήτων, η δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης και η καταπολέμηση της φτώχειας και της οικονομικής και κοινωνικής περιθωριοποίησης.

Βασική κατεύθυνση της αναπτυξιακής στρατηγικής είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μέσω πολιτικής για την αύξηση της παραγωγικότητας διεύρυνση της παραγωγής και αναβάθμιση της ποιοτικής σύνθεσης των προϊόντων των υπηρεσιών που προσφέρονται.

Εργαλείο προώθησης της αναπτυξιακής στρατηγικής είναι ο αποκεντρωμένος Δημοκρατικός Προγραμματισμός, με θεσμοθέτηση του ΕΣΑΠ (Εθνικού Συμβουλίου Ανάπτυξης και Προγραμματισμού) με αναφορά στη λει-

τουργία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της ΕΟΚ.

Ο Ιδιωτικός Τομέας θα αφεθεί να λειτουργεί απερίσπαστα σαν καθοριστικός φορέας ανάπτυξης.

Δεδομένων των ατελειών που υπάρχουν και της απουσίας αγορών σε καίριους τομείς της οικονομίας η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας προϋποθέτει τη λειτουργία ενός δημοκρατικού και αποτελεσματικού Κράτους Στρατηγείου που είναι εξοπλισμένο για να πάρει και να στηρίξει αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

Οι σχέσεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα ειδικότερα είναι οι ακόλουθες:

1. Ο Δημόσιος Τομέας πρέπει να λειτουργεί κάτω από κοινωνικό έλεγχο. Όταν ασκεί κοινωνικό ρόλο ή έργο του ευρύτερου αναπτυξιακού προγράμματος, χρηματοδοτείται από το Κράτος. Η αυτοχρηματοδότηση όμως των επενδύσεων των ΔΕΚΟ αποτελεί κρίσιμη επιλογή.

2. Δεν επιδιώκουμε τη μετατροπή του Κράτους σε διαχειριστή της μεταποίησης.

Είναι αδιανόητο όμως να αποσυρθεί ο Δημόσιος Τομέας και ο κοινωνικός έλεγχος από:

Πρώτο: Τομείς στρατηγικούς για την Αμυνα (π.χ. ΕΑΒ, ΕΒΟ, ΠΥΡΚΑΛ, ΕΛΒΟ, ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ).

Δεύτερο: Στρατηγικούς τομείς και κλάδους της Οικονομίας (ενέργεια, επικοινωνίες).

Τρίτο: Εκεί όπου το επιτάσσουν οι ανάγκες της αποτελεσματικής λειτουργίας του ανταγωνισμού (τμήματα φαρμάκου, Ελ. Διύλιση, ΕΚΟ).

Τέταρτο: Όπου οι παραγωγικές ανάγκες της χώρας δεν καλύπτονται από την ιδιωτική πρωτοβουλία (αλουμίνιο, μεταλλουργία χρυσού, πετροχημικά) ή όπου υπάρχουν υπερβολικοί επιχειρησιακοί κίνδυνοι.

Πέμπτο: Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας όπως Συγκοινωνίες, Μεταφορές κ.λπ.

Έκτο: Επιλεγμένες επιχειρήσεις ως εργαλείο ανάπτυξης μιας Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής (π.χ. τμήμα πιστωτικού συστήματος και τσιμέντων).

Βασικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη:

Πρώτη προτεραιότητα πρέπει να δοθεί: Σε επενδύσεις, δαπάνες και ποιότητα στο πακέτο:

α) Παιδεία - Κατάρτιση - Έρευνα.

β) Στην ολοκλήρωση της Αποκέντρωσης, την ενίσχυση της Τ.Α. και της Περιφερειακής Ανάπτυξης, που ευνοείται άλλωστε από τις επιλογές της Κοινότητας.

Στόχος μας είναι η αύξηση του ποσοστού επενδύσεων προς ΑΕΠ από 17 τοις εκατό περίπου που είναι σήμερα στο 26 τοις εκατό περίπου στα τέλη της δεκαετίας.

γ) Σε υπεύθυνη εθνική βιομηχανική και τεχνολογική στρατηγική.

6.3 ΚΛΑΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

6.3.1. Αγροτική Πολιτική

Η Στρατηγική του ΠΑΣΟΚ συνοψίζεται στα ακόλουθα:

- Αποφυγή εγκατάλειψης και μαρασμού περιοχών και τροφοδότησης του αστικού τομέα με ανεργία.

- Αποφασιστική ενίσχυση των παραμεθόριων περιοχών.

- Βασικές επιδιώξεις υψηλή προστιθέμενη αξία αντί της υπερπαραγωγής, αύξηση εξαγωγικών προϊόντων, εξασφάλιση πρώτων υλών για τη βιομηχανία και διατήρηση οικολογικής ισορροπίας.

Οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής συνοψίζονται στα εξής:

- Διαμόρφωση Εξωτερικής Αγροτικής πολιτικής σε σχέση με τα αποθέματα.

- Διεκδίκηση μεταβολής της ΚΑΠ σε συσχετισμό με τις διαδικασίες της διεύρυνσης και της αναθεώρησης της συνθήκης του Μάαστριχτ το 1996.

- Παρέμβαση τώρα για να αποτραπεί ή να ανατραπεί η δυσμενής μεταχείριση των ελλειμματικών, άλλωστε Μεσογειακών προϊόντων στα πλαίσια της GATT.

Οι διαρθρωτικές επιλογές συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών.

- Βαθμιαία αύξηση επενδύσεων και εναρμόνισή τους με τη συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο ΑΕΠ.

- Προώθηση ειδικών τομεακών προγραμμάτων (περιφερειακές αγορές, ανθαγορές, σφαγεία, ωοσκοπικά κέντρα κ.λπ.).

- Η άρδευση νέων στρεμμάτων και η βελτίωση της υπάρχουσας άρδευσης πρέπει να στοχεύει στη βελτίωση της παραγωγικότητας και να παίρνει υπόψη τη νέα ΚΑΠ.

Αποκατάσταση και αναβάθμιση του ρόλου των Συνεταιριστικών Οργανώσεων με εξυγίανσή τους με ρύθμιση χρεών-ανοιγμάτων στις τριτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις και επαρκή χρηματοδότησή τους. Τρεις θα είναι οι βασικές παρεμβάσεις τους:

- Πρώτο στη μείωση της ψαλίδας στις τιμές παραγωγού-καταναλωτή.

- Δεύτερο στη μείωση του κόστους παραγωγής (εισροές, λιπάσματα, φυτοφάρμακα, ζωοτροφές, πολλαπλασιαστικό υλικό κ.λπ.).

- Τρίτο στην απορρόφηση και διάθεση των προϊόντων.

Στα πλαίσια της αναπτυξιακής νομοθεσίας θα προωθηθούν κίνητρα, κυρίως για τον εξοπλισμό του συνεταιρισμού στην εμπορία αλλά και τον εκσυγχρονισμό στη μεταποίηση, όπου όμως η λειτουργία των Συνεταιρισμών θα γίνεται σε συνθήκες ανταγωνισμού.

Στόχος για την ΑΤΕ αποτελεί η μετατροπή της σε κρατικοσυνεταιριστική Τράπεζα, με απώτερο στόχο την αποκλειστική συνεταιριστική δομή της.

Θα επιδιωχθεί η μείωση του κόστους χρήματος της ΑΤΕ.

Θα δημιουργηθούν δύο νέοι θεσμοί:

- Πρώτο: Παραγωγικά συμβούλια, κατά προϊόν ή ομάδα προϊόντων που θα λειτουργήσουν σαν θεσμοί κοινωνικού συμβολαίου.

- Δεύτερο: Εθνικό σύστημα αγροτικής υποστήριξης με σταθμούς κατά περιοχές στελεχομένους με γεωπόνους, δασολόγους, κτηνιάτρους κ.λπ.

Η αναπτυξιακή αγροτική πολιτική απαιτεί:

- Τη χάραξη πολιτικής γης (τράπεζα γης, κίνητρα συγχωνεύσεων και αντίκίνητρα στους μη γεωργούς.

- Τη σύνταξη μητρώου αγροτών.

- Την αγροτική εκπαίδευση, κατάρτιση, γεωργική έρευνα.

Η αναδιάρθρωση στα επιμέρους προϊόντα της φυτικής παραγωγής θα συνοδευτεί από μέτρα για την κτηνοτροφία και γενικότερα μέτρα πολιτικής που θα μειώσουν το έλλειμμα ισοζυγίου στη ζωική παραγωγή.

Η προστασία και η αξιοποίηση των δασών και η ενίσχυση της αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας αποτελούν συστατικά στοιχεία της αναπτυξιακής στρατηγικής.

Για την οικολογική ισορροπία θα υπάρξει εξειδίκευση του Ν. 1650/86 και θα προωθηθεί η οικολογική γεωργία σε νησιωτικές περιοχές, υψίπεδα κ.λπ.

Η διεύρυνση του κράτους πρόνοιας και η πολιτιστική αναβάθμιση θα συμβάλλουν στη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο.

6.3.2. Τομέας Υπηρεσιών - Τουρισμός

Ο τομέας των υπηρεσιών, έχει τεράστια περιθώρια αναβάθμισης και διεύρυνσης.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού με κατάλληλα έργα υποδομής και ριζικού εκσυγχρονισμού της ιδιωτικής πρωτοβουλίας σ' αυτόν τον τομέα καθώς και στην εξαγωγή υπηρεσιών τουρισμού. Η πολιτεία μπορεί και πρέπει εδώ να παίξει ουσιαστικό παρεμβατικό ρόλο.

Οι βασικοί άξονες της τουριστικής πολιτικής είναι:

Συντονισμός και αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα – στα πλαίσια ενός εθνικού συμβουλίου για τον τουρισμό – και τοπικών τουριστικών φορέων.

Αναπροσανατολισμός του τουριστικού Marketing, που θα στηρίζεται στην αρχή ελεγχόμενης ποσότητας και σημαντικά καλύτερης ποιότητας, και θα υποστηρίζεται από ένα σχέδιο επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού.

Εμφαση στις εξειδικευμένες υποδομές (συνεδριακά κέντρα, μαρίνες, αθλητικοτουριστικές εγκαταστάσεις κ.λπ.).

Αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της τουριστικής αγοράς στη χώρα μας, (παρασιτισμός, παραοικονομία, κορεσμένες περιοχές

κ.λπ.).

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουρισμού σε σχέση με τον τουρισμό άλλων χωρών.

Οι τομείς ασφαλίσεων και τραπεζικών εργασιών μπορούν να παίξουν ένα ευρύτερο ρόλο και σε διεθνές πεδίο. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην εξυγίανση και εκσυγχρονισμό του πιστωτικού συστήματος. Πέρα από την εφαρμογή της δεύτερης πιστωτικής οδηγίας, το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού πρέπει να συνοδεύεται με ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς ώστε αυτή να αποτελέσει στο μέλλον τη βασική πηγή επενδυτικών κεφαλαίων.

Πρέπει επίσης να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των Τραπεζών με συγχωνεύσεις σε ό,τι αφορά το δημόσιο τομέα καθώς και μέσω νέων υπηρεσιών (LEASING, FACTORING κ.λπ.) και νέας δομής.

6.3.3. Βιομηχανική Πολιτική

6.3.3.1. Βελτίωση της βιομηχανικής υποδομής

Η βελτίωση των υποδομών είναι αναγκαία και θα ενισχυθεί σημαντικά. Οι προτεραιότητες θα δοθούν στις μεταφορές, στις τηλεπικοινωνίες, στην ενέργεια, στην έρευνα και μεταφορά τεχνολογίας και, τέλος, στην επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού. Οι τεχνικές αξιολόγησης για την επιλογή των πλέον κατάλληλων έργων θα λαμβάνουν υπόψη τις ενδεχόμενες συνέργειες και επιπτώσεις στην εθνική και περιφερειακή οικονομία, στο περιβάλλον, στην αποκέντρωση δραστηριοτήτων και αποσυμφόρηση μεγάλων αστικών κέντρων και στην ανάπτυξη εγχώριων δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η έλλειψη της υποδομής για βιομηχανική ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα έντονη στην περιφέρεια και αποτέλεσε τον κύριο ανασταλτικό παράγοντα στην προώθηση βιομηχανικών επενδύσεων παρά τα υψηλά οικονομικά κίνητρα που κατά καιρούς παρέχονταν από τους αναπτυξιακούς νόμους.

Σοβαρά προβλήματα υποδομής αντιμετωπίζουν επίσης και οι περιοχές του κέντρου (Αθήνα - Θεσσαλονίκη), όπου η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού και χρήσεων της οδήγησε τη βιομηχανική εγκατάσταση σε περιοχές μεικτών χρήσεων όπου η λειτουργία τους είναι προβληματική.

Πέρα από τη βελτίωση της γενικής υποδομής (οδικοί άξονες, λιμενικές εγκαταστάσεις, επικοινωνίες κ.λπ.), το ενδιαφέρον θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της ειδικής υποδομής για την εξυπηρέτηση της βιομηχανικής δραστηριότητας (ΒΙΠΑ, ΒΙΟΠΑ) στη δημιουργία βιομηχανικών ζωνών και πάρκων, όπου με ευθύνη του κράτους, θα εξασφαλιστούν βασικές απαιτήσεις για την άσκηση της βιομηχανικής δραστηριότητας (ενέργεια, οδικοί άξονες, επικοινωνίες, καθαρισμός αποβλήτων κ.λπ.).

6.3.3.2. Ποιοτική αναβάθμιση της βιομηχανικής παραγωγής

Η χώρα μας δεν έχει άλλη επιλογή από το να ακολουθήσει τις ευρωπαϊκές διεργασίες ως προς την ανάπτυξη νέων και επωνύμων προϊόντων, τη βελτίωση της ποιότητας, την τυποποίηση και τον έλεγχο των βιομηχανικών προϊόντων.

Στα μέτρα που θα ληφθούν γι' αυτό το σκοπό μπορούν να αναφερθούν:

- Η ενίσχυση παραδοσιακών τομέων παραγωγής στην προσπάθεια να ενσωματωθούν νέες τεχνολογίες.
- Πολιτικές τεχνολογικής έρευνας προσαρμοσμένες στην παραγωγική πραγματικότητα της χώρας.
- Η διεύρυνση και ενίσχυση του ρόλου του ΕΛΟΤ για τη βελτίωση του υφισταμένου συστήματος διασφάλισης ποιότητας.
- Η γρήγορη προσαρμογή και ενσωμάτωση ευρωπαϊκών προτύπων στο εθνικό σύστημα τυποποίησης.
- Η δημιουργία της απαραίτητης υποδομής για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο τομέας πιστοποίησης προϊόντων (μηχανισμός διαπίστευσης φορέων ελέγχου, νέα εργαστήρια ελέγχου κ.λπ.).

6.3.3.3. Η δημιουργία δικτύων συνεργασίας και η ευέλικτη εξειδίκευση

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες δομούνται γύρω από πόλους όπως έρευνα, καινοτομία, παραγωγή, διάθεση, εμπόριο, διανομή. Η μέγιστη αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα επιτυγχάνεται όταν οι διάφοροι πόλοι συνδέονται σε δίκτυα και έτσι αλληλοεξυπηρετούνται. Ατελή δίκτυα, δίκτυα στα οποία δεν υπάρχουν ορισμένοι πόλοι μειώνουν την αποτελεσματικότητα ενός οικονομικού συστήματος. Τα δίκτυα στην Ελλάδα είναι ατελή. Θα επιδιώξουμε τη δημιουργία ολοκληρωμένων δικτύων με την ενίσχυση επιχειρήσεων όπου λείπουν κρίκοι στην παραγωγική αλυσίδα. Θα επιδιώξουμε επίσης την ευέλικτη εξειδίκευση, δηλαδή την ενίσχυση των επιχειρήσεων που στηρίζονται στη χρησιμοποίηση μηχανημάτων γενικής και πολλαπλής χρήσης, εργαζόμενους ευρείας ειδίκευσης, την παραγωγή προϊόντων για εξειδικευμένες αγορές και τη συνεχή χρήση καινοτομιών που διαφοροποιούν την παραγωγή.

6.3.3.4. Ενίσχυση των Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)

Τα προβλήματα που σήμερα αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ προέρχονται τόσο από το εξωτερικό περιβάλλον - οικονομικό, τεχνολογικό, θεσμικό - μέσα στο οποίο λειτουργούν, όσο και από τη διάρθρωση των ίδιων των επιχειρήσεων.

Για την υλοποίηση μιας νέας στρατηγικής ανάπτυξης των ΜΜΕ απαιτείται η προώθηση ενός πλέγματος μέτρων που θα στοχεύουν στη βελτίωση του

περιβάλλοντος των ΜΜΕ.

Στα μέτρα αυτά εντάσσονται:

- Η τεχνολογική στήριξη με την παροχή κινήτρων για αγορά τεχνογνωσίας και εφαρμογή νέων τεχνολογιών, καθώς και η παροχή τεχνικής βοήθειας και εξειδικευμένων προτύπων.
- Ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης για να καλύψουν τις ανάγκες για επενδύσεις. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω φορολογικών μέτρων, ενθάρρυνσης της αυτοχρηματοδότησης, παροχής κεφαλαίων εκκίνησης σε νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις με αναπτυξιακή προοπτική κ.λπ.
- Διευκόλυνση των επιχειρηματικών συνεργασιών όλων των μορφών (μεικτές επιχειρήσεις, ανταλλαγή τεχνογνωσίας, υπεργολαβίες, συγχωνεύσεις κ.λπ.).
- Σημαντικό, τέλος, ρόλο στην ανάπτυξη των ΜΜΕ θα παίξουν η αναβάθμιση του ΕΟΜΜΕΧ και η συνεργασία του με τους υπόλοιπους αναπτυξιακούς φορείς (ΕΛΟΤ, ΟΠΕ κ.λπ.), τα τεχνολογικά και κλαδικά ινστιτούτα, τους φορείς των βιοτεχνιών και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

6.3.3.5. Πρόσβαση στις διεθνείς αγορές - Διαβαλκανική συνεργασία

Ο εξωστρεφής προσανατολισμός της ελληνικής βιομηχανίας είναι ανάγκη να υποβοηθεί ιδιαίτερα για να μπορέσει η ελληνική βιομηχανία να απεμπλακεί από την έντονη εξάρτησή της από την εγχώρια αγορά, να διευρύνει την παραγωγική της βάση.

Στα αναγκαία μέτρα γι' αυτό το σκοπό περιλαμβάνονται:

- Η στήριξη των επιχειρήσεων που παράγουν «επώνυμα» προϊόντα.
- Η δημιουργία υποδομής που θα διευκολύνει την τυποποίηση και την πιστοποίηση.
- Ανάπτυξη κέντρων έρευνας αγοράς ειδικότερα για τις ανάγκες των μικρομεσαίων.
- Ενθάρρυνση και ενίσχυση των κλαδικών οργάνων για εξαγωγές.
- Η κάλυψη δαπανών προβολής σε διεθνείς εκθέσεις.
- Η καλύτερη αξιοποίηση των Ειδικών Κρατικών Υπηρεσιών (Γραφεία εμπορικών ακολούθων, ΟΠΕ κ.λπ.), για την εξασφάλιση πληροφόρησης και πιθανόν εμπορικών και βιομηχανικών συνεργασιών.

6.3.3.6. Κρατικές προμήθειες

Η τακτική της «αδιαφορίας» απέναντι στις κρατικές προμήθειες που έδειξε η κυβέρνηση της Ν.Δ. αύξησε τη συναλλαγματική δαπάνη, μείωση τη βιομηχανική παραγωγή και δημιούργησε σοβαρά προβλήματα σε πολλές επιχειρήσεις που ασχολούνται με τις κρατικές προμήθειες.

Πιστεύουμε πως το καθεστώς του Ν. 1797/88 για τις κρατικές προμήθειες

με βελτιώσεις για την προσαρμογή στις νέες κοινοτικές απαιτήσεις μπορεί και να προσφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας.

6.3.3.7. Αποβιομηχάνιση - Προβληματικές περιοχές

Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής που θα ασκήσει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα δοθεί ιδιαίτερη προτεραιότητα στις περιοχές εκείνες, που η ανάληψη πολιτικής της Ν.Δ. τις οδήγησε σε οικονομική εξαθλίωση και κοινωνική περιθωριοποίηση. Οι περιοχές αυτές είναι η Βόρεια Χαλκιδική, η Βόρεια και Κεντρική Εύβοια, ο Νομός Κοζάνης, το Λαύριο, ο Νομός Βοιωτίας, ο Νομός Αχαΐας, η Μαγνησία και τέλος η Σύρος.

6.3.3.8. Ορυκτός Πλούτος

— Πολιτική έρευνας για την ανεύρεση και εκμετάλλευση ορυκτών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας με αυξανόμενη διεθνή ζήτηση.

— Στήριξη ερευνητικών προσπαθειών ιδιωτικών επιχειρήσεων για εκμετάλλευση ορυκτών πρώτων υλών.

— Η αναμόρφωση της νομοθεσίας και του θεσμικού πλαισίου.

Απλοποίηση του Μεταλλευτικού Κώδικα. Αναμόρφωση του νόμου περί «Λατομείων». Εκσυγχρονισμός του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών.

6.3.3.9. Ενεργειακή Πολιτική

Στόχοι μας είναι:

— Η εξασφάλιση του αναγκαίου ενεργειακού ισοζυγίου, η αποτελεσματική χρήση - εξοικονόμηση ενέργειας, η προώθηση της εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ελαχιστοποίηση του κόστους παραγωγής.

— Προτεραιότητα αποτελεί η μείωση της συμμετοχής των προϊόντων πετρελαίου στην κάλυψη των ενεργειακών μας αναγκών και η υποκατάστασή τους με άλλες πηγές ενέργειας κατά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Στόχος είναι, για τη δεκαετία του '90 η κατανάλωση προϊόντων πετρελαίου να σταθεροποιηθεί στα σημερινά επίπεδα.

— Η παρέμβαση της πολιτείας στα θέματα ρύθμισης της αγοράς πετρελαιοειδών γίνεται με στόχο τη μείωση των τιμών, τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και την αύξηση του ανταγωνισμού.

— η χρήση φυσικού αερίου που εξασφαλίζει τη διεύρυνση των δυνατοτήτων επιλογής στον τελικό καταναλωτή, αυξάνει την αποτελεσματικότητα του ενεργειακού ισοζυγίου, κύρια μέσα από την υποκατάσταση της ηλε-

κτρικής ενέργειας, βελτιώνει τις περιβαλλοντικές συνθήκες κυρίως μέσω της υποκατάστασης του ρυπογόνου ντίζελ.

— Η σύνθεσή μας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα και τα δίκτυα των γειτονικών χωρών καθιστά την Ελλάδα κόμβο και της δίνει πρόσθετες δυνατότητες ανάπτυξης.

Το έργο του φυσικού αερίου παραλαμβάνεται με μεγάλα προβλήματα. Το κόστος του λόγω αστοχιών και υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί, έχει διογκωθεί. Θα υπάρξει επιτάχυνση εκτέλεσης του έργου, καθώς και φροντίδα για την ορθολογική αξιοποίηση του αερίου. Θα χρησιμοποιηθεί το φυσικό αέριο για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και για βιομηχανικές και οικιακές χρήσεις.

Οι ανάγκες μείωσης εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα αποτελεί σταθερή κοινοτική επιλογή. Η χώρα πρέπει να επιχειρήσει την αύξηση της συμμετοχής των ήπιων μορφών ενέργειας με τη μέγιστη Κοινοτική υποστήριξη.

— Στον τομέα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χρειάζεται αύξηση της παραγωγής. Ο λιγνίτης αποτελεί το βασικό πρωτογενή ενεργειακό πόρο για την παραγωγή της. Με βάση αυτή τη θέση, ο σχετικός προγραμματισμός προβλέπει την εγκατάσταση και άλλων λιγνιτικών σταθμών, ώστε να προσεγγίσουμε το όριο των δυνατοτήτων ετήσιας απόληψης λιγνιτών που έχουμε. Η προστασία του περιβάλλοντος θα αποτελέσει βασική παράμετρο της προσπάθειάς μας αυτής.

— Αποκλείουμε στις δεδομένες συνθήκες για τη χώρα μας την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από πυρηνικούς σταθμούς.

— Χρειάζεται τέλος να βελτιώσουμε αποφασιστικά τη λειτουργία της Δημοσίας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού. Κριτήρια θα είναι η μεγαλύτερη προσοχή στη σχέση κόστους - απόδοσης, η αυτοτέλεια, η διαφάνεια, η προώθηση του κοινωνικού ελέγχου, η ανταπόκριση στις επιθυμίες του κοινού. Θα πρέπει να υπάρξει φθινό ρεύμα για τη βιομηχανία και δίκτυο που να εξυπηρετεί αποτελεσματικά τους καταναλωτές. Το ΠΑΣΟΚ έχει διατυπώσει πλήρη πρόταση πολιτικής για της Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, ιδιαίτερα σε νησιά του Αιγαίου για υποκατάσταση πετρελαίου και σχεδιασμό για αξιοποίηση των κοινοτικών προγραμμάτων Έρευνας - Ανάπτυξης στη μη πυρηνική ενέργεια, ιδιαίτερα μέσω του ΚΑΠ που ιδρύθηκε κατά την οκταετία του ΠΑΣΟΚ και θα ολοκληρωθεί στη νέα μας τετραετία.

6.3.3.10. Έρευνα - Τεχνολογία

Στόχοι μας είναι:

1. Η εντατικοποίηση της προσπάθειας για τη διασυνδεδεμένη με την παραγωγή έρευνα, την ανάπτυξη καινοτομιών, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών με την παροχή κινήτρων.

2. Η αύξηση των δαπανών για την έρευνα τόσο από δημόσιες όσο και από

ιδιωτικές επιχειρήσεις.

3. Η αναθεώρηση του πλέγματος των κινήτρων. Από τις επιχορηγήσεις μεμονωμένων επιχειρήσεων πρέπει να προχωρήσουμε στην ενίσχυση μεμονωμένων ερευνητικών προσπαθειών με καλές προοπτικές «εμπορευσιμότητας» των προϊόντων στην ενίσχυση κλάδων που έχουν καλές προοπτικές ανάπτυξης και τεχνολογικών δραστηριοτήτων που έχουν πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις.

4. Η ίδρυση δικτύων επικοινωνίας μεταξύ ερευνητικών φορέων και επιχειρήσεων για τη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τη μεταφορά τεχνολογικών πληροφοριών.

5. Η σύνθεση της επιχορήγησης των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων με την παραγωγικότητά τους. Εφαρμογή κριτηρίων και μηχανισμών αποτίμησης του παραγόμενου έργου.

6.4. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Βασικός στόχος της πολιτικής μας είναι να διατηρήσει και να βελτιώσει η Ελλάδα τη θέση στην Παγκόσμια Εμπορική Ναυτιλία.

Για την Ελληνική ναυτιλία (φορτηγό-τουριστική-ακτοπλοΐα) πιστεύουμε ότι κατά κύριο λόγο βασίζεται στην ισχυρή επιχειρηματική δυνατότητα του Έλληνα Εφοπλιστή κα στα αναμφίβολα υψηλά επίπεδα ναυτοσύνης του Έλληνα Ναυτικού.

Αυτοί οι δύο παράγοντες θα τύχουν της διαρκούς προσοχής μας.

Κύριοι άξονες της πολιτικής μας για την επίτευξη των παραπάνω στόχων θα είναι:

1) Η ανάπτυξη και η προκοπή της Ελληνικής Νομισματικής Επιχείρησης και η καλύτερη σύνδεσή της με την εθνική μας Οικονομία.

2) Η βελτίωση της θέσης του Έλληνα Ναυτικού στο πλοίο και στην κοινωνία.

3) Ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη της Ναυτιλιακής υποδομής της χώρας μας.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω χρειάζεται:

– Να αναδειχτεί ο Πειραιάς σε Διεθνές Ναυτιλιακό Κέντρο.

– Να γίνει ουσιαστική παρέμβαση στη διαμόρφωση της κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη Ναυτιλία.

– Να προωθηθεί καλύτερη οργάνωση και βελτίωση των λιμενικών εγκαταστάσεων.

– Να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της Ακτοπλοϊκής και Τουριστικής Ναυτιλίας καθώς και του YACHTING.

– Να στηριχτεί η Ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία της χώρας, η παραναυτιλιακή δραστηριότητα καθώς και οι τηλεπικοινωνίες για τη ναυτιλία.

– Να γίνει εκσυγχρονισμός της Ναυτικής εκπαίδευσης και του περιεχομέ-

νου των σπουδών με προσαρμογή στις σύγχρονες τεχνολογικές απαιτήσεις και εφαρμογές καθώς και ακαδημαϊκή αναβάθμιση Ναυτιλιακό Πανεπιστήμιο και σχολές Ναυτικών ειδικοτήτων).

– Αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων Ελλήνων Ναυτικών με κίνητρα προσέλκυσης και παραμονής νέων στο ναυτικό επάγγελμα.

– Εκσυγχρονισμός και εκδημοκρατισμός του ναυτεργατικού συνδικαλιστικού κινήματος.

– Εξασφάλιση και προστασία των κοινωνικών και Ασφαλιστικών δικαιωμάτων των ναυτικών και αναγνώριση του ναυτικού επαγγέλματος σαν βαρύ και ανθυγιεινό. Εξυγίανση του NAT και εκσυγχρονισμός του Οίκου Ναύτου για καλύτερες υπηρεσίες στους ναυτικούς, συνταξιούχους και τις οικογένειές τους.

Με αφετηρία την Ελληνική Προεδρία (1ο Εξάμηνο 94) στον τομέα της Ναυτιλίας η πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να επικεντρωθεί:

1. Ευρωπαϊκό νηολόγιο (EUROS).

Διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την ελληνική ναυτιλία.

2. Βελτίωση Υποδομών

Εκσυγχρονισμός και βελτίωση:

- Τηλεπικοινωνιών
 - Χρηματοπιστωτικού συστήματος
 - Λιμανιών
 - Συνθηκών κατάρτισης και εκπαίδευσης προσωπικού
- Η βελτίωση μπορεί να γίνει και με κοινοτική χρηματοδότηση μέσω των διαρθρωτικών ταμείων.

3. Ακτοπλοΐα

- Εκσυγχρονισμός στόλου - Χρηματοδότηση
- Βελτίωση υπηρεσιών
- Νέο Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Ακτοπλοΐας.

4. Νέοι δρόμοι

Να εξεταστεί η ανάγκη εναλλακτικής πολιτικής μεταφορών αναπτύσσοντας θαλάσσιες ανταγωνιστικές γραμμές στη σύνδεση της χώρας με την Ευρώπη.

Αυτή η κατεύθυνση:

- Μας λύνει το πρόβλημα της γεωγραφικής απομόνωσης και ειδικά λόγω προβλημάτων στη Βαλκανική (Πόλεμοι-Κρίσεις).
- Μας συνδέει με την Ευρώπη
- Δίνει νέα πνοή στη ναυτιλία.
- Ναυτεργατικό Δυναμικό
- Ενεργή πολιτική επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Αναβάθμιση ναυτικής εκπαίδευσης.

- Κίνητρα για νέους
- Καλύτερες εργασιακές σχέσεις. Δηλαδή βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας των ναυτικών.

7. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ Α & Β ΒΑΘΜΟΥ

Το ΠΑΣΟΚ απέδειξε τόσο με τις ιδεολογικοπολιτικές του θέσεις, όσο και με την κυβερνητική του πρακτική, ότι η Τ.Α. κατέχει ουσιαστική θέση στο κοινωνικο-πολιτικό και οικονομικό σύστημα που επιδιώκει να οικοδομήσει.

Η θέση αυτή πηγάζει από την πεποίθησή μας ότι η αποκέντρωση (και αποσυγκέντρωση) εξουσιών αρμοδιοτήτων και πόρων, η Περιφερειακή Ανάπτυξη και ο Δημοκρατικός Προγραμματισμός αποτελούν μονόδρομο για την οργάνωση και τον εκσυγχρονισμό της χώρας.

Για μας το τρίπτυχο «Αποκέντρωση Περιφερειακή Ανάπτυξη Λαϊκή Συμμετοχή» αποτελεί, σταθερό σημείο αναφοράς του προγράμματος των κατευθύνσεων και των αντίστοιχων δεσμεύσεων.

Η πρώτη μεγάλη επιλογή μας είναι η άμεση ολοκλήρωση του Δημοκρατικού Προγραμματισμού με γενναία και ουσιαστική αποκέντρωση της διαδικασίας των αναπτυξιακών επιλογών και στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών της χώρας.

Για κάθε περιφέρεια εκπονείται Ειδική Αναπτυξιακή Στρατηγική με σαφείς προτεραιότητες στους τομείς της αγροτικής οικονομίας, της αλιείας, της βιοτεχνίας, της μεταποίησης, της σύγχρονης βιομηχανίας και του τριτογενούς τομέα και παράλληλα επενδυτικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη υποδομής.

Η αποκέντρωση των αναπτυξιακών επιλογών, με ταχύρρυθμη αναστροφή του αναπτυξιακού μοντέλου συγκροτείται με πυξίδα το τρίπτυχο:

1) Περιφέρεια

Ο Περιφερειάρχης και το Περιφερειακό Συμβούλιο αποκτούν πλήρεις αρμοδιότητες και υποδομή προγραμματικού χαρακτήρα με την αντίστοιχη αποκέντρωση πόρων και εξουσιών, ώστε να γίνουν ο κύριος μοχλός της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

2) Νομός - Δευτεροβάθμια Τοπ. Αυτ/ση

Η αιρετή Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (Β' βαθμού) αναβαθμίζεται σε αυτοτελή ολοκληρωμένη πολιτική, οικονομική, διοικητική και κοινωνική τοπική εξουσία, αυτοδιοίκησης και ανάπτυξης για όλες τις αρμοδιότητες και λειτουργίες των Νομαρχιών στους Νομούς.

3) Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση

Ο δήμος αποκτά αυτοδύναμη εξουσία σε ό,τι αφορά τη λειτουργία και τη ζωή στην πόλη.

— Στην ολοκλήρωση της διοικητικής αυτοτέλειας και αυτονομίας των ΟΤΑ.

— Στη σύγχρονη βιώσιμη και αποτελεσματική δομή και λειτουργία της Τ.Α. στα πλαίσια της ΕΟΚ.

— Στη δημιουργία νέων μηχανισμών τεχνικής στήριξης των ΟΤΑ και στην επιμόρφωση των στελεχών των.

— Στη σύγχρονη λειτουργία ενός αποκεντρωμένου διοικητικού συστήματος.

— Στην ολοκλήρωση του πλαισίου του Δημοκρατικού Προγραμματισμού που θεσπίστηκε με το ν. 1622/86

— στην αναβάθμιση της λειτουργίας του ρόλου των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ.

Οι ανάγκες εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της Ελληνικής Κοινωνίας, η όξυνση του ανταγωνισμού στα πλαίσια της ΕΟΚ οι σύγχρονες απαιτήσεις εξυπηρέτησης των πολιτών και του παραγωγικού μηχανισμού της χώρας προϋποθέτουν ισχυρούς περιφερειακούς θεσμούς, παραγωγική Κεντρική Διοίκηση, ευέλικτο και αποδοτικό Διοικητικό Σύστημα στο σύνολό του.

Στόχος μας είναι:

Ένα αξιόπιστο, σύγχρονο και παραγωγικό κράτος.

Μετά το έργο μας στη Δεκαετία 1981-1989 αξιοποιώντας τα μεγάλα θετικά βήματα που έγιναν και διορθώνοντας τα λάθη και τις παραλείψεις που σημειώθηκαν, προχωρούμε για να οικοδομήσουμε ένα κράτος σύγχρονο και ευέλικτο, οργανωμένο στη βάση, κύρια, της αποκέντρωσης αλλά και της αποκέντρωσης κρατικών εξουσιών, αρμοδιοτήτων και πόρων. Ένα κράτος που θα μπορεί να καινοτομήσει να προγραμματίσει, να πληροφορήσει έγκαιρα και σωστά να χαράξει πορεία και κατευθύνσεις, να υπηρετήσει τον πολίτη, να στηρίξει το παραγωγικό σύστημα και την ιδιωτική πρωτοβουλία με ρυθμούς γρήγορους και με τις ταχύτατες που απαιτούνται και επιβάλλονται από τις νέες τεχνολογίες και προσδιορίζονται από τον ανταγωνισμό.

Ένα κράτος απελευθερωμένο από τα περιφερειακά, νομαρχιακά και τοπικά προβλήματα, ικανό να ασχοληθεί αποδοτικά με τις μακροοικονομικές και κοινωνικές ισορροπίες, την πάλη κατά του πληθωρισμού και της ανεργίας, τη χρηματοπιστωτική πολιτική και την αναδιανομή του εισοδήματος.

Ένα κράτος που θα εξασφαλίζει την ανεξαρτησία της χώρας, με την ανάπτυξη της εθνικής άμυνας και της διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής.

Ένα κράτος αρμόδιο για την πολιτική και αστική νομοθεσία για τη βασική νομοθεσία όλων των οικονομικών, κοινωνικών κι πολιτιστικών τομέων, για την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και γενικών κανονιστικών αποφάσεων, όπως και για την έκδοση εθνικών προδιαγραφών και εθνικών προτύπων.

Ένα κράτος τέλος που θα ασκεί εθνική πολιτική στους τομείς της παιδείας

ας, της υγείας.

Γι' αυτό είναι οριστικές και καθαρές οι δεσμεύσεις και οι αποφάσεις που αφορούν:

1. Την πλήρη διαφάνεια και τον κοινωνικό έλεγχο του ευρύτερου δημόσιου τομέα μέσα από τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς αντίστοιχα (Βουλή - Περιφερειακό Συμβούλιο - Νομαρχιακό Συμβούλιο) καθώς και τούς εργαζόμενους σ' αυτόν (συνδικαλιστικοί φορείς - ΑΔΕΔΥ).

2. Την πλήρη διαφάνεια και αξιοκρατία, χωρίς νομοθετικά παράθυρα στη στελέχωση της Δημόσιας Διοίκησης και των ΔΕΚΟ.

3. Την άμεση και αποτελεσματική αποκέντρωση της Δημόσιας Διοίκησης στις περιφερειακές, νομαρχιακές και τοπικές βαθμίδες.

4. Τη σαφή οριοθέτηση της έκτασης του δημόσιου τομέα με κριτήρια απτά και συγκεκριμένα.

5. Τη ριζική αναδιάρθρωση του χρηματοδοτικού - πιστωτικού συστήματος.

8. ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Οι λέξεις Οικολογία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής αποκτούν κρίσιμη σημασία γιατί σηματοδοτούν διεκδικήσεις, απαιτήσεις και ευαισθησίες που φιλοδοξούν να διαφοροποιήσουν ριζικά, ή να αποτρέψουν μια αρνητική πραγματικότητα.

Κάθε μέρα γίνεται συνείδηση και κτήμα όλο και περισσότερων ανθρώπων και ανανεώνονται τα φυσικά θεμέλια της ζωής όταν το παρόν δεν υποθηκεύει το μέλλον.

Η κρίση του περιβάλλοντος και η διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας είναι μια υπόθεση που αφορά τον πλανήτη μας, την ήπειρό μας, την ευρύτερη περιοχή μας, τη χώρα μας, την περιφέρειά μας, την πόλη και το χωριό μας.

Τώρα φαίνεται να έχει έρθει η ώρα μιας ακριβής πληρωμής. Το τίμημα της λατρείας ενός ορισμένου τύπου ανάπτυξης και προόδου από το σύγχρονο άνθρωπο, είτε στην καπιταλιστική της είτε στη σοσιαλιστική της εκδοχή, είναι βαρύ.

Τα κριτήρια, οι αξίες και η ηθική αυτού του τύπου της ανάπτυξης και της προόδου είναι το αλόγιστο κέρδος, ο ανταγωνισμός και οι άκρατοι της αγοράς, και όχι ο συνυπολογισμός των αρνητικών επιπτώσεων των παραγωγικών δραστηριοτήτων στη φύση, τον άνθρωπο, το περιβάλλον. Γι' αυτό η οικολογία ως Λόγος και ως Αντί-Λόγος δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποτελεί μια αμελητέα ή μια υποταγμένη πτυχή στον οικονομικό σχεδιασμό.

Η μετεξέλιξη των κοινωνιών, ο γιγαντισμός των πόλεων, η άναρχη ανάπτυξη, η ερήμωση της υπαίθρου, η μόλυνση του περιβάλλοντος, η πολιτι-

στική υποβάθμιση επιβάλλουν μια νέα — πέρα από την παραδοσιακή «ταξική» ανάλυση — παράλληλη θεώρηση που να αντιμετωπίζει ενιαία το εξάπτυχο «Χώρο - Φύση - Άνθρωπος - Ζωή - Περιβάλλον - Βιώσιμη Ανάπτυξη».

Η προστασία του περιβάλλοντος και της φύσης γενικά δεν σημαίνει άρνηση της οικονομικής με την ευρύτερη έννοια ανάπτυξης. Σημαίνει προσαρμογή του τύπου και του τρόπου της αναπτυξιακής διαδικασίας σε συνθήκες που εξασφαλίζουν τη χωροταξική και οικολογική ισορροπία, που υπηρετούν τον άνθρωπο.

Η βασική αρχή ότι για κάθε τύπου ανάπτυξη υπάρχει πάντα άλλη, εναλλακτική, εξίσου ικανοποιητική ή και καλύτερη πρόταση, πρέπει να βρει εδώ πιο συστηματική εφαρμογή.

Ακόμα και από καθαρά οικονομική αναπτυξιακή άποψη τα απαιτούμενα τεχνικά και οικονομικά μέσα για την πρόληψη είναι πολύ λιγότερα από το πολλαπλό κόστος της εκ των υστέρων «διορθωτικής» επέμβασης.

Στην Ελλάδα η μέχρι τώρα αντιμετώπιση των ζητημάτων που αφορούν τα θέματα ποιότητας ζωής και ιδιαίτερα το πλαίσιο «περιβάλλον - οικολογία - βιώσιμη ανάπτυξη» σε συνδυασμό με το δομημένο περιβάλλον δεν αντανακλά σε καμία περίπτωση την τεράστια σημασία και την κρισιμότητα του θέματος. Το οικολογικό πρόβλημα, η ποιότητα ζωής, το περιβάλλον, θα αποτελέσουν στο άμεσο μέλλον τα κύρια κοινωνικά προβλήματα.

Έχει έλθει πια το πλήρωμα του χρόνου να σκεφθούμε πού θα ζούμε, πώς θα ζούμε ή θα παράγουμε, και τι θα καταναλώνουμε. Ποιο θα είναι το μοντέλο της κοινωνικής και της οικονομικής μας οργάνωσης.

Η πρόκληση και μαζί η επιβίωση της χώρας απαιτούν να σχεδιάσουμε την πορεία της Ελλάδος με τις παρακάτω θεωρήσεις-συσχετίσεις:

ΧΩΡΟΣ - ΧΡΟΝΟΣ - ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΦΥΣΗ - ΖΩΗ - ΑΝΘΡΩΠΟΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

α. Το όραμα και οι στόχοι - Οι κατευθυντήριες αρχές και οι προτάσεις του ΠΑΣΟΚ για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η μέχρι τώρα αντιμετώπιση των προβλημάτων που αφορούν στην **ποιότητα ζωής και ιδιαίτερα στο τρίπτυχο, «περιβάλλον - οικολογία - ανάπτυξη» σε συνδυασμό με το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον, την «Ανθρωπογεωγραφία» και τις παραγωγικές δραστηριότητες, δεν αντιστοιχεί, σε καμία περίπτωση, στην τεράστια σημασία και κρισιμότητά τους.** Το οικολογικό πρόβλημα, η ποιότητα ζωής, το περιβάλλον, η δημογραφική πυραμίδα, η διάταξη του πληθυσμού και οι οικονομικές δραστηριότητές του στο χώρο, θα αποτελέσουν στο άμεσο μέλλον τα κύρια εθνικά, κοινωνικά και περιφερειακά προβλήματα. Αναλυτικά, οι στόχοι μας και οι κατευθυντήριες επιλογές, οι προτάσεις και οι παρεμβάσεις του

ΠΑΣΟΚ για την προστασία του περιβάλλοντος, την οικολογική ισορροπία και την ποιότητα ζωής, περιλαμβάνουν:

- Τη σύζευξη της οικονομίας με το περιβάλλον και της οικολογίας με την αιεφόρο ανάπτυξη.
- Την εφαρμογή του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.
- Τη διατήρηση και ανανέωση της ισορροπίας, της αρμονίας και του ποικιλόμορφου της ελληνικής φύσης.
- Τη μάχη κατά της ρύπανσης και τη βελτίωση του περιβάλλοντος ζωής και εργασίας.
- Την ανάπτυξη περιβαλλοντικής παιδείας - ενημέρωσης.
- Την ενίσχυση Διεθνών Συνεργασιών και την επικύρωση Διεθνών Συμβάσεων.
- Τη συνεργασία με τα Κινήματα Οικολογίας, Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.

β. Σύνδεση της οικονομίας με το περιβάλλον και της οικολογίας με την αιεφόρο ανάπτυξη

Η βασική μας παρέμβαση για την προστασία του περιβάλλοντος, γίνεται μέσα από το νομοσχέδιο της οικονομικής ανάπτυξης, η οποία επανακαθορίζεται με βάση περιβαλλοντικές επιλογές και προτεραιότητες ώστε:

- Να εξυπηρετεί τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων, των πολιτών, μιας πόλης, μιας περιφέρειας.
- Να μην διαταράσσει την ισορροπία των οικοσυστημάτων της χώρας.
- Να χρησιμοποιεί, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και ήπιες τεχνολογίες.
- Να ενσωματώνει στις μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Περιβαλλοντικών Όρων, σαν κυρίαρχες συνιστώσες, τις βασικές αρχές της αειφορίας σε όλα τα τομεακά προγράμματα, με έμφαση τη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία, τις Μεταφορές και τις Συγκοινωνίες, την Ενέργεια και τα Δημόσια Έργα καθώς και τη Ναυτιλία, τη Γεωργία και την Αλιεία.
- Να βασίζεται στους θεσμούς της αποκέντρωσης του δημοκρατικού προγραμματισμού και του κοινωνικού ελέγχου.
- Να διατηρεί την πολιτισμική κληρονομιά, να κατοχυρώνει την ταυτότητα και να αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες.
- Να εφαρμόζει την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Να εφαρμόζεται πάντα, πέρα από την «προληπτική» πολιτική, επιβολή κυρώσεων για παραβιάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας του περιβάλλοντος δηλαδή «θεραπευτική» πολιτική, ώστε η λήψη μέτρων να είναι πλέον συμφέρουσα από τις επιπτώσεις των κυρώσεων.

- Να στηρίζεται σε περιβαλλοντικές Ερευνες και σε Διεπιστημονικές Θεωρήσεις των Θεμάτων.
- Να κατοχυρώνει το οικολογικό σήμα σε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον.
- Να προωθεί τις καθαρές και τις αντιρρυπαντικές τεχνολογίες.

γ. Χωροταξικός - Πολεοδομικός σχεδιασμός

1. Στη 10ετία του '80, διαμορφώθηκαν οι προϋποθέσεις και οι εγγυήσεις πραγματοποίησης των πρώτων σοβαρών βημάτων για τη συγκρότηση των περιφερειών και ο αναπτυξιακός προσανατολισμός τους, για το σχεδιασμό και την προοπτική των πόλεων, για την ανακυτάρωση των 11 χιλιάδων διασπαρτων και μεμονωμένων οικισμών, για την προώθηση του οικιστικού και του κοινωνικού εξοπλισμού τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο κατοχυρώθηκαν και εφαρμόστηκαν οι αρχές του Δημοκρατικού Σχεδιασμού στον Εθνικό χώρο, στις Περιφέρειες, στους Νομούς, στα Αστικά Κέντρα, στις «Ανοικτές Πόλεις».

2. Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ (Ν.Δ.) στα 4 χρόνια διακυβέρνησής της, με την παρένθεση των «ΝΕΩΝ ΙΔΕΩΝ» και της Νεοφιλελεύθερης ασυδοσίας αλλού διαφοροποίησε αρνητικά, αλλού ανέτρεψε και αλλού ακύρωσε τα σωτήρια, ολοκληρωμένα και προοδευτικά σχέδια για την προστασία του περιβάλλοντος, για τις ιεραρχημένες αναπτυξιακές επιλογές, την οργάνωση του χώρου και τη διατήρηση της ισορροπίας των οικοσυστημάτων.

3. Μετά την καταστροφική και περιβαλλοντοκτόνα, με την αυταρχική και την αντι-αναπτυξιακή πολιτική της Ν.Δ., οι προγραμματικές προτάσεις και δεσμεύσεις του ΠΑΣΟΚ για το χωροταξικό σχεδιασμό είναι επίκαιρες και λυτρωτικές γιατί εγγυώνται να προωθούν:

• Τη σχεδιασμένη και ολοκληρωμένη αξιοποίηση των φυσικών και πλουτοπαραγωγικών πόρων, των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των παραγωγικών δραστηριοτήτων όλων των τομέων (πρωτογενούς, δευτερογενούς, τριτογενούς) για την ισόρροπη και τη βιώσιμη ανάπτυξη κάθε περιφέρειας και περιοχής.

• Οι πόροι δεν περιορίζονται μόνο στον ορυκτό πλούτο, στις ενεργειακές πηγές, στις πρώτες ύλες της βιομηχανίας και στη γη υψηλής παραγωγικότητας. Σαν πόροι και σαν πλεονεκτήματα μιας περιοχής πρέπει να εγγράφονται το νερό, το τοπίο, ο αέρας, τη θάλασσα, ο ήλιος και ο πολιτισμός. Ο συνδυασμός όλων αυτών συνθέτει την ισορροπία των κρίσιμων οικοσυστημάτων, την αρμονία των φυσικών τοπίων, την ανεκτίμητη αξία των ακτών, των ποταμών, των θαλασσών και των βουνών μας, τους βιότοπους και τους οικολογικά «ευαίσθητους» χώρους. Συνιστούν τη φυσική και την πολιτισμική κληρονομιά μας τα φυσικά θεμέλια της ζωής μας, το παρόν και το μέλλον μας.

• Την ενίσχυση της «ανισότητας» της περιφέρειας μαζί με τον αναπτυξιακό, προγραμματικό και διοικητικό ρόλο της. Την κατοχύρωση των θεσμών, της αποκέντρωσης και της Αυτοδιοίκησης, Α και Β βαθμού.

• Τη δραστική μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα στις «αναπτυγμένες» και «προβληματικές» περιφέρειες, ανάμεσα στο «κέντρο» και την περιφέρεια.

• Την ανάσχεση και την αντιστροφή των ρευμάτων της μετανάστευσης και της αστυφιλίας.

• Την οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική και πληθυσμιακή θωράκιση του παραμεθορίου τόξου, με κύρια αιχμή τη Θράκη. Τα ολοκληρωμένα αναπτυξιακά προγράμματα για τις παραμεθόριες Νησιωτικές και Ορεινές περιοχές εντάσσουν αυτές τις «ειδικές» περιοχές σε αντίστοιχα «Κοινοτικά προγράμματα».

• Την «ανακυττάρωση» της Α βαθμίδας Αυτοδιοίκησης, τη δημιουργία Αναπτυξιακών Συνδέσμων και την ουσιαστική ενεργοποίηση της νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με ουσιαστικές αρμοδιότητες, πόρους και δυνατότητες.

• Τη χωροταξική, λειτουργική και παραγωγική οριοθέτηση των «ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ» με τη συσχέτιση και την ανασυγκρότηση γειτονικών χωριών-κοινοτήτων κατά ομάδες, μέσα από συναινετικές αποφάσεις.

• Τη δημιουργία κατ' απόλυτη προτεραιότητα, της απαραίτητης υποδομής και της διαμόρφωσης των περιβαλλοντικών όρων για την προώθηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων με τη χωροθέτηση και πολεοδόμηση «Ζωνών παραγωγής». Τα «Πάρκα Παραγωγής» (Βιομηχανικά - Βιοτεχνικά, Τεχνολογικά, Κτηνοτροφικά πάρκα, πάρκα Εντατικών Καλλιεργειών) αποτελούν την εγγύηση για μια ισόρροπη ανάπτυξη που σέβεται το περιβάλλον, τη φύση, τον πολιτισμό και τον άνθρωπο.

• Την ταχύρρυθμη κατάρτιση του Ενιαίου Εθνικού Κτηματολογίου που αποτελεί το απαραίτητο εργαλείο για άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής. Σε πρώτη προτεραιότητα εκπονείται το Κτηματολόγιο των περιοχών που βρίσκονται κάτω από τη μεγαλύτερη οικιστική ή άλλη πίεση όπως:

- Οι αστικές και περιαστικές περιοχές
- Οι περιοχές τουριστικής ανάπτυξης
- Οι «ευαίσθητες» περιοχές (βιότοποι, τοπία φυσικού κάλλους, ιστορικοί τόποι κ.ά.) ιδιαίτερα αυτές που δέχονται πιέσεις από οικονομικές δραστηριότητες.

Παράλληλα προωθείται η σύνταξη «μητρώων» μαζί με κτηματογραφικά διαγράμματα για τις υπόλοιπες περιοχές (Μητρώο αμπελουργικό, ελαιουργικό, εσπεριδοειδών κ.λπ.).

4. Οι προγραμματικές προτάσεις και δεσμεύσεις του ΠΑΣΟΚ για τον πολεοδομικό σχεδιασμό είναι επίκαιρες και λυτρωτικές γιατί εγγυώνται

και προωθούν:

• Την ουσιαστική κατοχύρωση του δημοκρατικού σχεδιασμού σε κάθε γωνιά της Ελλάδας στις πόλεις και τους οικισμούς.

• Την ολοκληρωμένη και δυναμική ανάπτυξη, με ορίζοντα το 2000, των πόλεων και των οικισμών, με την εξασφάλιση του αναγκαίου κοινωνικού εξοπλισμού, με την ενίσχυση της τεχνικής υποδομής και με την αναδιάρθρωση της παραγωγικής δομής τους.

• Την ολοκληρωμένη εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού πάνω στην Αστική Γη. Σύμφωνα με τους στόχους του οικιστικού νόμου 1337/83 και με τις κατευθύνσεις της Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (ΕΠΑ) και των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων.

• Ριζική αντιμετώπιση της Πολεοδομικής Οργάνωσης και Διαχείρισης των περιοχών έξω από τα αστικά κέντρα. Απόλυτη προτεραιότητα έχουν οι περιοχές οι οποίες βρίσκονται κοντά σε τουριστικούς πόλους και σε αστικά κέντρα ή έχουν αυξανόμενη ζήτηση για παραθεριστική κατοικία, ή τουριστική εκμετάλλευση.

• Τη διαρκή και αποτελεσματική προσπάθεια, με συγκεκριμένες πολεοδομικές παρεμβάσεις, για αναβάθμιση του Αστικού Περιβάλλοντος στις πιο προβληματικές και υποβαθμισμένες περιοχές. Αποτελεί βασική θέση μας και υποχρέωση της Πολιτείας να ξεπεραστούν τα «Γκέτο» και οι προβληματικοί «θύλακες» με τα πρωτόγνωρα και εκρηκτικά φαινόμενα της αποξένωσης και της βίας των ανθρώπων μέσα στην πόλη και να διασφαλιστούν, η «κοινωνική συνοχή», η ασφάλεια και οι ανθρώπινοι δεσμοί των πολιτών μέσα στην πόλη.

• Την ανάπτυξη και την ανάδειξη μαζί με την περιβαλλοντική αναβάθμιση, των κέντρων των πόλεων, τα οποία συνήθως αποτελούν την καρδιά της οικονομικής και κοινωνικής τους ζωής. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ξαναζωντάνεμα των ιστορικών πυρήνων, των πολιτισμικών πόλεων και των παραδοσιακών οικισμών, μέσα στα κέντρα των πόλεων.

• Τη σταδιακή διαμόρφωση, σε όλες τις πόλεις, ενιαίου βασικού δικτύου πράσινου και χώρων πολιτιστικής ζωής και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Με αυτή την επιλογή, η κάθε πόλη θα διαθέτει διακριτούς φυσικούς, πολιτισμικούς και «αισθητικούς» πόρους.

• Τη σχεδιασμένη αντιμετώπιση της πολεοδόμησης και οργάνωσης των «παραγωγικών πάρκων» (βιοτεχνικά, βιομηχανικά, τεχνολογικά, εμπορικά) και την πρόβλεψη των αντίστοιχων υποδομών τόσο «μέσα στις πόλεις» όσο και στην «αστική περιφέρεια». Αποτελεί βασικό μας στόχο να περάσουμε οριστικά από την άναρχη εγκατάσταση και διασπορά βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων σε περιοχές κατοικίας και τη δημιουργία «βιομηχανικών νεφώσεων», στην κατοχύρωση της «Περιβαλλοντικής και παραγωγικής συνοχής» στις πόλεις.

• Την ένταξη και τη συσχέτιση των Αστικών Κέντρων της χώρας μας σε

«**δίκτυα πόλεων**» όπου η βασική τους κατάταξη σε επίπεδο Περιφέρειας και Νομού στηρίζεται στην αρχή της αλληλεξάρτησης και της συμπληρωματικότητας των προβλημάτων, των σχεδιασμών και των λύσεων.

- Την **ένταξη και τη συσχέτιση** ανάλογα με τον προσανατολισμό και τους δεσμούς, τον πληθυσμό και την ιστορία τους των **βασικών Πόλεων της Ελλάδας** στα υπαρκτά ή προβλεπόμενα **Ευρωπαϊκά δίκτυα πόλεων** ή και στα αναπτυσσόμενα «**Μεσογειακά και Βαλκανικά δίκτυα πόλεων**».

δ. Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος - Μάχη κατά της ρύπανσης - Βελτίωση της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος εργασίας

Οι κατευθυντήριες αρχές, οι συγκεκριμένες επιλογές και παρεμβάσεις για μια **ανθρώπινη ζωή, για «καλύτερη ποιότητα ζωής»** στα αστικά κέντρα συνοδεύονται με:

- Τη διαμόρφωση ολοκληρωμένων σχεδίων, μαζί με την ιεράρχηση και προώθηση συνδυαστικών και ουσιαστικών μέτρων, με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, για την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος σε κάθε πόλη. **Πηγή πολύτιμων γνώσεων εμπειριών και προτάσεων** για συνολικές και σωτήριες παρεμβάσεις στα αστικά κέντρα αποτελεί το **Πράσινο Βιβλίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**.

- Την **ύπαρξη προγραμμάτων και την κλιμάκωση παρεμβάσεων σε Εθνικό Περιφερειακό και Δημοτικό επίπεδο, για την προάσπιση της Δημόσιας Υγείας και για την καταπολέμηση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας (Νέφος), των υδάτων και του εδάφους, της ηχορύπανσης, της ρύπανσης από τοξικά και επικίνδυνες ουσίες, της ρύπανσης εσωτερικών χώρων, της ρύπανσης από τη ραδιενέργεια.**

- Τη **σωστή και ορθολογική διαχείριση των οικιακών απορριμμάτων και των άλλων στερεών αποβλήτων, με την υιοθέτηση της μεθόδου της ανακύκλωσης των πρώτων υλών και της τελικής απόθεσής τους σε χώρους υγειονομικής ταφής.**

- Την **ολοκλήρωση των αποχετευτικών δικτύων και, κυρίως, τη λειτουργία Σταθμών Βιολογικού Καθαρισμού για την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων (αστικά λύματα και βιομηχανικά απόβλητα).**

- Την **αυστηρή τήρηση συγκεκριμένων όρων ασφαλείας για την πρόληψη περιβαλλοντικών ατυχημάτων και την ύπαρξη της αναγκαίας υποδομής για την άμεση αντιμετώπιση τέτοιων ατυχημάτων στα μεγάλα αστικά και βιομηχανικά κέντρα.**

- Την **ανάπτυξη προγραμμάτων και της εργαστηριακής υποδομής για τον έλεγχο των συνθηκών εργασίας, καθώς και τη δημιουργία και την επέκταση Δικτύου Συμβουλευτικών κέντρων Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.**

- Την **προώθηση μικρών και μεγάλων έργων υποδομής για τις συγκοινωνίες και τις μεταφορές, καθώς και κατάλληλης υποδομής για τεχνικούς ελέγχους που θα μειώνουν τους θορύβους και τους ρύπους, θα βελτιώνουν τις κυκλοφοριακές συνθήκες και θα ενισχύουν τα Μαζικά Μέσα Μεταφοράς και Συγκοινωνίας.**

ε. Η προστασία της ελληνικής φύσης - Η προστασία των φυσικών πόρων

1. Η Ελλάδα διακρίνεται τόσο για τη μεγάλη ποικιλία της χλωρίδας και της πανίδας της όσο και για την ιδιαιτερότητα των οικοσυστημάτων και την αρμονία και την ομορφιά των φυσικών τοπίων της. Η ποικιλία και η ιδιαιτερότητα αυτή, οφείλεται στα γεωμορφολογικά και τα κλιματολογικά χαρακτηριστικά της χώρας μας και τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή μας και έχουν μια κρίσιμη σημασία για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε ευρωπαϊκό και μεσογειακό επίπεδο.

Στη χώρα μας υπάρχουν 6.000 είδη χλωρίδας τα οποία ισοδυναμούν με έναν τεράστιο «πλούτο γεννητικών πόρων». Το «πρωτογενές άγριο» γενητικό υλικό βρίσκεται τόσο σε καλλιεργημένα ήδη όσο και σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά. Από τα 6.000 είδη χλωρίδας η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την προστασία 800 περίπου ειδών.

Η Ελλάδα έχει μία μεγάλη και πλούσια πανίδα. Από αυτή την πανίδα η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την προστασία 200 σπανίων και απειλούμενων ειδών (θηλαστικά, ερπετά, πουλιά και αμφίβια).

Γι' αυτό η ελληνική νομοθεσία προβλέπει σαν προστατευόμενες περιοχές με προτεραιότητα:

- τους 10 εθνικούς δρυμούς
- τους 10 υδροβιότοπους (+ συνθήκη RAMSAR)
- 15 μνημεία της φύσης
- τα 19 αισθητικά δάση
- τα 2 θαλάσσια πάρκα.

Όπως επίσης άλλες πολλές περιοχές αναψυχής και περιοχές απαγορευμένου και ελεγχόμενου κυνηγιού.

2. Οι κατευθυντήριες αρχές, οι συγκεκριμένες προτάσεις και επιλογές του ΠΑΣΟΚ για την προστασία της φύσης περιλαμβάνουν:

- Τη διαμόρφωση βασικών αρχών και κριτηρίων αξιολόγησης για την κατοχύρωση ενός «**εθνικού χάρτη βιοποικιλότητας και ποιότητας ζωής**» με συγκεκριμένα δεδομένα και συγκεκριμένες δεσμεύσεις και βασικό σκοπό την προστασία της φύσης, των φυσικών πόρων και της ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

- Την επεξεργασία και την εφαρμογή **Διαχειριστικών Σχεδίων προστασίας Εθνικών Δρυμών, Υδροβιοτόπων, Ακτών και Μνημείων της Φύσης.**

- Τη βελτίωση της υποδομής και των προϋποθέσεων για την προστασία των Δασών από τις πυρκαγιές καθώς και την προώθηση ολοκληρωμένων σχεδίων ανάπτυξης των δασών και αναδάσωσης των καμένων εκτάσεων.

- Την προφύλαξη και την προστασία του εδάφους της χώρας μας από το φαινόμενο της Διάβρωσης και της Ερημοποίησης όπως και από αυτό της απώλειας των παραγωγικών και καλλιεργουμένων εκτάσεων.

- Την άμεση εφαρμογή του Εθνικού Κτηματολογίου

- Τον αυστηρό έλεγχο, περιορισμό ή και, κατά περίπτωση, απαγόρευση του κυνηγιού και της αλιείας, κατά χρονικές περιόδους, κατά περιοχές και κατά είδος.

- Τη βελτίωση και αυστηρή εφαρμογή του Αλιευτικού και Δασικού Κώδικα.

- Τη δημιουργία κέντρων διάσωσης και προφύλαξης της Άγριας Πανίδας.

- Την ανάπτυξη του Αγροτο-τουρισμού και του Οικο-τουρισμού, με προσανατολισμό το σεβασμό και την προστασία των Οικοσυστημάτων και του περιβάλλοντος, καθώς την ανάδειξη των φυσικών τόπων και της πολιτισμικής κληρονομιάς.

3. Οι κατευθυντήριες αρχές, οι συγκεκριμένες προτάσεις και επιλογές του ΠΑΣΟΚ για την προστασία των φυσικών πόρων περιλαμβάνουν:

- Τον καθορισμό των μορφών ενέργειας και τη διατήρηση του ενεργειακού μας ισοζυγίου κάνοντας διάκριση στη χρήση και την προτεραιότητα των μορφών όπως:

- ήπιες έναντι των εντατικών

- περιβαλλοντικά φιλικές με αιχμή το φυσικό αέριο έναντι των «περιβαλλοντοβόρων»

- εγχώριες έναντι των εισαγομένων

- ανανεώσιμες και εναλλακτικές έναντι των μη ανανεώσιμων

- εξοικονόμηση και όχι σπατάλη στη διαχείριση της ενέργειας.

- Το νερό είναι «φυσικό αγαθό», ένας «ανανεώσιμος φυσικός πόρος».

Απαιτεί σωστή διαχείριση γιατί αρχίζει, λόγω των κλιματολογικών συνθηκών αλλά και των παραγωγικών δραστηριοτήτων, να βρίσκεται σε ανεπάρκεια και πολλές φορές να σπανίζει με αποτέλεσμα γενικές εντάσεις ή τοπικές συρράξεις ή και «πολέμους» για το νερό. Οι «υδατικοί πόροι» θεωρούνται απαραίτητη προϋπόθεση, τόσο για την ανάπτυξη κάθε είδους δραστηριότητας, όσο και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στις διάφορες περιοχές. Στις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας, η συνεχής επέκταση των αρδεύσεων, στις αγροτικές καλλιέργειες, η ραγδαία εξέλιξη των αστικών κέντρων, οι ανάγκες της βιομηχανίας, ο ταχύς ρυθμός της τουριστικής ανάπτυξης, θέτουν επιτακτικά το πρόβλημα της σωστής και ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων, της «ηθικής» και των εκτρο-

πών και των δανεισμών, των υδατικών πόρων, όπως και τις περιβαλλοντικές, οικολογικές και κοινωνικές συνέπειες αυτών, της ποσότητας, αλλά και της ποιότητας των υδάτων, τόσο για τις υδρεύσεις όσο και για τις αρδεύσεις.

Το ΠΑΣΟΚ θεωρεί ζωτική ανάγκη για την Ελλάδα, για κάθε περιοχή, για κρίσιμα οικοσυστήματά της και την ανάπτυξή της, για την εξομάλυνση αρδεύσεων, υδρεύσεων, πηγών ενέργειας και χρήσεων από τη βιομηχανία, για τις διμερείς συμφωνίες ως προς τη ροή (ποσότητα και ποιότητα) των διακρατικών ποταμών να εφαρμοστεί γρήγορα και με συνέπεια ο «Νόμος 1739/87 για τη διαχείριση των «υδατικών πόρων».

- Την ανάπτυξη των οικολογικών καλλιεργειών στη γεωργία. Τον καθορισμό κινήτρων και όρων για τον αναπροσανατολισμό των καλλιεργειών, σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές για τις κοινοτικές δεσμεύσεις, με σκοπό το σεβασμό και την ανανέωση των φυσικών πόρων, τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας, τη μείωση των ρυπάνσεων και την προστασία της Δημόσιας Υγείας.

- Τη δημιουργία προϋποθέσεων για τη μείωση και ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των θαλασσών μας, της θάλασσάς μας, της Μεσογείου με προώθηση των εθνικών και των αντίστοιχων κοινοτικών σχεδίων.

στ. Ανάπτυξη περιβαλλοντικής παιδείας, αγωγής και συνείδησης

Οι προτάσεις - επιλογές του ΠΑΣΟΚ συνδέονται με:

- Την καθιέρωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες, αρχίζοντας από το Δημοτικό (Πρόγραμμα «Πράσινες Τάξεις» ή «Μπλε Τάξεις»). Σύνδεση της Εκπαίδευσης με μελέτες, παρεμβάσεις και δραστηριότητες για το περιβάλλον, είτε αυτόνομες, είτε σε συνεργασία με άλλους κοινωνικούς φορείς.

- Την εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής παιδείας και ενημέρωσης μέσα από όλα τα ΜΜΕ, τοπικά δίκτυα πληροροφιών και ενημέρωσης.

- Τη συστηματική εφαρμογή της δημόσιας ενημέρωσης στα πλαίσια του θεσμού της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Ν. 1650/86).

ζ. Ενίσχυση διεθνών συνεργασιών

Η προστασία του περιβάλλοντος και η φροντίδα για την οικολογική ισορροπία ευρύτερων περιοχών, είναι αναγκαίο να στηρίζεται σε αμοιβαίες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, ανάμεσα στα έθνη και τις κοινωνίες, γιατί η ρύπανση και οι οικολογικές καταστροφές δεν έχουν σύνορα. Αυτό μαρτυρεί η πραγματικότητα του πλανήτη μας, της Ευρώπης και, πιο

συγκεκριμένα και διασυννοριακά περιβαλλοντικά προβλήματα στα Βαλκάνια.

- Είναι επιβεβλημένη η ενεργή συμμετοχή σ' όλες τις διεθνείς πρωτοβουλίες που έχουν σχέση με την προστασία περιβάλλοντος, καθώς και η επικύρωση των σημαντικών Διεθνών και Κοινοτικών Συμβάσεων.

- Η στήριξη της διεθνούς προσπάθειας για σταδιακή κατάργηση των πυρηνικών, χημικών και βιολογικών όπλων, καθώς και για την απαγόρευση ή τον αυστηρότατο έλεγχο της χρήσης πυρηνικής ενέργειας, πρέπει να θεωρείται αυτονόητη.

- Επίσης, αποτελεί επιτακτική ανάγκη η ανάπτυξη διμερών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες της **Μεσογείου και των Βαλκανίων** για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης των οικολογικών ισορροπιών της περιοχής.

η. Κινήματα για την οικολογία, για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής

Τα Κινήματα αυτά είναι διαταξικά ως προς την κοινωνική τους σύνθεση είναι ζωντανά. Κινήματα κοινωνικής κριτικής και παρέμβασης. Αυτά τα Κινήματα έχουν μια ξεχωριστή διαδρομή και μια δυναμική παρουσία σε όλες τις χώρες έχουν μεγάλη κοινωνική απήχηση και πολιτική έκφραση στην Ευρώπη. Έχουν επίσης μια αξιοσημείωτη παρουσία στην Ελλάδα.

Το ΠΑΣΟΚ έχει υποχρέωση να σεβαστεί την ιδιαιτερότητα και την αυτονομία τους και να αναπτύξει ένα γόνιμο διάλογο με αυτά, με σκοπό τα οικολογικά κινήματα αφύπνισης, δράσης και ελπίδας να αναδειχτούν **σε SOS Κινήματα για το παρόν και το μέλλον μας.**

Θεωρούμε επιτακτική ανάγκη, σε ορισμένες περιπτώσεις, να καθιερωθούν και να προωθηθούν τα δημοψηφίσματα, είτε γενικά, είτε τοπικά, για την άμεση έκφραση της λαϊκής ετυμηγορίας σε κρίσιμα ζητήματα.

Ενδεικτικά για τα **προβλήματα της Αττικής**, όπου οι πολίτες μπορούν να αποφασίσουν με τα **ναι και τα όχι** τους για συγκεκριμένες παρεμβάσεις και λύσεις για τη συγκρότηση ενός Αυτόνομου και Ανεξάρτητου Κοινωνικού Συλλογικού Οργάνου, που θα οργανώνει και θα αρθρώνει τον οικολογικό και περιβαλλοντικό Λόγο της Κοινωνίας απέναντι στο **Μονόλογο του Κράτους** και για την υιοθέτηση ενός **πόρου περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής**, που θα κατανέμεται αυτοτελώς για συγκεκριμένα έργα, χωρίς να διαχέεται και να χάνεται μέσα στη «Μαύρη Τρύπα» του Κρατικού προϋπολογισμού.

9. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Η εγγύση:

- Για την ανάπτυξη
- Για την υποδομή
- Για τον κοινωνικό εξοπλισμό
- Για την ποιότητα ζωής

Τα Δημόσια Έργα αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές προϋποθέσεις για μια δυναμική και ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, την υποδομή και τον κοινωνικό εξοπλισμό της Χώρας.

Τα «Μεγάλα Έργα» είναι Έργα Πνοής. Τα «Μεσαία» Έργα είναι Έργα για μεγάλες «Αναπνοές» των περιφερειών. Τα «Μικρά» Έργα είναι Έργα για τις καθημερινές «Ανάσες» των Νομών και των τοπικών κοινωνιών. Όλα αυτά τα έργα αποτελούν ζωτική ανάγκη για την Ελλάδα. Είναι η ικανή και αναγκαία συνθήκη να απαντήσουμε θετικά και δημιουργικά η Ελλάδα και οι Έλληνες στις προκλήσεις των καιρών μας, στις μεγάλες προκλήσεις της Ενωμένης Ευρώπης, στα νέα δεδομένα των Βαλκανίων, στις προκλήσεις της Μεσογείου.

Ο Σχεδιασμός και οι βασικές επιλογές και οι προτεραιότητες για τα Δημόσια Έργα καθορίζονται από ορισμένα κριτήρια και ορισμένες συγκεκριμένες αρχές. Αυτά τα κριτήρια και οι αρχές είναι:

1. Οι ευρύτερες εθνικές προτεραιότητες για την ανάπτυξη της χώρας, τη βελτίωση των υποδομών και την εξυπηρέτηση της χώρας και των περιφερειών σε συνδυασμό με τις διεθνείς της διασυνδέσεις και την αναβάθμισή της στη Βαλκανική.

2. Η ένταξη της ίδιας της διαδικασίας παραγωγής των έργων στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης με τη συσσώρευση της τεχνογνωσίας σε Έλληνες επιστήμονες και εταιρείες με τις χιλιάδες θέσεις απασχόλησης και με τις συμπληρωματικές και πολλαπλασιαστικές θετικές επιδράσεις σε ελληνικές παραγωγικές μονάδες και όχι μόνο το αποτέλεσμα τους.

3. Η βελτιστοποίηση της αποδοτικότητας των διαθέσιμων οικονομικών πόρων, είτε αυτοί προέρχονται από την ΕΟΚ, είτε από εθνικούς πόρους.

4. Η διαφάνεια στην όλη διαδικασία παραγωγής των έργων.

5. Ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου μελέτης και κατασκευής των έργων, με βάση τις σύγχρονες αντιλήψεις και τα νέα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Είναι επιτακτική ανάγκη να προωθήσουμε τον ορθολογισμό όλων των επιλογών σε όλα τα στάδια των έργων. Μόνο έτσι τα χρονοδιαγράμματα και οι προγραμματισμοί δεν θα αποτελούν κενό γράμμα ή στόχους προς παραβίαση, αλλά δεσμευτικές διαδικασίες αναπτυξιακού, τεχνικού και οικονομικού περιεχομένου.

6. Ο σεβασμός στο περιβάλλον και την οικολογική ισορροπία είναι στοι-

χείο αναπόσπαστο κάθε επιλογής. Πρέπει να αποτελούν απαραίτητες συνιστώσες, τόσο στο αρχικό πλαίσιο των επιλογών, όσο και στο σχεδιασμό και την εκτέλεση των έργων οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Όρων.

7. Η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών, έτσι ώστε το ελληνικό τεχνικό και κατασκευαστικό δυναμικό να ανασυγκροτηθεί και να ανταποκριθεί στις αναπτυξιακές ανάγκες της Χώρας.

Το Β' πακέτο DELORS, το Ταμείο Συνοχής, αλλά και όλοι οι διαθέσιμοι πόροι παρέχουν μια σοβαρή δυνατότητα που δεν πρέπει να σπαταληθεί και να χαθεί.

Το ΠΑΣΟΚ θα προωθήσει μεγάλα αναπτυξιακά έργα και έργα υποδομής, χωρίς όμως να παραβλέψει ποτέ τα έργα σε Περιφερειακή, Νομαρχιακή και Τοπική κλίμακα, γιατί αυτά διασφαλίζουν μια ταχύρρυθμη και χειροπιαστή ανάπτυξη, συγκρατούν τους τοπικούς πληθυσμούς και δίνουν ορίζοντες ζωής στις περιφέρειες, τους νομούς και τις επαρχίες.

Το παραμεθόριο τόξο, Ήπειρος - Μακεδονία - Θράκη θα στηριχθούν έτσι ώστε να αποτελέσουν τις πύλες προς τη Βαλκανική Χερσόνησο και ευρύτερα προς την Ευρώπη.

Τα νησιά μας, με αιχμή το Αιγαίο, θα ενισχυθούν για να αποτελέσουν ασπίδα της Πατρίδας, αλλά και αναπτυγμένες περιοχές.

Τα έργα, είτε μακράς πνοής είτε άμεσης ή μακροπρόθεσμης απόδοσης δεν θα υποτάσσονται σε κανένα στενό συμφέρον οποιασδήποτε μορφής, παρά μόνο στο γενικότερο κοινωνικό και οικονομικό συμφέρον.

10. ΠΟΛΙΤΕΣ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ούτε η εθνική επιβίωση, ούτε η έξοδος από την οικονομική κρίση και η ανάπτυξη είναι δυνατή χωρίς την ενεργό συμμετοχή και κινητοποίηση του πολίτη. Κι αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει την πλήρη κατοχύρωση και διεύρυνση της Δημοκρατίας στο Κράτος και την Κοινωνία.

Η Κυβέρνησή μας δεν στοχεύει μόνο στην αποκατάσταση των θεσμών και της λειτουργίας τους.

Θέλει να κατοχυρώσει οριστικά ένα Κράτος Δικαίου, μια βαθύτατα δημοκρατική κοινωνική οργάνωση με Ελευθερία, Ισότητα, Δικαιοσύνη.

Η Δημοκρατία αντλεί το κύρος της από την πραγματική αυτονομία των εξουσιών και στηρίζεται στη σαφή τους διάκριση.

Το δίκαιο και ο νόμος αποτελούν ελάχιστο όρο κοινωνικής συμβίωσης.

Προχωρούμε σε αναβάθμιση του Εθνικού Κοινοβουλίου και τη ριζοσπαστική μεταρρύθμιση στον Κανονισμό της Βουλής.

Η αλλαγή του ρόλου του βουλευτή, των διαδικασιών ανάδειξής του, των συνθηκών δουλειάς και λειτουργίας του, είναι η αναγκαία προϋπόθεση.

Η επεμπλοκή της Δικαιοσύνης από τα γρανάζια της πολιτικής εξουσίας

πρέπει να γίνει μόνιμη πράξη.

Η Δημοκρατία εμπιστεύεται το παρόν και το μέλλον της στους θεσμούς λαϊκής συμμετοχής και αντιπροσώπευσης σε κάθε επίπεδο της κοινωνικής ζωής.

Κατοχυρώνεται, γίνεται σεβαστή και ενισχύεται η αυτόνομη άσκηση τοπικής εξουσίας από την Αυτοδιοίκηση. Νομιμοποιείται κάθε οργανωμένη διεκδίκηση πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων.

Αναβαθμίζεται ο ρόλος των κομμάτων και των συνδικάτων σαν κατοχυρωμένων δημοκρατικών θεσμών και διασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία τους.

Διευρύνεται η συμμετοχή των εργαζομένων και των εργατικών συνδικάτων, στη λήψη αποφάσεων. Επαναφέρεται το καθεστώς των συνδικαλιστικών ελευθεριών, της δημοκρατικής δομής και λειτουργίας του συνδικαλιστικού κινήματος.

Καταργείται αμέσως το αντι-απεργιακό και στραγγαλιστικό θεσμικό πλαίσιο της περασμένης 4ετίας.

Το συνδικαλιστικό κίνημα αναγορεύεται σε ισότιμο κοινωνικό εταίρο στις αποφάσεις που αφορούν την αναπτυξιακή στρατηγική και την οικονομική πολιτική.

Ενισχύεται κάθε πρωτοβουλία εναλλακτικών και αυτοδιαχειριστικών μορφών συλλογικής οργάνωσης και άμεσης δημοκρατίας.

Η Δημοκρατία οικοδομεί κράτος δικαίου στην ισοπολιτεία και την ισονομία, στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνταγματικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των μειοψηφιών.

Ο σεβασμός και η διεύρυνση των εγγυήσεων του Κράτους δικαίου είναι το σταθερότερο θεσμικό μας πλαίσιο.

Η ασφάλεια των δικαίων και η τήρηση της αρχής της νομιμότητας είναι ο άξονας στον οποίο κινούνται οι σχέσεις ατόμου και κράτους, κοινωνίας και πολιτείας.

Η καταπολέμηση του κύματος βίας και τρομοκρατίας προϋποθέτει, πριν απ' όλα εμπιστοσύνη του πολίτη απέναντι στους κρατικούς μηχανισμούς καταστολής, που εγγυώνται και δεν φαλκιδεύουν τα δικαιώματά του. Η κατάργηση του «αντι-τρομοκρατικού» νόμου, που αποδεικνύεται πανίσχυρος στην υπονόμευση των ελευθεριών του ατόμου και του Τύπου και ανίσχυρος στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, είναι αυτονόητη. Στη θέση του προβάλλουμε την ανάγκη διακομματικής συνεννόησης και κοινής στάσης. Τη διεθνή συνεργασία και τον εκσυγχρονισμό των σωμάτων ασφαλείας. Την ιδεολογική και κοινωνική απομόνωση της τρομοκρατίας.

Η Δημοκρατία προϋποθέτει πλήρη διαφάνεια, δημοσιότητα και έλεγχο στις πράξεις και τις αποφάσεις του κράτους και των θεσμών και ίση δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στη γνώση, την πληροφόρηση και την επικοινωνία.

Η αρχή της διαφάνειας και της δημοσιότητας αποτελεί τη βάση του κοινωνικού ελέγχου σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Η ελευθερία του Τύπου και της Ραδιοτηλεόρασης καθώς και των σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας αποτελεί μόνιμη θέση μας. Η προστασία της πολυφωνίας πρέπει να συνδέεται με θεσμικές εγγυήσεις, που θα διασφαλίζουν την ελεύθερη πρόσβαση, την προστασία της προσωπικότητας και της παιδικής ηλικίας, την προστασία του καταναλωτή.

Η διατήρηση δημοσίων μέσων μαζικής επικοινωνίας αποτελεί τη βάση μιας εθνικής στρατηγικής για την πληροφόρηση. Δεν εμποδίζει όμως, ούτε διατηρεί προνόμια που καθιστούν άνισες τις δυνατότητες για ιδιωτικές ατομικές ή συλλογικές προσπάθειες. Ιδιαίτερη προσπάθεια θα καταβληθεί για την άρση των αντικινήτρων της ανάπτυξης των Επαρχιακών Μ.Μ.Ε.

Η βιομηχανία των Μ.Μ.Ε., κυριαρχούμενη από εθνικά και διεθνή οικονομικά συγκροτήματα, απέκτησε σημαντική δύναμη και εξουσία στην πολιτική και κοινωνική ζωή.

Η προστασία από τη μονοπωλιακή συγκέντρωση αυτής της δύναμης είτε από ένα πανίσχυρο κράτος, είτε από ιδιωτικά συμφέροντα είναι επιθυμητή. Η διασπορά της υπέρμετρης εξουσίας που εξασφαλίζεται με τον οικονομικό έλεγχο και η διαφάνεια, συμπληρώνονται με την ουσιαστική στήριξη των πρωτοβουλιών από θεσμούς και φορείς της περιφέρειας.

Αναλυτική εξειδίκευση της πολιτικής μας στα Μ.Μ.Ε. θα ξεκινήσει ύστερα από ουσιαστικό διάλογο με τους εκπροσώπους των εργαζομένων και των ιδιοκτητών.

Κοινωνία Αλληλεγγύης

Η πολιτική μας για τη δημιουργία κράτους πρόνοιας, ήταν αυτή που στην οκταετία έφερε την ανθρωπιά του κράτους στη χώρα μας. Η κοινωνική δικαιοσύνη ήταν από το 1981 ορατή πραγματικότητα. Από τον Ιούνιο του 1989 πάγωσαν όλες οι προσπάθειες που θα ολοκλήρωναν το πρόγραμμά μας.

Από τον Απρίλιο του 1990 ξεκίνησε το σάρωμα του κράτους πρόνοιας. Υπονομεύθηκε το ΕΣΥ, προωθήθηκαν ευκαιριακές και άδικες ρυθμίσεις στο ασφαλιστικό. Αιρετέθηκαν κατακτήσεις της πρόνοιας και ιδιαίτερα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η έξοδος από τη σημερινή οικονομική κρίση δεν συνεπάγεται μείωση του κράτους πρόνοιας. Απαιτείται όμως συστηματικός έλεγχος του κόστους, σταδιακή εναρμόνιση με καθήλωση προνομιακών ρυθμίσεων κάποιων κοινωνικών ομάδων πίεσης και συμμετοχή στα βάρη από όλη την κοινωνία – ανάλογα με τις δυνατότητες.

Στόχος της κυβερνητικής μας προσπάθειας είναι η αποκατάσταση των θεσμών. Παράλληλα όμως, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός και η σταθερή

βελτίωσή τους.

Η κοινωνία αλληλεγγύης είναι ο δεύτερος στόχος μας. Θα επιτευχθεί με την ολοκλήρωση του κράτους πρόνοιας, την αποκέντρωσή του, και τη συμμετοχή της κοινωνίας στην ευθύνη και τη χάραξη των προτεραιοτήτων.

Η κοινωνική μας πολιτική εναρμονίζεται με τις προσπάθειές μας για την κοινωνική Ευρώπη.

Η ολοκλήρωση του ΕΣΥ, ο εκσυγχρονισμός και εξυγίανση της κοινωνικής ασφάλισης, η αντιμετώπιση της ανεργίας και η φιλολαϊκή στεγαστική πολιτική αποτελούν τις βασικές μας προτεραιότητες.

11. ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ

Δίνουμε ξανά τη μάχη της ποιότητας για το ΕΣΥ

Προχωρούμε αταλάντευτα στην ολοκλήρωση του ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ με ένταση της προσπάθειας για την εναρμόνιση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Περίθαλψης.

Οι αναμενόμενες και λογικές ανισορροπίες που παρατηρήθηκαν στην πρώτη φάση θα διορθωθούν, με παράλληλη προσπάθεια διεύρυνσης και βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας.

Για την επίτευξη των στόχων για ένα ΕΣΥ στην υπηρεσία του λαού κατ' αρχήν η δέσμη των μέτρων που απαιτείται είναι:

α. – Η αυτοτέλεια της ασφάλισης υγείας και η εθελοντική ομαδοποίηση ή ενοποίηση των ασφαλιστικών φορέων υγείας.

β. – Η διατήρηση και ενίσχυση του δημοσίου και κοινωνικού χαρακτήρα των υπηρεσιών υγείας και η αρμονική συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

γ. – Η εισαγωγή μεθόδων και τεχνικών συγχρόνου ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ στις υπηρεσίες υγείας.

δ. – Η βελτίωση της λειτουργίας του ΚΕΣΥ και η εφαρμογή του θεσμού των ΠΕΣΥ, σε συνδυασμό με το δεύτερο και τρίτο βαθμό Αυτοδιοίκησης.

Οι άξονες προσανατολισμού της πολιτικής μας είναι:

α. – Η έμφαση και η ενοποίηση στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινωνία και η κατά προτεραιότητα ενίσχυση της κοινωνικής ιατρικής.

β. – Η άμεση εφαρμογή του θεσμού του οικογενειακού γιατρού – συμβούλου για όλο τον πληθυσμό, με δυνατότητα επιλογής.

γ. – Η δημιουργία νέου πλαισίου για τα επαγγέλματα υγείας με τη σύνδεση των αμοιβών με ποσοτικά και ποιοτικά κίνητρα παραγωγικότητας και την αναβάθμιση του νοσηλευτικού προσωπικού.

δ. – Η υιοθέτηση μακρόπνοης στρατηγικής για την έρευνα, εκπαίδευση και κατάρτιση και η δημιουργία νέων θεσμών για την παραγωγή τους.

ε. – Η τεχνολογική ανανέωση με την εισαγωγή της πληροφορικής και την αναβάθμιση της βιοϊατρικής τεχνολογίας.

Άμεσες προτεραιότητες:

- Βελτίωση της λειτουργίας όλων των Κέντρων Υγείας.
- Λειτουργία των Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων του ΕΣΥ και η δημιουργία νέων.
- Ολοκλήρωση δικτύου μονάδων Εντατικής Θεραπείας, αυξημένης φροντίδας και βραχείας νοσηλείας.
- Πλήρης και αποκλειστική απασχόληση των πανεπιστημιακών γιατρών.
- Προώθηση των μονάδων αποθεραπείας και κοινωνικής επανένταξης.
- Η ολοκλήρωση του ΕΚΑΒ και των ΚΑΒ για την Επείγουσα Ιατρική.
- Σταυροφορία εναντίον της μαστίγας του AIDS και των ναρκωτικών.
- Αποασυλοποίηση των Ψυχιατρείων.

Η λειτουργία του ΕΣΥ συνδέεται απόλυτα με την πολιτική στο φάρμακο.

Ο στόχος της Κυβέρνησής μας είναι η πλήρης εφαρμογή του Εθνικού Συνταγολογίου και η προώθηση της λίστας φαρμάκων, καθώς και η πάταξη της πολυφαρμακείας.

Οι επιμέρους στόχοι της πολιτικής μας είναι η εξασφάλιση επάρκειας και σε λογικές τιμές, η διασφάλιση της ποιότητας μέσω του ελέγχου, η συμμετοχή στην εφαρμοσμένη έρευνα και η Ανάπτυξη του κλάδου των Φαρμάκων κ.α.

Στον τομέα της Πρόνοιας, θα δοθεί έμφαση:

- Στην Κοινωνική Επανένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκη μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισής τους.
- Στην εναρμόνιση της Πρόνοιας με την Κοινωνική Ασφάλιση και το ΕΣΥ.
- Στο συνεχή εμπλουτισμό και πλήρη μεταβίβαση του Κοινωνικού εξοπλισμού για την ηλικιακή προστασία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Στην ένταξη της επιδοματικής πολιτικής για τις διάφορες ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, σε μια συνολική πολιτική βαθμιαίας καθιέρωσης του ελάχιστου διαθέσιμου οικογενειακού εισοδήματος.
- Στα ίδια πλαίσια θα ενταχθεί και η προσπάθεια της πρόνοιας για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, με ενίσχυση των πολυτέκνων.

12. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η Κοινωνική Ασφάλιση αποτελεί τον πυρήνα του Κοινωνικού Συμβολαίου.

Μετά από μια παρατεταμένη περίοδο συρρίκνωσης της κοινωνικής πολιτικής, στη δεκαετία του '80 συντελέστηκε η πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια οικοδόμησης του Κράτους Πρόνοιας.

Η επεκτατική κοινωνική πολιτική – με την αύξηση των κοινωνικών δαπα-

νών από 14% του ΑΕΠ το 1980 σε 25% του ΑΕΠ το 1988 και η ευρεία αναδιανομή των εισοδημάτων προς όφελος των χαμηλών κοινωνικών στρωμάτων – υπήρξε μια πολιτική κοινωνικά δίκαιη και ιστορικά αναγκαία.

Το ασφαλιστικό μας σύστημα όμως, παρά τις έντονες προσπάθειές μας βρίσκεται σε κρίση και σε αναζήτηση νέων ισορροπιών, λόγω των δημογραφικών εξελίξεων, της ωρίμανσης των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και της οικονομικής συγκυρίας.

Για τη χώρα μας προστίθενται και μια σειρά από «Ελληνικές ιδιαιτερότητες» όπως ο υπερκερματισμός της κοινωνικής ασφάλισης, η ανεπαρκής και άνιση χρηματοδότηση των φορέων.

Η οργανωτική και χρηματοδοτική ανασυγκρότηση της Κοινωνικής Ασφάλισης ανάγεται σε ύψιστη κοινωνική, πολιτική και οικονομική προτεραιότητα της πολιτικής μας. Προς την κατεύθυνση αυτή το ΠΑΣΟΚ προτείνει:

α. – Την πραγμάτωση, σαν κύρια επιδίωξη, ενός Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης με την καθιέρωση της ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ, που θα αντανakλά τη συνδρομή του Κράτους και της Κοινωνίας και την ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ που θα απονέμεται με ενιαίες ασφαλιστικές αρχές και σε ανταποδοτική βάση.

β. – Τη θεσμοθετημένη εγγύηση της τριμερούς χρηματοδότησης. (Κράτος, Κοινωνία, Πολιτεία-Εργοδότες-Εργαζόμενοι).

γ. – Την επαναδιαπραγμάτευση και ρύθμιση του χρέους της κοινωνικής ασφάλισης ώστε να αποφευχθεί η χρηματοδοτημένη κατάρρευση και ο φαύλος κύκλος ελλειμμάτων-δανειακών αναγκών και τοκοχρεωλυσίων.

δ. – Τη δημιουργία χρηματοδοτικού Αναπτυξιακού Φορέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ε. – Τη δημιουργία ερευνητικού Ινστιτούτου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η πολιτική και τα μέτρα πρέπει να αποφασιστούν στη βάση ενός κοινωνικού διαλόγου αμοιβαίας εμπιστοσύνης, μακροπρόθεσμης προοπτικής και υπεύθυνης πολιτικής.

13. ΑΝΕΡΓΙΑ-ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η μαστίγα της ανεργίας πήρε δραματικές διαστάσεις την τελευταία 4ετία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΟΚ, ενώ η ανεργία στην Ελλάδα είχε κυμανθεί στα χαμηλότερα επίπεδα της ΕΟΚ μέχρι το 1989 (7,5%) τώρα προσεγγίζει το 11% περίπου.

Η βασική μας πολιτική για την προώθηση της απασχόλησης είναι η αναπτυξιακή επενδυτική προσπάθεια.

Ταυτόχρονα μπορεί και πρέπει να χτυπηθεί η διαρθρωτική ανεργία με συντονισμό επενδύσεων και κατάρτισης, ανάλογα με τον περιφερειακό δυναμισμό των περιοχών.

Η αξιοποίηση των κοινωνικών κοινοτικών προγραμμάτων και η υλοποίηση του νόμου 1836/1989, που έχει παγώσει, για την απασχόληση και την προστασία των ανέργων αποτελούν πρώτη προτεραιότητα.

Η ύπαρξη περίπου 500.000 αλλοδαπών εργαζομένων δημιουργεί οξυμμένα προβλήματα συγγνής εκμετάλλευσης στους ίδιους αλλά και μαύρης αγοράς εργασίας σε βάρος του συνόλου των εργαζομένων.

Μπορεί και πρέπει να αποφευχθεί και ο απειλούμενος κοινωνικός ρατσισμός με την ένταξή τους μέσα από νόμιμες διαδικασίες στο σύστημα ίσης αμοιβής για ίση εργασία και ίσες συνθήκες κοινωνικής ασφάλισης. Με βάση αυτές τις προϋποθέσεις εξετάζεται η δυνατότητα να δίνονται άδειες παραμονής και εργασίας.

Η ριζική βελτίωση του νόμου 1568/1985 για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων θα συνδυαστεί με πρόσθετα μέτρα πρόληψης και ελέγχου εφαρμογής.

14. ΣΤΕΓΗ

Το δικαίωμα κάθε πολίτη για σύγχρονη, ασφαλή και οικονομική στέγαση, δίνει άμεση προτεραιότητα στη χάραξη πολιτικής για την απόκτηση κατοικίας.

Για την ιδιόκτητη κατοικία απαιτούνται νέες μορφές στεγαστικής υποδομής που θα εξυπηρετούν με δικαιότερο και αποτελεσματικότερο τρόπο τον άστεγο πολίτη.

Μια τέτοια στεγαστική πολιτική πρέπει να κατευθύνεται στην:

- επιστημονική επεξεργασία μακροπρόθεσμων προγραμμάτων που θα αντιστοιχούν στις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων κατά γεωγραφική περιφέρεια.

- σταδιακή διεύρυνση της επιδότησης των ενοικίων

- εφαρμογή του παράλληλου προγράμματος δημιουργίας Ειδικού Στεγαστικού Ανακυκλούμενου Κεφαλαίου

- διαμόρφωση κατασκευαστικών προγραμμάτων κατοικιών σε συνδυασμό με διάθεση δημόσιας ή δημοτικής γης, εργατικά δάνεια κ.α.

15. ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τριπλός ήταν και είναι ο στόχος μας για την Παιδεία. Αξία και αυτοσκοπός για την καλλιέργεια της προσωπικότητας του ανθρώπου και για τη διαμόρφωση του αυριανού πολίτη μιας δημοκρατικής και ελεύθερης κοινωνίας.

Το βασικό μέσο, κυρίως μέσω της εκπαίδευσης -δηλαδή της συστηματικής μετάδοσης των γνώσεων- για τη δημιουργία του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού που να ανταποκρίνεται στις αναπτυξιακές -οικονομικές κοινωνικές και πολιτιστικές- ανάγκες του τόπου.

Το εργαλείο μέσω της εκπαίδευσης αλλά κυρίως της κατάρτισης -της συνεχούς ανανέωσης της γνώσης- για την απόκτηση και προσαρμογή προσόντων που να διασφαλίζουν τη δυνατότητα μιας δημιουργικής και παραγωγικής εργασίας.

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις απαιτούν σημαντικές προσαρμογές, έμφαση στην ποιότητα, αλλά στο περιεχόμενο σπουδών και σημαντική προσπάθεια στην ανθρωπιστική παιδεία για την αντιμετώπιση των πολιτιστικών και κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργούνται από τις νέες τεχνολογίες.

Δύο είναι οι άμεσοι στόχοι μας για την εκπαίδευση:

Πρώτο: Ηρεμία στο χώρο της εκπαίδευσης, ομαλή δημιουργική υπεύθυνη συνεργασία και διάλογος εκπαιδευτικής κοινότητας και πολιτείας.

Δεύτερο: Η ανάδειξη της Παιδείας ως του πρώτης προτεραιότητας ενδιαφέροντος της πολιτείας όχι μόνο σε θεσμικές επιλογές αλλά και σε διάθεση οικονομικών πόρων και δαπανών και κυρίως, επενδύσεων.

Η εκπαιδευτική μας στρατηγική:

Η ανάγκη να μετασχηματισθεί το ελληνικό σχολείο είναι φανερή.

Το ΠΑΣΟΚ επιδιώκει μια παιδεία που θα εξασφαλίζει την ελεύθερη και κριτική συμμετοχή όλων των Ελλήνων, χωρίς περιορισμούς εισοδήματος ή προέλευσης, στην παραγωγή και μετάδοση της γνώσης.

Η παιδεία που οραματιζόμαστε δίνει στον κάθε πολίτη της χώρας τη σιγουριά να αντιμετωπίζει την ατομική και κοινωνική αδικία που οι κανόνες του συστήματος δημιουργούν τις ατομικές και κοινωνικές προϋποθέσεις για να συμμετέχει κάθε πολίτης αυτής της χώρας, να είναι σε θέση να αναπτύξει αυτές τις ικανότητες με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που επιδιώκουμε.

Με τη βασική αρχή ότι η εκπαίδευση είναι μια ανταυταρχική διαδικασία και σύγχρονη δύναμη για ένα έθνος πρέπει να αγωνισθούμε.

α. Για τον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης

Η εκπαιδευτική κοινότητα πρέπει να υποστηριχθεί από την πολιτεία στην προσπάθεια να αρνηθεί τον κομματισμό, να απαλλαγεί από υπολείμματα συντεχνιακών αντιλήψεων και να αντιμετωπίσει την κοινωνική ανισότητα στους χώρους μόρφωσης.

Σχολείο που διοικείται από εξωγενείς παράγοντες είναι αυταρχικό και μεροληπτικό. Θέλουμε νέους και εκπαιδευτικούς ευαίσθητους στα προβλήματα της κοινωνίας. Όχι υποταγμένους σε κομματικές αλλαγές.

Ο συντεχνιασμός θα εμποδίζει την εξέλιξη και την προοπτική. Θα οδηγούσε επίσης, στη ματαίωση μιας συνεχούς και ευρύτερης συζήτησης για τα

εκπαιδευτικά προβλήματα.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί απαιτούν διάλογο και ιεράρχηση.

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζεται περισσότερη αποκέντρωση. Για πολλά θέματα στη διοίκηση της εκπαίδευσης στα προγράμματα σπουδών στη λειτουργία των πανεπιστημίων, η τελική απόφαση εξαρτάται ακόμη από το κέντρο με αποτέλεσμα καθυστερήσεις και αδυναμία αντιμετώπισης των αναγκών που δημιουργούνται από τις ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας της χώρας.

Το σχολείο πρέπει με τη συμβολή του, να περιορίσει τις ανισότητες. Οφείλει να παρέχει στα παιδιά, τα οποία δεν ευνοεί το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, τα αναγκαία εφόδια.

Είναι αναγκαίο να διευρυνθεί η συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του σχολείου.

Μέσα στο ίδιο το σχολείο, μια σχολική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν ο διευθυντής, εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών των γονέων, των μαθητών, της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να λύσει πολλά προβλήματα.

β. Για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Καλύτερη εκπαίδευση για όλους σημαίνει περισσότερο διδακτικό προσωπικό, αρτιότερα ειδικευμένο και με συχνές επιμορφώσεις αλλά και δίκαια αφειβόμενο.

Επίσης αρκετά σε αριθμό και πληρέστερα εξοπλισμένα σχολικά κτίρια σύγχρονα βιβλία και μέσα διδασκαλίας, σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις. Βασικό σημείο παροχής εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας είναι ακόμα η λειτουργία όλων των σχολείων σε πρωινό ωράριο (κάθε σχολείο το κτίριό του).

γ. Για την ικανότητα προσαρμογής του εκπαιδευτικού μας συστήματος στην κάθε φορά νέα κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της χώρας

Το περιεχόμενο των σχολικών προγραμμάτων δεν συμβαδίζει πάντα με τις άμεσες εμπειρίες των μαθητών από τη ζωή, τις επιστημονικές-τεχνολογικές εξελίξεις και την παραγωγή. Το σύστημα αξιών δεν παρουσιάζεται σε συνάρτηση με την κοινωνική πραγματικότητα και τους αναγκαίους κοινωνικούς σκοπούς και στόχους. Πρέπει να ξεπεράσουμε αυτές τις δυσλειτουργίες.

δ. Για την αύξηση των δαπανών και των πόρων

Είναι αναγκαία προϋπόθεση για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Εκσυγχρονισμός χωρίς σημαντικά περισσότερους πόρους δεν είναι δυνατός. Πρέπει επίσης να υπάρξει έντονη προσπάθεια για να αξιοποιηθούν καλύτερα οι πόροι που ήδη διατίθενται, αλλά και η περιουσία των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Η δωρεάν παιδεία αποτελεί ακρογωνιαίό λίθο μιας σοσιαλιστικής πολιτικής. Μόνο με τη δωρεάν παιδεία εξασφαλίζεται και σε εκείνους που δεν έχουν τα χρηματικά μέσα, η δυνατότητα της γνώσης και έτσι της ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους και της διεύρυνσης των δυνατοτήτων τους.

Χρειάζεται επίσης να σταθμίσουμε την ανάγκη των πολιτικών για ελεύθερη πρόσβαση στη μόρφωση και την ανάγκη της πολιτείας για περαιτέρω έξοδα ώστε να διευρύνει τις παρεχόμενες υπηρεσίες της στον εκπαιδευτικό τομέα. Η σωστή στάθμιση πρέπει να πραγματοποιηθεί με βάση την αρχή ότι η δωρεάν παιδεία είναι αρχή με κοινωνικό περιεχόμενο.

Χρειάζεται να μελετήσουμε από κοινού με την εκπαιδευτική κοινότητα ρυθμίσεις για ν' αυξήσουμε την αποδοτικότητα του συστήματος.

Τα κύρια σημεία της πρότασης του ΠΑΣΟΚ είναι:

1. Στην υποχρεωτική εκπαίδευση εισάγεται η πολιτική «ανοιχτών προγραμμάτων» με παραλλαγές στη διδακτέα ύλη και ελευθερία στη διδασκαλία, καθώς και η προληπτική εκπαίδευση για την υπευθυνότητα στην οικογένεια, την κοινωνία, την ανάπτυξη αλληλεγγύης και περιβαλλοντικής ευαισθησίας.

Το Πρόγραμμα Σπουδών με κέντρο βάρους την Ελληνική γλώσσα, εμπλουτίζεται με μαθήματα ξένων γλωσσών, σύγχρονης τεχνολογίας, περιβαλλοντικής αγωγής, οικονομίας, σχολικού και επαγγελματικού προσανατολισμού.

2. Στη Λυκειακή βαθμίδα διευρύνεται και επεκτείνεται ο θεσμός του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου που συνδυάζει τη γενική παιδεία με την εξειδίκευση. Η σύνδεση θεωρίας και πράξης στη διδασκαλία είναι κεντρική αρχή του προγράμματος και υλοποιείται με την πρακτική άσκηση σε εργαστήρια, σε εργαστηριακά κέντρα και χώρους παραγωγής, καθώς και με την εισαγωγή της πληροφορικής.

Οι Τεχνικές Επαγγελματικές Σπουδές αναβαθμίζονται.

3. Η Τριτοβάθμια -ανώτατη εκπαίδευση είναι και κατοχυρώνεται ως ενιαία και συμπεριλαμβάνει τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ με σαφή καθορισμό του ρόλου τους στην παραγωγική διαδικασία. Κατοχυρώνεται η σημερινή αποκεντρωμένη δομή τους.

Η ποιοτική αναβάθμιση των ΤΕΙ γίνεται, προς την κατεύθυνση της εξειδικευμένης τεχνολογίας και μεθόδων εφαρμοσμένης έρευνας. Οι νέες τεχνολογικές κατευθύνσεις πρέπει να κυριαρχήσουν στο γνωστικό αντικείμενο και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Η ποιοτική αναβάθμιση σπουδών στα ΑΕΙ γίνεται προς την κατεύθυνση

της καλύτερης πιο αποδοτικής και αξιοκρατικής λειτουργίας των οργάνων της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η ποιοτική αναβάθμιση των προπτυχιακών σπουδών και η αποφασιστική ενίσχυση των μεταπτυχιακών είναι πρώτη ανάγκη. Σε σχέση με την χωροθέτηση των ιδρυμάτων ιδιαίτερη προτεραιότητα δίνεται στην ποιοτική αναβάθμιση και λειτουργική υποδομή των περιφερειακών και των νέων Πανεπιστημίων.

4. Η Τριτοβάθμια -ανώτατη- εκπαίδευση παραμένει δημόσια στο σύνολό της.

Τα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ έχουν κρατική χρηματοδότηση, διαθέτουν όμως αποφασιστικά ενισχυμένη διοικητική οικονομική και οργανωτική ανεξαρτησία από το Κράτος και συνδέονται με την κοινωνία και την παραγωγή.

Το χτύπημα της παραπαιδείας συντελείται όχι με αστυνομικούς κανόνες αλλά με την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της παιδείας.

5. Η γενική εκπαίδευση αποκεντρώνεται με τη μεταβίβαση πόρων και αρμοδιοτήτων στους εκπαιδευτικούς φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στα κοινοτικά-δημοτικά σχολεία ενισχύεται η συμμετοχή των γονέων στα όργανα λήψης αποφάσεων.

6. Ο γενικός εκπαιδευτικός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η αξιολόγηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, γίνεται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.ΣΥ.Π) και τα τρία τμήματά του με την επιστημονική υποστήριξη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Εθνικού Ιδρύματος Μελετών και Ερευνών Παιδείας.

7. Το Εκπαιδευτικό προσωπικό εντάσσεται σε θεσμοθετημένες διαδικασίες διαρκούς επιμόρφωσης με προγραμματισμό και αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας και εκπαιδευτικής περιφέρειας με συγκρότηση Συμβουλίου Συντονισμού Διδακτικού Έργου και Αξιολόγησης κατά εκπαιδευτική περιφέρεια με έργο την παιδαγωγική εποπτεία και την προώθηση παιδαγωγικών καινοτομιών στον τομέα του προγραμματισμού και της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Η επετηρίδα ισχύει ως αντικειμενικό σύστημα εισαγωγής αλλά αναμορφώνεται με συμπληρωματικά κριτήρια.

8. Οι σημερινές ανάγκες κάνουν επιτακτική τη διαρκή και συνεχιζόμενη εκπαίδευση όπως και την ελεύθερη και ανοιχτή παιδεία που διασφαλίζεται με τοπικούς και περιφερειακούς θεσμούς, καθώς και την ελεύθερη είσοδο επιστημονικού δυναμικού για συνεχιζόμενη εκπαίδευση στην ανώτατη βαθμίδα.

9. Ιεράρχηση των προσπαθειών με άμεση προτεραιότητα την αποτελεσματική λειτουργία της γενικής εκπαίδευσης. Πρέπει γι' αυτό πρώτα από όλα να επιδιώξουμε τη βελτίωση του επιπέδου των διδασκόντων. Αυτό σημαίνει καλύτερη αμοιβή, επιμόρφωση και ψυχοπαιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Παράλληλα θα πρέπει να προχωρήσει η αναμόρφωση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και η επεξεργασία των νέων προγραμμάτων

σπουδών.

Σε επίπεδο πανεπιστημίου μπορεί και πρέπει να προχωρήσουν αμέσως οι μεταπτυχιακές σπουδές. Θα πρέπει επίσης να προχωρήσει η πλήρης ανάπτυξη των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών.

Σε πρώτη βάση να προχωρήσουν οι βιβλιοθήκες των τμημάτων ώστε να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των συγγραμμάτων, και σε δεύτερη φάση οι κεντρικές βιβλιοθήκες.

Η υποδομή και τα άλλα ποσοτικά στοιχεία της εκπαίδευσης δρουν κανονιστικά. Χρειάζεται γι' αυτό να προχωρήσουν οι προσπάθειες για περισσότερα και καλύτερα σχολικά κτίρια. Άμεσες θα πρέπει να είναι επίσης οι προσπάθειες για τη λειτουργική σύνδεση νηπιαγωγεία και παιδικών σταθμών και τα προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης για την υποβοήθηση των εργαζομένων γυναικών.

Στο πρώτο στάδιο πρέπει να ληφθούν όλα εκείνα τα θεσμικά και διοικητικά μέτρα που θα βελτιώσουν τη λειτουργία του συστήματος, τα μέτρα για την εξασφάλιση της αξιοκρατίας και της αποκέντρωσης. Θα πρέπει να πραγματοποιηθούν ριζικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις στα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ.

Στο δεύτερο στάδιο, η προσπάθεια θα πρέπει να επικεντρωθεί στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή, ώστε όλο και περισσότεροι νέοι να στρέφονται σε κατευθύνσεις συνδεδεμένες με επαγγέλματα και πρακτικές εφαρμογές και να μην θεωρούν απαραίτητο να ακολουθήσουν τον ακαδημαϊκό μονόδρομο, αλλά να στρέφονται σε κατευθύνσεις συνδεδεμένες με επαγγέλματα και πρακτικές εφαρμογές.

Θα πρέπει να αναβαθμιστεί η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και να υπάρξει σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού και στη πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θα πρέπει να επεκταθεί η διδασκαλία ξένων γλωσσών.

Στο τρίτο στάδιο και στο βαθμό θα προχωρήσει η βελτίωση της λειτουργίας των Πανεπιστημίων και θα μειώνεται η πίεση για θέσεις σε αυτά θα μπορούν να ισχύσουν νέες ρυθμίσεις για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο τέταρτο στάδιο θα επιδιωχθεί αύξηση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η Παιδεία είναι το κλειδί για να μπορέσουμε να ξεπεράσουμε τη σημερινή κρίση, για να μπορέσει ο τόπος μας να πάρει μέρος ισότιμα στις παγκόσμιες και ευρωπαϊκές εξελίξεις.

16. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πρώτη προτεραιότητα της νέας πολιτικής μας πρότασης θα αποτελέσει ο πολιτισμός μαζί με την παιδεία, που άλλωστε με την ευρύτερη έννοια του

όρου αποτελεί το συνολικό, πνευματικό και πολιτιστικό πλούτο του λαού μας.

Βλέπουμε τον πολιτισμό όχι μόνο να αναφέρεται στις τέχνες, στα γράμματα και στην επιστήμη, αλλά να απλώνεται και να αγκαλιάζει ολόκληρη τη ζωή και την καθημερινότητά της.

Η πολιτιστική μας αναγέννηση θα αποτελέσει το πρώτο εφόδιο τον αγώνα για την επιβίωση του Ελληνισμού, θα αναιρέσει τη συνεχιζόμενη έκπτωση των αξιών, θα συμβάλλει στην αποφυγή του ελέγχου των ανθρώπων μέσω της τεχνολογίας.

Η πολιτιστική μας φιλοσοφία, διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

Πρώτο: Η πολιτιστική μας αναγέννηση είναι υπόθεση της κοινωνίας, των πολιτών και, πάνω από όλα των ίδιων των δημιουργών και όχι του Κράτους.

Δεύτερο: Ο πολιτισμός ταυτίζεται με την ελευθερία: Δεν καθοδηγείται από οποιαδήποτε μορφή εξουσίας κρατική ή κομματική. Απαγορεύσεις, λογοκρισία άδειες δεν έχουν θέση στον πολιτισμό.

Τρίτο: Η κοινή Ευρωπαϊκή πολιτιστική προσπάθεια στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αναδεικνύει τα κοινά σημεία και τις κοινές ρίζες αλλά δεν μπορεί παρά να στηρίζεται στους εθνικούς λαϊκούς πολιτισμούς χωρίς ποσοστώσεις.

Τέταρτο: Η σύνδεση της πολιτιστικής μας ανανέωσης με τον λαϊκό παραδοσιακό μας πολιτισμό και την σημαντική ιδιομορφία του είναι η βάση της σύγχρονης πολιτιστικής μας φυσιογνωμίας.

Η πολιτιστική μας πολιτική έχει συγκεκριμένους στόχους:

1. Τη διεθνή προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής μας ταυτότητας.

- Με την προβολή της ενότητας και της συνέχειας του ελληνικού πολιτισμού και τη σύνδεση του με τις σύγχρονες πλευρές του.

- Με την διεθνή εκστρατεία για την αναβίωση ενός κινήματος φιλελληνισμού αναγκαία αντιπαράθεση με τις ανθελληνικές καμπάνιες και συμβολή στη διαμόρφωση θετικού κλίματος για την εφαρμογή της εθνικής μας στρατηγικής.

- Με την διεύρυνση των μορφωτικών και πολιτιστικών ανταλλαγών και σχέσεων με την Ευρώπη και την παγκόσμια κοινότητα.

- Με την σύνδεση και αξιοποίηση του ελληνισμού της διασποράς που αποτελεί μεγάλη πολιτική και πολιτιστική δύναμη.

2. Την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

- Με την συνέχιση της πολιτικής μας για τα μουσεία και τα μνημεία τη σύνδεσή τους με την σημερινή Ελλάδα.

- Με την ευαισθητοποίηση των πολιτών στα θέματα προστασίας των πολιτιστικών αγαθών και τη σύνδεσή τους στην καθημερινή τους ζωή.

- Με την ριζική αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου της προστασίας σε ότι αφορά τον εκσυγχρονισμό, την επιστημονική έρευνα και τη υποδομή που απαιτείται.

- Με καταγραφές ιστορικού και λαογραφικού, λογοτεχνικού μουσικού κινηματογραφικού και ραδιοτηλεοπτικού υλικού σχετικά με τον Λαϊκό Πολιτισμό.

3. Την πολιτιστική αποκέντρωση με παράλληλη διασφάλιση των αναγκών και απαραίτητων πόρων και θεσμών.

- Με την ενεργοποίηση των περιφερειακών θεσμών στον πολιτιστικό τομέα και ιδιαίτερα των περιφερειακών θεάτρων δημοτικών θεσμών, την ανάπτυξη τοπικών των πολιτιστικών δυνατοτήτων και πόρων, την αυτονομία του πολιτιστικού κινήματος και των φορέων του.

4. Τη στήριξη και ενίσχυση της πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

- Με την αναβάθμιση της γενικής και ειδικής καλλιτεχνικής εκπαίδευσης με υποτροφίες, σεμινάρια και εκδηλώσεις για νέους καλλιτέχνες και ερασιτέχνες.

- Με την προστασία της πνευματικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας.

Το ΠΑΣΟΚ οφείλει πρώτα από όλα να επανασυνδεθεί με τους ανθρώπους του πνεύματος, των γραμμάτων και της τέχνης. Μια επανασύνδεση που δεν θα στηρίζεται στην «στράτευση» και στους δεσμούς αλλά και στην ελευθερία και στον απεριόριστο σεβασμό της δημιουργίας.

17. ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ

Οι εξελίξεις στην Ελλάδα θα διαμορφώσουν την μελλοντική κοινωνία το μέλλον της σημερινής νέας γενιάς. Εμείς έχουμε χρέος απέναντι της νεολαίας, να μην την απογοητεύσουμε και να μη διαψεύσουμε τις προσδοκίες της. Αυτή η γενιά είναι ο φορέας της ελπίδας για την ανταπόκριση της Ελληνικής κοινωνίας του μέλλοντος, που έτσι κι αλλιώς της ανήκει.

Η ανασφάλεια και αβεβαιότητα της νεολαίας για το μέλλον της, είναι φυσικές συνέπειες της ρευστότητας, των ραγδαίων εξελίξεων των εντόνων προβλημάτων και της καθημερινής πραγματικότητας.

Η ανεργία, η αναξιοκρατία, η κρίση του εκπαιδευτικού συστήματος, ο αυταρχισμός στις κοινωνικές και πολιτικές δομές και στο κράτος, η πολιτιστική κρίση ως κρίση αξιών και προτύπων και η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, είναι προβλήματα που βιώνει η νέα γενιά.

Είναι φυσικό για τους νέους ανθρώπους, να αμφισβητούν τις συμβατικές αξίες, να αποστρέφονται αυταρχικές μεθόδους και θεσμούς, να καταδικάζουν την εκμετάλλευση και τις διακρίσεις, να αντιστέκονται στον «ευνουχισμό» τους με ανταλλαγή την ενσωμάτωσή τους στη κοινωνία.

Σήμερα, αναπτύσσεται στο χώρο της νέας γενιάς μία έντονη δυναμική, που το ΠΑΣΟΚ οφείλει να εκφράσει χωρίς διάθεση εκμετάλλευσης και χωρίς πατερναλιστικές παραινήσεις.

Κορυφαία προτεραιότητα της κυβερνητικής πρότασης αποτελεί η επίλυ-

ση των προβλημάτων της νεολαίας η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της στη συμμετοχή, στην εργασία, στη μόρφωση στον πολιτισμό στην ποιότητα ζωής. σε ένα ανθρώπινο περιβάλλον.

- Με την ψήφιση Καταστατικού Χάρτη της Νέας Γενιάς διατυπώνεται η αδιαπραγμάτευτη διακήρυξη των δικαιωμάτων του νέου ανθρώπου - ανεξαρτητά από κοινωνική καταγωγή και οικονομική κατάσταση, φύλο, μόρφωση, εργασία, ιδέες και τρόπο ζωής.

- Κατοχυρώνεται η συμμετοχή της νέας γενιάς στις κοινωνικές εξελίξεις και στην τοπική αναπτυξιακή προσπάθεια, με την ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου Νεολαίας και την εκλογή άμεσα από τους νέους και τις νέες Δημοτικών και Νομαρχιακών Συμβουλίων Νεολαίας.

Είναι νέοι θεσμοί, αποφασιστικού χαρακτήρα για τις παραγωγικές κοινωνικές πολιτιστικές και οικολογικές πρωτοβουλίες και γνωμοδοτικού χαρακτήρα για την υποδομή της εκπαίδευσης.

- Αναβαθμίζεται η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς που αποκτά συγκεκριμένες και διευρυμένες αρμοδιότητες για κάθε θέμα πολιτικής και αφορά τη νεολαία.

- Ολοκληρώνεται η άρση κάθε έκφρασης αυταρχισμού στην αντιμετώπιση των νέων και των εκδηλώσεων τους από το κράτος την κοινωνία και τους θεσμούς.

- Ενας από τους πρώτους στόχους μας είναι η αντιμετώπιση της χειρότερης μορφής εκμετάλλευσης της νέας γενιάς. Η αντιμετώπιση της ανεργίας.

Οφείλουμε να διασφαλίσουμε το δικαίωμα κάθε νέου ανθρώπου στην εργασία. Όχι μόνο με την καθιέρωση της διαφάνειας και αξιοκρατίας στις προσλήψεις στον δημόσιο τομέα αλλά, κυρίως, με τη χρηματοδότηση και τεχνική στήριξη των παραγωγικών συνεταιριστικών επαγγελματικών και επιχειρησιακών πρωτοβουλιών των νέων μας.

- Οφείλουμε επίσης, να συνεχίσουμε και να ολοκληρώσουμε τα ειδικά προγράμματα όπως την Ειδική Στεγαστική Πολιτική για τα νέα ζευγάρια, το Μαζικό Αθλητισμό, τον Κοινωνικό Τουρισμό, την αντιμετώπιση της μάστιγας των Ναρκωτικών και την ανθρώπινη και δημιουργική θητεία στο στρατό.

18. ΙΣΟΤΗΤΑ

Σήμερα έπεται από τόσα βήματα που έγιναν με τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και για την ισότητα προβάλλει η αναγκαιότητα νέων πρωτοβουλιών.

Οι προσπάθειες πρέπει να στοχεύουν:

Πρώτο: Στην ολοκλήρωση των βημάτων, που πολλές φορές έμειναν κενό γράμμα νόμου ακόμα και επί των ημερών του ΠΑΣΟΚ.

Δεύτερο: Στο ξεπέραςμα των προβλημάτων που προστέθηκαν από την αυταρχική και αντιλαϊκή πολιτική της νεοδημοκρατικής λαίλαπας, κύρια λό-

γω επαναφοράς των διακρίσεων στην πράξη.

Τρίτο: Στις ταχύτερες προσαρμογές που θα συμβαδίζουν με την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αλλά και τον κοινό αγώνα με τις άλλες Ευρωπαϊκές προοδευτικές δυνάμεις για το ξεπέραςμα των διακρίσεων.

Τέταρτο: Σε προσαρμογή των γυναικών στις απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών και των διαμορφούμενων νέων σχέσεων παραγωγής. Στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων σε ότι αφορά τη θέση της εργαζόμενης γυναίκας με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της ίσης αμοιβής για ίση εργασία.

Ειδικότερα:

Στην **εργασία**: Ίση συμμετοχή στις θέσεις εργασίας και θετικές ενέργειες υπέρ των γυναικών σύμφωνα με τις οδηγίες των διεθνών οργανισμών, ώστε να καταργηθεί κατά φύλο διαίρεση της εργασίας.

Στην **Παιδεία**: Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης μέσα από την εκπαίδευση και τα ΜΜΕ, στις αξίες της ισότητας, με στόχο την εξάλειψη των πατριαρχικών αντιλήψεων που διαποτίζουν την κοινωνία μας.

Στην **οικογένεια**: Ανακατανομή των ρόλων και δημιουργία ισότιμων και δημοκρατικών σχέσεων ανάμεσα σε όλα τα μέλη της οικογένειας.

Υλοποίηση των αρχών του νέου οικογενειακού δικαίου. Ανάπτυξη της κοινωνικής υποδομής για τα παιδιά, την οικογένεια, την τρίτη ηλικία ώστε να απελευθερωθεί χρόνος για δημιουργική απασχόληση των γυναικών και της οικογένειας.

Το ΠΑΣΟΚ σαν σύγχρονο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κίνημα πιστεύει, πως η αυξημένη παρουσία των γυναικών στα κέντρα των αποφάσεων θα εμπλουτίσει την πολιτική θα της προσδώσει μια νέα ποιότητα, θα τη στρέψει περισσότερο προς τον άνθρωπο και τις ανάγκες του. Η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική τα Συνδικάτα την Τοπική Αυτοδιοίκηση αδήρριτη ανάγκη σε ένα κόσμο που χάνει την ανθρωπιά του.

Το Κίνημα θα αναδείξει το θέμα της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών ως κυρίαρχο μέρος της ιδεολογίας του και ως πρώτη κοινωνική αξία.

Η ουσιαστική κατοχύρωση της ισότητας θα συμβάλλει αποφασιστικά στην απελευθέρωση της ανθρωπότητας από τα δεσμά των προκαταλήψεων.

19. ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Αγωνιστικός ή μαζικός αθλητισμός δεν πρέπει να είναι θεωρητικό δικαίωμα αλλά πραγματοποιήσιμη επιλογή και δυνατότητα κάθε πολίτη, με κύριο προσανατολισμό τη νεολαία και το σχολικό αθλητισμό. Η άθληση είναι στοιχείο ισορροπίας και συνεισφοράς στην ποιότητα ζωής. Ο αθλητισμός παράγει αξίες και συμβάλλει στην ανάπτυξη δημιουργικών, ελευθέρων και κριτικών συνειδήσεων.

Μπορεί και πρέπει να συνδυαστεί με τον πολιτισμό όπως άλλωστε ξεκίνησε με το πεύμα του Ολυμπιακού.

Η πολιτική μας στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές:

1. Η πολιτεία σχεδιάζει και υλοποιεί Πρόγραμμα Μαζικής Αθλησης, στη βάση ενός περιφερειακού αθλητικού προγραμματισμού και σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους μαζικούς αθλητικούς φορείς. Συνεργάζεται, στηρίζει και ενισχύει οικονομικά τον αγωνιστικό αθλητισμό, ενώ μεριμνά για την αναβάθμιση και δυναμική επέκταση της υλικοτεχνικής αθλητικής υποδομής σε όλη τη χώρα.

2. Η εμπορευματοποίηση είναι επιλογή ξένη προς την φιλοσοφία και το περιεχόμενο του αθλητισμού. Ιδιαίτερα στον χώρο του μαζικού λαϊκού αθλητισμού, του αγωνιστικού αθλητισμού, στα εθνικά στα δημοτικά κέντρα, που είναι αδιανόητο να ιδιωτικοποιηθούν.

3. Το ατομικό δικαίωμα στην άθληση επιβάλλει την ενίσχυση κάθε πρωτοβουλίας που διευκολύνει την πραγματοποίησή του.

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ Κ Α Τ Α Σ Τ Α Τ Ι Κ Ω Ν Π Ρ Ο Σ Α Ρ Μ Ο Γ Ω Ν

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ.

Α.

Το ΠΑΣΟΚ ανταποκρινόμενο στα πανανθρώπινα κοινωνικά αιτήματα:

- Αγωνίζεται για ένα ειρηνικό, ασφαλές και δικαιότερο κόσμο, για άλλη διεθνή οικονομική ισορροπία που επιτρέπει στους πολίτες, τα έθνη και τους λαούς να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν.

- Αγωνίζεται για διαρκή διεύρυνση της οικονομικής και της κοινωνικής δημοκρατίας, για κράτος δικαίου και ευημερίας.

- Αγωνίζεται για κοινωνικό και οικολογικό επαναπροσανατολισμό της αγοράς, για ανάπτυξη με όρους ποιότητας και διάρκειας ζωής, για ανθρωπινες πόλεις και ζωντανή ύπαιθρο.

- Αγωνίζεται για ένα ουμανιστικό πολιτισμό που υποτάσσει την τεχνολογία και τις τεχνικές της επικοινωνίας στον άνθρωπο και τη ζωή του.

Επειδή αυτά τα αιτήματα οδηγούν σε ένα κόσμο Ελευθερίας, Ισότητας, Δικαιοσύνης, Αλληλεγγύης και Συνεργασίας, το ΠΑΣΟΚ είναι σοσιαλιστικό κίνημα.

- Το ΠΑΣΟΚ οφείλει στην πράξη να γίνει το σημείο αναφοράς όλων των προοδευτικών κοινωνικών, παραγωγικών, πνευματικών και επιστημονικών δυνάμεων του τόπου και να εκφράσει αυθεντικά την επικαιρότητα του σύγχρονου σοσιαλισμού.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ένα Ευρωπαϊκό Κίνημα, που συμμετέχει στη Σοσιαλιστική Διεθνή, στη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Πιστεύει σε μια Ευρώπη ισότιμων εθνών, κυρίαρχων λαών, ενωμένη στα γεωγραφικά και ιστορικά της σύνορα.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ένα βαθύτατα Πατριωτικό Κίνημα, που έχει στόχο τη σύγχρονη Αναγέννηση της Ελλάδας και του Ελληνισμού.

Η εθνική μας στρατηγική ενσωματώνει τη σοσιαλιστική προοπτική και την ευρωπαϊκή επιταγή στην άμεση ανάγκη ανασυγκρότησης και ανασύνταξης της χώρας προς δύο κρίσιμες κατευθύνσεις:

- Την εθνικοαμυντική, τη γραμμή άμυνας, που ενώνει τη Θράκη, το Αιγαίο και την Κύπρο σε ένα ενιαίο εθνικό χώρο.

- Τη γραμμή ειρηνικής επίθεσης, ανάπτυξης και συνεργασίας με προσανατολισμό τη Βαλκανική, τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Ταυτόχρονα προσαρμόζει το εσωτερικό πλέγμα οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών και των θεσμικών μεταρρυθμίσεων στη γιγάντια αυτή προσπάθεια.

Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να ενώσει τον Ελληνισμό στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, να διασφαλίσει το νέο ιστορικό του βηματισμό και να αναπτύξει όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις του έθνους.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ένα Δημοκρατικό Κίνημα, που έχει τη Δημοκρατία ιδεολογική αρχή και αξία, καθημερινή πράξη, στρατηγική αντίληψη, θέση και τελικό στόχο.

Ούτε ο Σοσιαλισμός, ούτε το Ευρωπαϊκό μας Οραμα, ούτε η Εθνική Αναγέννηση έχουν νόημα σήμερα, χωρίς Δημοκρατία.

- Η αναγέννηση των αξιών και των θεσμών της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας είναι καθαρά προοδευτική υπόθεση.

Το ΠΑΣΟΚ οφείλει τώρα να μιλήσει ξανά:

Για ανεξαρτησία των εξουσιών

Για αναβάθμιση των αντιπροσωπευτικών θεσμών

Για αποκέντρωση

Για κοινωνία ίσων ευκαιριών και αξιοκρατικών επιλογών

Για κοινωνικές συμφωνίες και συναινέσεις που στηρίζουν την αναγεννητική προσπάθεια.

Και βέβαια να αντιστοιχηθεί η δομή και λειτουργία του Κινήματος με όσα επαγγέλεται.

Μόνο έτσι θα αποενοχοποιήσουμε την πολιτική.

Θα υπερασπίσουμε την παρουσία των κομμάτων ως θεμελιακού συστατικού του πολιτεύματος.

Θα αναδείξουμε το ΠΑΣΟΚ σε κοινωνική και πολιτική δύναμη ανασυγκρότησης και αλλαγής.

Και θα οδηγήσουμε στην περιπόθητη νέα σχέση με την κοινωνία και τους θεσμούς της.

Τι σημαίνει, όμως, αυτό πιο συγκεκριμένα;

B.

ΝΕΟΙ ΟΡΟΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ.

1. Πρώτος στόχος μας είναι να κατακτήσουμε νέους τρόπους επικοινωνίας και σύνδεσης με **τους πολίτες, την κοινωνική δυναμική** και τις μορφές έκφρασής της.

Να διαμορφώσουμε νέα σχέση με την κοινωνία, τα μαζικά και κοινωνικά κινήματα, τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

Να προσελκύσουμε νέους πολίτες, ώστε να λειτουργήσουν ζωογόνα στο περιεχόμενο, τη λειτουργία και τη δράση του ΠΑΣΟΚ.

Μόνο έτσι θα υπερβούμε τη σημερινή αναντιστοιχία ανάμεσα στο οργανωμένο και στο κοινωνικό ή εκλογικό ΠΑΣΟΚ, γεγονός που αποδυναμώνει τη νέα εθνική πορεία και προοπτική.

2. Η επιτυχής επανασύνδεση της Οργάνωσης του ΠΑΣΟΚ με την κοινωνία και τον πολίτη, απαιτεί πέρα των ολοκληρωμένων και αποδεκτών πολιτικών θέσεων και αντιλήψεων, του ΠΑΣΟΚ, την **παρουσία, τη συμμετοχή** και τη **Δημοκρατική πολιτική δράση** του, στο σύνολο των δραστηριοτήτων της σύγχρονης κοινωνίας μας.

Στόχος μας: Η παρουσία ΠΑΣΟΚ παντού.

Πρόταση: Πρωτοβάθμια Οργάνωση, Τ.Ο. ΠΑΣΟΚ παντού, με σκοπό τη σύνδεση και επικοινωνία με την Τοπική Κοινωνία.

Γι' αυτό επαναδιατάσσονται και ιδρύονται **νέες Τ.Ο.** με βάση τον **γεωγραφικό** (ενορία), τον **εργασιακό**, τον **κλαδικό** ή **εθνικοτοπικό χώρο**.

Χρονικός ορίζοντας υλοποίησης: Εντός έτους από τη λήξη του 3ου Συνεδρίου, συνολική επαναδιάταξη και δημιουργία πρωτοβάθμιων οργάνων ΠΑΣΟΚ παντού εντός έτους.

Στο πλαίσιο αυτό, κάθε πολίτης που επιθυμεί να ενταχθεί στο ΠΑΣΟΚ και αποδέχεται το Καταστατικό του, με την αίτηση εγγραφής του, αποκτά αυτοδίκαια, χωρίς άλλη νομιμοποιητική διαδικασία, την ταυτότητα μέλους.

Όλοι οι πολίτες, που αγωνίζονται για το ΠΑΣΟΚ και εκφράζουν το ΠΑΣΟΚ στο χώρο τους, είναι εν δυνάμει μέλη του και μπορούν, εφόσον το επιθυμούν να γίνουν και τυπικά μέλη του.

3. Σε κάθε **Δήμο** ή **Δημοτικό Διαμέρισμα** μεγάλου αστικού κέντρου, δημιουργείται **δίκτυο Τ.Ο.**, που αγκαλιάζει ολόκληρη την κοινωνία.

Δεν εξαντλείται στους παραδοσιακούς χώρους της συνοικίας ή της εργασίας. Η τοπική ανάπτυξη, η αγορά, η νεολαία, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός, το περιβάλλον, η οικολογία, η εκπαίδευση, η **υγεία, είναι χώροι στους οποίους το ΠΑΣΟΚ οργανώνεται ξεχωριστά με οργανώσεις ειδικής παρέμβασης και δράσης** και όχι μόνο γενικής πολιτικής.

Τα μέλη των Τ.Ο. της πόλης εκλέγουν με καθολική ψηφοφορία την Τοπική Επιτροπή Πόλης ή Διαμερίσματος!

4. Σε κάθε Κοινότητα λειτουργεί **μία ενιαία Τ.Ο.**

Το νέο δίκτυο των Τ.Ο. στις Κοινότητες μιας Επαρχίας, αγκαλιάζει την τοπική κοινωνία και της δίνει τη δυνατότητα πολιτικής έκφρασης και παρέμβασης τόσο για τα τοπικά θέματα όσο και για γενικότερα πολιτικά ζητήματα.

Τα **Επαρχιακά Γραφεία** εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία από όλα τα μέλη των Τ.Ο. των Κοινοτήτων κάθε Επαρχίας.

5. Το ΠΑΣΟΚ, οφείλουμε σε κάθε χώρο, να διαμορφώσει σχέση αυτονομία και μη υποκατάστασης, με τα **μαζικά και κοινωνικά κινήματα και τους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς**. Τα συνδικάτα, η αυτοδιοίκηση, οι θεσμοί άμεσης δημοκρατίας, έχουν το δικό τους αναντικατάστατο ρόλο.

Απαιτείται ριζική αλλαγή του ρόλου και της λειτουργίας των **συνδικαλιστικών παρατάξεων**, που πρέπει να πάψουν να είναι το μακρύ χέρι του κόμματος στο μαζικό κίνημα.

Να μετεξελιχθούν σε οργανωμένα ρεύματα κοινωνικής πλειοψηφίας εντός του χώρου δράσης τους. Αλλιώς δεν έχει νόημα η ύπαρξή τους.

6. Η αναβάθμιση και διεύρυνση του πολιτικού ρόλου του συλλογικού ΠΑΣΟΚ υπαγορεύει το μόνιμο προγραμματικό χαρακτήρα των πολιτικών οργάνων, την αποφασιστική τους συμμετοχή στις επιλογές θέσεων και προσώπων, το συλλογικό έλεγχο στη λειτουργία των στελεχών σε θεσμούς και χώρους.

Στο πλαίσιο αυτό:

- **Αποκεντρώνεται η κομματική εξουσία** από το κέντρο στην περιφέρεια και από το Νομό στην Τ.Ο. Κάθε πολιτικό όργανο έχει αυτόνομη εξουσία για το χώρο του, κρίνει και αποτιμά τη λειτουργία των στελεχών του, προτείνει με συλλογική απόφαση πρόσωπα και πολιτικές. Η σύνθεση των οργάνων υπαγορεύεται από αυτή την ανάγκη.

- Τα κυρίαρχα σε κάθε επίπεδο **πολιτικά όργανα** είναι υπεύθυνα και προωθούν, τόσο τις πολιτικές αποφάσεις, όσο και κάθε προγραμματική πρόταση και λειτουργία. Η Τοπική Συνέλευση, η Νομαρχιακή Συνέλευση, η Περιφερειακή Συνέλευση και η Κεντρική Επιτροπή.

Η επικύρωση της πολιτικής και προγραμματικής ενότητας του ΠΑΣΟΚ, ισχυροποιείται με τη σταθερή αξιοποίηση της διευρυμένης κοινωνικής εκπροσώπησης των θεσμικών οργάνων, του Νομαρχιακού, Περιφερειακού και Εθνικού Συμβουλίου.

Τα Νομαρχιακά και Περιφερειακά Συμβούλια, όργανα προγραμματικής και πολιτικής ενοποίησης και διαλόγου, συγκαλούνται υποχρεωτικά αμέσως μετά από κάθε Σύνοδο της Κ.Ε.

- **Καταστατικές διατάξεις** διασφαλίζουν τον έλεγχο των στελεχών που λειτουργούν στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

7. Η αντιστοίχιση του Κινήματος με τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις που επαγγέλλεται για τη Δημοκρατία, υπαγορεύει νέα συγκρότηση και λειτουργία σε εθνικό, περιφερειακό και νομαρχιακό επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτό:

- Η **Κεντρική Επιτροπή** είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό του συνόλου της πολιτικής μας. Εδώ πραγματοποιείται η σύνθεση όλων των εκφράσεων και των πολιτικών του ΠΑΣΟΚ, η χάραξη της στρατηγικής, η επιλογή των μεγάλων προτεραιοτήτων.

- Ενδυναμώνεται η λειτουργία της **Κοινοβουλευτικής Ομάδας** ως κορυφαίου συλλογικού οργάνου με τη δική του διάταξη και λειτουργία, στο χώρο ευθύνης της.

- Στη θέση του σημερινού Περιφερειακού Συμβουλίου, συγκροτείται η **Περιφερειακή Συνέλευση**, που αποτελείται από τα μέλη των Νομαρχιακών Επιτροπών της Περιφέρειας, τους βουλευτές των Νομών της Περιφέρειας, τα μέλη της Κ.Ε. που προέρχονται από οργανώσεις αυτής της Περιφέρειας, τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Πόλης και των Επαρχιακών Γραφείων,

καθώς και τα μέλη του ΠΑΣΟΚ στην Περιφέρεια που είναι Πρόεδροι, ή Γ.Γ. δευτεροβάθμιων κοινωνικών, επιστημονικών ή συνδικαλιστικών Οργανώσεων. Οι Γραμματείς των Νομαρχιακών Επιτροπών της Περιφέρειας αποτελούν το **Περιφερειακό Συμβούλιο**, που έχει την ευθύνη υλοποίησης των αποφάσεων της **Περιφερειακής Συνέλευσης**.

Η **Περιφερειακή Συνέλευση** είναι όργανο πολιτικής ενοποίησης, συντονισμού και πολιτικής δραστηριότητας του ΠΑΣΟΚ, στην αντίστοιχη Περιφέρεια, καθώς και διαμόρφωσης της Προγραμματικής και αναπτυξιακής πρότασης ΠΑΣΟΚ.

- Η **Νομαρχιακή Συνέλευση** που είναι το κορυφαίο πολιτικό όργανο του Νομού, δεν αποτελεί ένα εκλογικό μηχανισμό, αλλά γίνεται όργανο αποφασιστικό για το σχεδιασμό της πολιτικής και του προγράμματος.

Η **Ν.Ε.** απαγκιστρώνεται από την καθημερινή οργανωτική δουλειά και αποκτά χαρακτήρα και διάταξη αντίστοιχη με αυτήν των κεντρικών οργάνων. Συνεργάζεται με όλες τις εκφράσεις του ΠΑΣΟΚ, συνθέτει πολιτικές, παρουσιάζει προτάσεις, εκφράζει προς τα έξω το Κίνημα.

Όλες οι Τ.Ο. ανεξάρτητα και ανεξαιρέτως από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους ανήκουν **οπωσδήποτε** στο χώρο ευθύνης Νομαρχιακής Επιτροπής. Παύουν να υπάρχουν οργανώσεις βάσης με κεντρική αναφορά.

8. Η σχέση διαλεκτικής σύνθεσης και αυτονομίας που επιβάλλεται ανάμεσα στο Κίνημα και την Κυβέρνηση, υπαγορεύει ένα νέο προσανατολισμό των κεντρικών οργάνων, που αναβαθμίζει τον επιτελικό και προγραμματικό ρόλο τους στην παραγωγή πολιτικών θέσεων και προτάσεων.

Στο πλαίσιο αυτό:

- **Οι Τομείς της Ε.Ε.** αναδιарθρώνονται σε Όργανα προγραμματικών πολιτικών και θέσεων με προτάσεις προς το Ε.Γ. στηρίζοντας την πολιτική και καθοδηγητική σχέση του **Εκτελεστικού Γραφείου** και της **Εκτελεστικής Γραμματείας** με τις Νομαρχιακές και Τομεακές Οργανώσεις.

- Τα μέλη της Κ.Ε. εντάσσονται υποχρεωτικά στους νέους Τομείς.

- Οι Γραμματείες των Τομέων συγκροτούνται αποκλειστικά από μέλη της Κ.Ε.

9. Οι ανάγκες ουσιαστικής συμμετοχής του Κινήματος στο πεδίο των πολιτικών αποφάσεων, υπαγορεύουν τον πολιτικό του εκσυγχρονισμό που στηρίζεται στην τεκμηρίωση και τη γνώση αλλά και διαχωρίζει την πολιτική από την τεχνοκρατική λειτουργία.

Στο πλαίσιο αυτό:

- Σε κάθε Τομέα της Κεντρικής Επιτροπής, σε κάθε Περιφερειακή ή και Νομαρχιακή Οργάνωση, συγκροτούνται αντίστοιχα **Ομάδες Τεκμηρίωσης, Ανάλυσης και Πληροφόρησης** ως παράλληλος διοικητικός και τεχνοκρατικός μηχανισμός.

- Παράλληλα δημιουργείται αυτοτελές «**Ιδρυμα Μελετών**» για τη διαρκή

ανάλυση και γνώση της ελληνικής και διεθνούς πραγματικότητας, την κατάρτιση και διαρκή εκπαίδευση των στελεχών, την ανταλλαγή εμπειριών.

- Για την οικονομική αυτοδυναμία από οποιαδήποτε κέντρα οικονομικής και πολιτικής δύναμης το ΠΑΣΟΚ κατοχυρώνει πλήρως τη **διαφάνεια** στις πηγές χρηματοδότησης, και στις διαφημιστικές του καμπάνιες.

**- ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

- ΚΙΝΗΜΑ ΜΑΧΗΣ ΚΑΙ ΝΙΚΗΣ